

HAZRETİ SELMÂN “EL-MUHAMMEDÎ” ; “İBN’UL-İSLÂM”; “EL-HAYR”

İslam tarihinde Ehl-i Beyt’ten sonra en yüce makama sahip olan hazreti Selman efendimiz hakkında türkçe olarak yazılmış çok az kitap mevcuttur. Belki kitap yerine makale dersek daha isabetli olur. Hazreti Selman, İslam tarihinde önemli bir yeri işgal etmemiş gibi bir tavır ve durum bu zamana kadar sergilenmiştir.

Hazreti Selman efendimiz hakkında arapça dilinde yazılan kitapların çoğunluğu, “Şii” alevi kişiler tarafından yazılmıştır. Biz Aleviler, hazreti Selman efendimize daha önem vermekte ve göstermekteyiz. Sünni kardeşlerimiz, eshaba çok önem verdikleri halde, hazreti Selman efendimize eshabın ileri gelenlerinden olmasına rağmen, fazla ilgi ve değer vermemişlerdir. Hazreti Selman efendimizin şahsiyetine karşı takip edilen bu yolun ve tutumun sırrı nedir ?

Bu çalışmamda hazreti Selman efendimizin gerçek kimliğin tanıtmayı hedefledim. Güneşin ışınları ne kadar güneşten ise, güneşin kendisi (kaynağı) başkadır. Hazreti Selman efendimiz hakkında vermeye çalışacağım bilgiler de, ancak kaynağın ışınlarından bir nebze kadar olabilirler. Niyet bizden ve tevfik ise şanı yüce Allah’tandır.

Hazreti Selman efendimizin gerçek kimliğini müslümanların çoğunluğu bilmemektedir. Hazreti Selman’ın gerçek kimliğini ifade eden bu çalışmayı sabır ve itina ile hazırladım. Bu çalışma karşısında tahammülsüzlüklerin de olabileceğini biliyorum.

Sünni ve alevi kaynaklarındaki bilgilerin ışığı altında, bu çalışma meydana gelmiştir.

HAZRETİ SELMÂN'IN KİMLİĞİ

- İSMİ VE LAKAPLARI
- NEREDEN GELDİĞİ VE KISA TARİHİ

HAZRETİ SELMÂN'IN HAZRETİ MUHAMMED'TEN (S.A.A.S.) ÖNCEKİ DÖNEMİ

- HAZRETİ İSA ALEYHİSSELAMA VEYA ONUN HAVARİLERİNİN DÖNEMİNDE YAŞAMIŞ OLDUĞUNA DAİR HABERLER
- KAÇ YIL YAŞADIĞINA DAİR

HAZRETİ SELMÂN NE ZAMAN VE NEREDE HZ. MUHAMMED (S.A.A.S.) İLE BULUŞTU ?

HAZRETİ SELMÂN'IN BİLGİSİ

- HAZRETİ MUHAMMED'İN (S.A.A.S.) ONUN HAKKINDA BUYURDUĞU
- EHLİ BEYT İMAMLARININ ONUN HAKKINDA BUYURDUKLARI
- ESHABIN HZ. SELMAN HAKKINDA BEYAN ETTİKLERİ
- ESHAPTAN SONRA GELEN BİLGİNLERİN ONUN HAKKINDA BEYAN ETTİKLERİ

HAZRETİ SELMAN'DAN AKTARILAN HADİSLER

HZ. SELMAN 2. BÖLÜM

HAZRETİ SELMAN HAZRETİ ALİ'NİN ŞİASIDIR

HZ. SELMAN 3. BÖLÜM

HAZRETİ SELMAN HAKKINDA İNEN AYETLER

HAZRETİ SELMÂN'IN EHLİ BEYT'E OLAN YAKINLIĞI

HAZRETİ SELMAN'IN YÜCELİĞİNİ BEYAN EDEN HABERLER

HZ. SELMAN 4. BÖLÜM

HAZRETİ MUHAMMED'TEN (S.A.A.S.) SONRA HAZRETİ SELMAN'IN DURUMU

- **HALİFELİK OLAYINDAKİ YERİ**
- **EBU BEKR'E KARŞI TUTUMU**
- **EHLİ BEYTE OLAN BAĞLILIĞI**

HAZRETİ SELMAN'IN HİKMETLİ SÖZLERİ

VEFATI VE TARİHİ HAKKINDAKİ HABERLER

HZ. SELMAN 5. BÖLÜM

KAYNAKÇA (BİBLİYOGRAFYA)

HAZRETİ SELMÂN'IN KİMLİĞİ

• HAZRETİ SELMÂN'IN İSMİ VE LAKAPLARI

Hazreti Selman efendimizin “Ebu ‘Abdullah” (Abdullah’ın babası) olarak lakaplandırıldığı bütün tarihçiler tarafından ittifak ile nakledilmiştir. Hazreti Selman efendimizin ismi anıldığı birçok yerde “Ebu Abdullah Selman” olarak zikredilmiştir.

Hazreti Muhammed (s.a.a.s.) efendimiz ve Ehli Beyt imamı tarafından hazreti Selman’a üç lakap daha verilmişti:

Selman el-Hayr (Hayırlı Selman) (1*)

İbn’ul-İslam Selman (İslam’ın oğlu Selman) (2*)

“Selman el-Muhammedî” (3*) (Muhammed’in Selman’ı), yani hazreti Muhammed’e (s.a.a.s.) intisab olunan Selman. Bu lakaplar, hazreti Selman’ın yüceliğini belirtmeye yeterlidir.

Hazreti Selman efendimizin “İslam’ın oğlu” lakabını almasının özelliği, onun herhangi bir putperest geçmişe intisab olmadığına işarettir. Kendisinin asıl nesebi İslam dinidir, yani iman ehlinden olduğunu ve hiç bir zaman Allah’a ortaklık koşanlardan (müşriklerden) olmadığını beyan eder.

Hazreti Selman efendimizin, hazreti Muhammed’in (s.a.a.s.) devrinden önce adlandırıldığı ismi hakkında çeşitli rivayetler mevcuttur. Ehli Beyt kaynaklarına göre farsça ismi “Ruzbeh” idi. (4*)

Başka rivayetlere göre ismi: “Mâhu” , “Mâbeh” , “Bhûdân” , “Bahbûd” , “Ruzne” (galiba “Ruzbeh” isminin tahrifi) (5*)

• NEREDEN GELDİĞİ VE KISA TARİHİ

Hazreti Selman efendimizin Faris'ten, şimdiki coğrafyası ile İran olarak bilinen topraklardan geldiği rivayet edilmiştir. Bu konuda ihtilaf yoktur. İran'ın hangi şehrinden geldiği hakkında çeşitli haberler mevcuttur. Şirâz şehrinden olduğu rivayet edildiği gibi (6*), onun İsfehân şehrine yakın olan Ceyy beldesinden; Ramhurmuz şehrinden; Cundiysâbur şehrinden olduğu da rivayet edilmiştir. (7*)

Hazreti Muhammed (s.a.a.s.) ile görüşmesinden önceki hayatı hakkında çok çeşitli haberler mevcuttur. Bu haberlerin arasında hazreti Selman efendimizin şahsiyetine uygun olmayan rivayetlere yer vermiyeceğim. Nitekim, hazreti Muhammed'in (s.a.a.s.) ve Ehli Beyti'nin , hazreti Selman hakkında buyurmuş oldukları ve doğru olarak bilinen hadisler ancak bu hususta önemli olabilirler. Doğru ve sağlam hadislerle uygun olmayan haberlere değer verirse, tarihin bir değeri kalmaz. Hadislerin, tarihi olayları aktaran haberlere nazaran, daha sağlam oldukları hakkında şüphe yoktur. Çünkü bu gibi hadisler hakkında ittifak vardır. Her iki taraf, sünni ve alevi bilginleri bu hadisleri nakletmişlerdir. Bu tesbite dayanarak, hazreti Selman'ın hadislerdeki şahsiyetine uygun olan haberlere yer verdim.

Hazreti Selman efendimizin, hazreti Muhammed'in (s.a.a.s.) devrinden önceki hayatı hususunda şöyle bir haber aktarılmış:

Hazreti Selman anlatıyor:

Şirâz beldesinde eşraftan olan birinin oğluydum. Babam beni çok sever ve sayardı. O beldenin bir bayram gününde babam ile beraber dolaştığım bir anda ibadet yapılan bir yerden adamın biri şöyle nida etmişti:

“ Şehadet ederim ki Allah’tan başka bir ilâh yoktur; ve yine şehadet ederim ki İsa Allah’ın ruhudur ve yine şehadet ederim ki Muhammed Allah’ın habibidir !!!”

Bu nidayı duyduktan sonra Muhammed (s.a.a.s.) ‘in sevgisi etime ve kanıma karışmıştı. O andan sonra ne bir yemek ne de bir içecek haz vermişti. Annem benim durumu farketğinde şöyle demişti:

“ Güneşin doğuşuna karşı neden bugün secde etmiyorsun ?”

Anneme karşı çıktığımda beni terketmişti. Daha sonra odama çekildiğimde tavana asılı bir kitap görmüştüm. Anneme dedim ki:

“ Bu kitap nedir ?”

Annem bana dedi ki:

“ Ey Ruzbeh ! Bayram kutlamasından geri döndüğümüzde bu kitabın öyle asılı olduğunu görmüştük. Sakın bu yere yaklaşma aksi takdirde babandan dayak yersin !”

Akşama kadar bu kitap konusunda annem ile mücadele etmişti. Gece olduğunda annem ve babam yatmışlardı. Bunun üzerine kalkıp o kitabı almıştım. Bu kitabın içinde şöyle yazılmıştı:

“ Bismillahirrahmanirrahim ! Bu, Allah tarafından Adem’e (a.s) verilen bir sözdür. Onun neslinden bir peygamber kıldım ki adı Muhammed’tir. Ahlakın yüceliğini emreder ve putlara tapmayı yasaklar. Ey Ruzbeh , İsa’nın vasisine git (8*) ! İman et ve mecusilik inancını terket !!!”

Bunu okuduğumda bayılarak yere düştüm ve üzerimde büyük bir şiddet oldu. Annem ve babam bunu

farkettiklerinde beni derin bir kuyunun içine salarak şöyle demişlerdi:

“ Bu durumundan geri dönmezsen seni öldüreceğiz !?”

Ben de onlara şöyle demiştim:

“ Bana istediğinizi yapınız ! Muhammed’in sevgisi benim kalbimden asla gitmeyecektir !”

Bu kitabı okuyana kadar arapçayı bilmiyordum. O günden itibaren Allah bana arapçayı müyesser kılmıştı. Kuyuda bu hal üzerinde kalmıştım. Bana küçük ekmek tanelerini indiriyorlardı. Bu durum fazla sürdüğünde ellerimi göke doğru kaldırarak şöyle demiştim:

“ Ey Rab ! Sen, Muhammed (s.a.a.s.) in ve vasisinin muhabbetini bende kıldın ! Onu vesile kıldığı için hakkı için beni içinde bulunduğum durumdan acil bir şekilde kurtar !”

Bunun üzerine beyaz elbiseli biri bana gelmişti ve bana şöyle demişti:

“ Ey Ruzbeh ! Ayağa kalk !”

Elimden tutarak beni o ibadet yapılan eve götürmüştü. Oraya vardığımızda şöyle demiştim:

“ Şehadet ederim ki Allah’tan başka bir ilah yoktur; yine şehadet ederim ki İsa Allah’ın ruhudur ve yine şehadet ederim ki Muhammed Allah’ın sevdiğidir !”

Benim sesimi duyan biri ibadet evinden çıkarak dedi ki:

“ Ruzbeh sen misin ?”

Ben ona dedim ki:

“ Evet, Ruzbeh benim.”

Bunun üzerine beni yukarı beraber almıştı. Ona (rahibe) iki yıl hizmet etmiştim. Vefat edeceği yaklaştığında bana dedi ki:

“ Ben yakında öleceğim !”

Ben de ona dedim ki:

“ Beni kime bırakacaksın ?!”

Kendisi bana dedi ki:

“ Benim inancım üzerinde, ancak Antakya’da olan bir rahibi biliyorum. Kendisini bulursan benden ona selam söylersin ve bu levhayı ona verirsin !”

Bana levhayı vermişti. Bir müddet sonra vefat etti, onun cenazesini yıkadım ve kefenledikten sonra defnettim. Sonra levhayı alarak Antakya’ya gittim. Orada bulunan ibadet evine vardım ve şöyle nida ettim:

“ Şehadet ederim ki Allah’tan başka bir ilah yoktur; yine şehadet ederim ki İsa Allah’ın ruhudur ve yine şehadet ederim ki Muhammed Allah’ın sevdiğiidir !”

Bir rahip ibadet evinden aşağı bakarak dedi ki:

“ Ruzbeh sen misin ?!”

Ben, kendimi ona tanıttığımda, beni kendisiyle beraber yukarıya almıştı. Bu rahibin hizmetinde iki yıl kadar kalmıştım. Vefat edeceği yaklaştığında bana şöyle demişti:

“ Yakında vefat edeceğim.”

Bunu duyduğumda ona dedim ki:

“ Beni kime bırakacaksın ?!”

Dedi ki:

“ Benim inancım üzerimde İskenderiye’de olan bir rahibi biliyorum. Kendisini bulursan benden ona selam söyle ve bu levhayı ona ver !”

Bir müddet sonra rahip vefat etmişti, onun cenazesini yıkadım ve kefenledikten sonra defnettim. Bana vermiş olduğu levhayı alarak yola koyulmuştum. İskenderiye’ye vardığımda ibadet evine yaklaşarak şöyle nida etmiştim:

“ Şehadet ederim ki Allah’tan başka bir ilah yoktur; yine şehadet ederim ki İsa Allah’ın ruhudur ve yine şehadet ederim ki Muhammed Allah’ın sevdiğidir !”

İbadet evinin üzerinden bir rahip bana seslenerek :

“ Ruzbeh sen misin ?!” Demişti.

Ben de kendimi tanıttıktan sonra rahip beni beraberinde yukarıya almıştı. Bu rahibe de iki yıl hizmet ettikten sonra vefat edeceğini söylemişti. Bunu bildiğimde ona dedim ki:

“ Beni kime bırakacaksın ?!”

Rahip dedi ki:

“ Benim inancımı benimseyen dünyada hiç bir insanı bilmiyorum. Abdulmuttalib’in oğlu Abdullah’ın oğlu Muhammed’in dünyaya gelişi yaklaşmıştır. Ona gittiğinde benden selam söyle ve bu levhayı ona ver !”

Bir müddet sonra rahip vefat etmişti, onun cenazesini yıkadım ve kefenledikten sonra defnettim.

Levhayı yanıma alıp yola koyulmuştum. Yolda bir topluluk ile yoldaşlık ettim. Onlara şu teklifte bulunmuştum:

“ Bana yiyecek ve içeceğimi verirsiniz size yol boyu hizmet ederim !?”

Topluluk bu teklifimi kabul etmişti. Topluluk yemek istediklerinde beraberinde götürdükleri koyun sürüsünden birini vurarak öldürdüler. Bu koyunun etinden kebab ve közde et yaptılar. Bana bu etten yememi istediler, ben ise bu etten yemiyeceğimi, inancıma ters olacağını söylemiştim. Adamlar bunu duyduklarında beni şiddetli bir şekilde dövmeye başlamışlardı, az kalsın beni öldüreceklerdi. Aralarından biri onlara şöyle demişti:

“ Onu şimdi bırakın ! Bize içecek getirmesini söyleyin ! Göreceksiniz ki kendisi şaraptan içmiyecektir !”

Şarabı onlara getirdiğimde benim de içmemi istediler. Ben içmekten çekindiğimde yine beni dövmeye başladılar. Onlara dedim ki:

“ Ey topluluk ! Beni vurmayın, beni öldürmeyin ! Ben size kölelik yapmaya hazırım !”

Bunun üzerine aralarından birine kölelik yapmaya anlaştım. Bu adam beni sonra 300 dirheme bir yahudiye sattı. Yahudi benim başıma gelenleri sormuştu, ben de ona Muhammed’e ve vasisine olan sevgimi anlatmıştım. Yahudi bunun üzerine şöyle demişti:

“ Ben seni ve Muhammed’i sevmiyorum !!!”

Adam beni evinden çıkardı ve dışarda kapısında bulunan kumu sabaha kadar oradan kaldırmamı, bunu yapmazsam beni öldüreceğini söyledi. Bütün gece bu kumu taşıdım ve sonunda bitkin bir halde olduğumda ellerimi havaya kaldırdım ve dua ettim:

“ Ey Rab ! Sen, Muhammed (s.a.a.s.) in ve vasisinin muhabbetini bende kıldın ! Onu vesile kıldığı için hakkı için beni bulunduğum bu durumdan acil bir şekilde kurtar !”

Bunun üzerin şanı yüce Allah bir rüzgar gönderdi ki, kapıda bulunan kumu yahudinin istemiş olduğu yere aktardı. Yahudi sabahladığında kumun istediği yere aktarıldığını gördüğünde dedi ki:

“ Ey Ruzbeh ! Sen sihirbazsın ! Benim ise bu konuda bilgim yoktur. Beni ve bütün köyü öldürmeden önce seni buradan uzaklaştıracağım !”

Beni bir kadına satmıştı. Bu kadın beni çok sevmişti. Onun bir bahçesi vardı, o bahçeyi bana verdi ve istediğimi oradan yiyebileceğimi, ondan istediğime hediye ve sadaka verebileceğimi söylemişti. Bir gün o bahçedeyken üstlerinden bulut seyretmekte olan 7 kişi bana doğru geldiler. Kendi kendime şöyle demiştim:

“ Allah’a yemin olsun ki bu gelenlerin hepsi peygamber değildir ama, aralarından biri muhakkak peygamberdir !”

Bu 7 kişi bana vardıklarında bulut hala üzerlerinden onları takip ediyordu. Aralarında Rasulallah (s.a.a.s.) , Müminlerin Emiri (hazreti Ali), Ebu Zer, Mikdad, Abdulmuttalib’in oğlu Hamza, Ebu Talib’in oğlu ‘Akiyl ve Haris’in oğlu Zeyd vardı. Hepsi bahçeye girdiler ve hurmanın bozuk olanlarını yemeye başladılar. Rasulallah (s.a.a.s.) onlara şöyle diyordu:

“ Sadece işe yaramaz ve bozuk olanları yiyiniz. Sakın bahçe sahiplerine zarar yapmayınız !”

Bunu gördükten sonra mal sahibi olan kadına gittim ve bana hurmaların iyisinden alabilmem için müsaade etmesini istedim. Kadın bana 6 tabak dolusu hediye etti. Ben de bu tabaklardan birini alarak kendi kendime şöyle dedim:

“ Aralarında peygamber varsa kesinlikle sadaka yemiyecektir !”

Elimdeki tabağı , bu sadakadır diyerek, önüne koydum. Rasulallah (s.a.a.s.) yanındakilere şöyle demişti:

“ Yiyiniz !”

Kendisi, Müminlerin Emiri, Ebu Talib’in oğlu ‘Akiyl ve Abdulmuttalib’in oğlu Hamza ise ellerini hurmaya uzatmadılar. Rasulallah (s.a.a.s.) Zeyd’e yemesi için söylemişti. Bunu gördüğümde, kendi kendime bu ilk işarettir demiştim. Hemen bir tabak daha getirip, bunun hediye olduğunu söyleyerek önüne koydum. Bismillâh diyerek elini uzattı ve geri kalanların hepsi ellerini uzatıp tabaktan hurma aldılar. Kendi kendime bu da bir işaret daha demiştim. Bunun üzerine peygamberin arkasında dolaşmaya başlamıştım. Bunu farkedenden peygamber şöyle dedi:

“ Ey Ruzbeh ! Peygamberlik mühürünü mü görmek istiyorsun ?!”

Bunu istediğimi ifade ettiğimde, omuzlarının üstünü açarak bana peygamberlik mühürünü göstermişti. Omuzları arasındaki bu mühürün üzerinde kıllar vardı. Hemen Rasulallah'ın (s.a.a.s.) ayaklarına kapandım ve öpmeye başladım. Rasulallah (s.a.a.s.) bana buyurdu ki:

“ Ey Ruzbeh ! Bu kadına git ve de ki: Abdullah'ın oğlu Muhammed sana diyor ki, bu kulunu (Selman'ı) bize satar mısın ?”

Ben de emir sahibim olan kadının huzuruna gittim ve Rasulallah'ın (s.a.a.s.) bana söylediklerini tekrarladım. Kadın bana dedi ki:

“ Ona de ki : Seni 400 ağaca karşılık satarım. 100 ağacı sarı renkten ve 100 ağacı kırmızı renkten olacak !”

Rasulallah'ın (s.a.a.s.) huzuruna gidip kadının söylediklerini anlattım. Rasulallah (s.a.a.s.) şöyle buyurdu:

“ Kadının istediği çok kolaydır ! Ey Ali, bu yerdeki hurma çekirdeklerini topla !”

Onları topladıktan sonra ona şöyle buyurdu:

“ Bu çekirdekleri yere batır ve sula !”

Müminlerin Emiri birer birer ekilen yerleri sulamaya başlamıştı ki, her suladığı çekirdekler teker teker fidan olup yeryüzüne çıkmaya başladı. Sonuncu çekirdek sulandığında bütün ağaçlar tam gövde halinde olgunlaşmışlardı. Bunu kadına bildirmem için beni ona göndermişti. Kadına istemiş olduğu şartın yerine getirildiğini ve buna karşılık beni vermesi gerektiğini anlattığımda, kadın dışarı çıkarak ağaçları görmüştü. Kadın ağaçları gördüğünde şöyle demişti:

“ Allah'a yemin olsun ki onu ancak 400 sarı ağaca satabilirim !!!”

Cebrail oraya inerek ağaçlara kanadı ile temas ettiğinde bütün ağaçlar sarı rengine dönüştü. Kadına artık sözünü yerine getirmesini söylediğimde bana dedi ki:

“ Allah’a yemin olsun ki, bu ağaçlardan biri Muhammed’ten ve senden benim için daha iyidir !”

Ben de ona dedim ki:

“ Allah’a yemin olsun ki, Muhammed ile bir gün beraber olmak senden ve bütün varlığından bana daha iyidir !!!”

Bunun üzerine Rasulallah (s.a.a.s) boynuma sarılarak “Selmân” ismini verdi. (9*)

Hazreti Selman efendimiz memleketinden yola çıkıp hazreti Muhammed (s.a.a.s.) efendimiz ile buluşma sevdası ve sevgisi içindeyken acaip bir olayla karşılaşmıştı. Yol üzerinde yıkanmak için suya girmişti. Suda yıkanırken elbiselerinin olduğu yere bir aslan gelip onun çıkmasını bekledi. Hazreti Selman, aslanın verdiği dehşetten, hayretler içinde olduğu bir anda sahradan bir atlı gelmiş ve aslanı oradan kovmuştu. Hazreti Selman sudan çıkıp, suyun kenarından kopardığı çiçekleri o kurtarıcısına vermişti. Hazreti Selman yoluna devam etti ve çok uzun bir müddet sonra hazreti Muhammed (s.a.a.s.) ile buluşmuştu.

Bir gün hazreti Muhammed (s.a.a.s.)’in yanında iken, hazreti Ali yediği hurmanın çekirdeğini hazreti Selman’ın üzerine atmıştı. Hazreti Selman buna gücenmiş ve şöyle demişti:

“ Ey Rasulallah ! Allah’ın duası senin üzerine olsun. Ali daha genç biri olarak benimle şakalaşıyor, ben ise ihtiyar, yaşlı biriyim !?”

Hazreti Ali efendimiz bunu duyduğunda buyurdu ki:

“ Nehirin kenarında sana gelen aslanı hatırlıyor musun ?! Sen suyun içindeyken aslan da senin dışarı çıkmanı beklemişti. Sen ise hayretler içinde suda kalmıştın. O anda bir atlı gelip aslana haykırarak onu oradan defetmişti ! Bunun üzerine sudan çıkıp elbiselerini giymiştin. O anda yaştın ne kadardı ?”

Hazreti Selman dedi ki:

“ O zamanlar 17-18 yaşımdaydım!”

Hazreti Ali efendimiz buyurdu ki:

“ Seni kurtarmaya gelen o yiyiğidi tanıdın mı ?”

Hazreti Selman dedi ki:

“ Hayır, tanımadım.”

Hazreti Ali Buyurdu ki:

“ Seni kurtaran kişi bendim!”

Hazreti Selman dedi ki:

“ Beni kurtaran kişi ile aramızda bir alametim olmuştu!”

Hazreti Ali buyurdu ki:

“ O alameti bir daha görsen tanır mısın ?”

Hazreti Selman dedi ki:

“ Evet, tanırım.”

Hazreti Ali efendimiz elbisesinden taptaze bir demet çiçeği çıkarıp Selman’a verdi. 250 yıl önce vermiş olduğu o çiçekleri, bir daha taptaze olarak gören hazreti Selman dedi ki:

“ Evet, aramızdaki o alamet budur !!!” (10*)

HAZRETİ SELMÂN VE HAZRETİ MUHAMMED'TEN (S.A.A.S.) ÖNCEKİ DÖNEMİ

**• HAZRETİ İSA ALEYHİSSELAMIN VEYA ONUN
HAVARİLERİNİN DÖNEMİNDE YAŞAMIŞ OLDUĞUNA
DAİR HABERLER**

Hazreti Selman efendimizin makamını ve yüceliğini daha iyi anlayabilmek için, onun manevi değerini ifade eden haberleri aktarmak istiyorum. Bu haberler en muteber ve en meşhur bilginlerin kitaplarından alınmıştır.

Hazreti Selman efendimizin, hazreti İsa aleyhisselamın vasisi zamanında yaşadığına dair sağlam haberler aktarılmıştır. (11*)

Bu beyana göre hazreti Selman'ın 500 yıldan daha fazla yaşamış olması gerektiği tarihin hesabı açısından ortaya çıkmaktadır. Nitekim hazreti İsa aleyhisselam ve Hz. Muhammed (s.a.a.s.)'in zamanı arasında 600 yılından daha fazla bir müddet olduğu hakkında hiç bir ihtilaf yoktur.

Bazı bilginlerin aktardıkları haberlere göre ise, hazreti Selman efendimiz, hazreti İsa aleyhisselamın zamanını yaşamıştı. (12*)

Bunu mümkün olmayan bir mesele olarak görmek yanlış olur. Kuran-ı Kerim'den Eshab-ı Kehf'in (mağarada kalan müminlerin) 309 yıl sonra mağaradan canlı olarak çıktıklarını biliyoruz. Başka bir ayette ise bir peygamberin 100 yıl oturduğu yerde canlı kaldığı zikredilmiştir. Önceki peygamberlerin 1000 yıl civarında yaşadıklarını da biliyoruz.

• KAÇ YIL YAŞADIĞINA DAİR AKTARILAN HABERLER

Hazreti Selman efendimizin kaç yıl yaşadığı hakkında çeşitli haberler mevcuttur. Bu haberlere göre hazreti Selman 200 ile 400 yıl arasında yaşamıştır. Bu haberleri yıl farkına göre ayırdığımızda, 250 yıl yaşadığını, çok sayıda muteber bilginler ortaklaşa kabul etmişlerdir.

Bu tesbiti yapan tarihçilerin, tuhaf bir duruma düştüklerini ifade etmeden geçemiyeceğim. Hazreti Selman'ın hazreti İsa aleyhisselamın vasisi döneminde yaşadığını aktaran tarihçiler, aynı anda onun 250 yıl yaşadığı hakkında ihtilaf yoktur ifadesini kullanmışlardır. (13*)

Hazreti Selman efenddimizin 250 yıldan daha fazla yaşadığını, bu müddetin 300 ile 400 arasında olduğunu da bir çok tarihçi aktarmıştır. (14*)

HAZRETİ SELMÂN NE ZAMAN HZ. MUHAMMED (S.A.A.S.) İLE BULUŞTU ?

Bu konuda tarihçiler arasında ihtilaf olmasına rağmen, hazreti Selman'ın Medine devrinde, hicretten sonra hazreti Muhammed (s.a.a.s.) ile ilk olarak görüştüğü daha fazla ağırlık kazanmıştır. Hazreti Selman'ın Bedir savaşında bulunduğu dair haberler mevcut olduğu gibi , tarihçilerin çoğunluk olarak aktardıkları haberlere göre ise, hazreti Selman Bedir savaşından sonra hazreti Muhammed (s.a.a.s.) ile buluşmuştur. (15*)

Bazı rivayetlerde ise, hazreti Selman'ın Mekke devrinde hazreti Muhammed (s.a.a.s.) ile biraraya geldiği aktarılmıştır. (16*)

HAZRETİ SELMÂN'IN BİLGİSİ

• HAZRETİ MUHAMMED'İN (S.A.A.S.) ONUN HAKKINDA BUYURDUĞU

Hazreti Selman'ın yüceliğini, değerini, şüphesiz olarak hadisler beyan etmektedir. Bu hadislerin her iki taraftan, sünni ve alevi bilginleri tarafından, sağlam bir şekilde aktarılmış olması, hazreti Selman'ın yüceliğini kuvvetli bir şekilde ortaya koymaktadır.

Bu konuda, en muteber kaynaklardan sağlam kabul edilen hadisleri sırasıyla aktarmak istiyorum.

Peygamber efendimiz hazreti Muhammed, Allah'ın duası ve selamı ona ve tertemiz Ehli Beytine olsun şöyle buyurdu:

“ Şanı yüce Allah eshabımdan 4 kişiyi sevdiğini bildirdi ve onları sevmemi bana emretti ! Bunlar Ali, Selman, Ebu Zer ve Mikdad'tır !” (17*)

Eshabın arasında bu 4 mübarek zatı sevmek, bütün müminlere farzdır. Nitekim her kim Allah'ı ve peygamberini severse bu 4 mübarek zatı sevmekle yükümlüdür. Çünkü her mümin Allah için sevmeli ve Allah için buğzetmelidir. Şanı yüce Allah'ın peygamberininie “emir” olarak verdiği bu sevgiyi hangi mümin inkar edebilir ?!

Esas olan mesele, bu sevginin ne olduğu konusundadır. Hazreti Ali, hazreti Selman, hazreti Ebu Zer ve hazreti Mikdad bin 'Amr'ı nasıl sevmeliyiz ?

İnsanoğlunun hesap gününde sevdiği ile beraber olacağını, haşredileceğini peygamber efendimiz hazreti Muhammed (s.a.a.s.) beyan buyurmuştur. Bu mübarek zatları sevmek, onların yolunda olmaktır. Bu mübarek zatları sevmek, onlara itaat etmektir. Aksi takdirde sevgi yolda kalır.

Aleviler bu mübarek 4 zatı severler. Çünkü alevi olmak, bu 4 zatın yolunda ve itaatlerinde olmaktır.

Peygamber efendimiz hazreti Muhammed (s.a.a.s.) şöyle buyurdu:

“ Cennet, Ali'ye, Selman'a, 'Ammâr'a, Ebu Zer'e ve Mikdad'a müştaktır.” (16*)

Bu hadisin başka bir metninde “Cennet üç kişiye müştaktır, bunlar Ali, Selman ve 'Ammar'dır !” ifadeleri de mevcuttur. Bu şekilde aktarılan hadislerde, hazreti Mikdad ve hazreti

Ebu Zer zikredilmemişler. Ehli Beytten gelen bu hadis metninde ise 5 kişi yer almıştır.

Cennetin hazreti Selman'a iştıyak duyması, elbette hazreti Selman'ın yüceliğine bağlıdır. Nitekim kendisi tertemizdir ve sapa sağlam bir imanla doludur. Kendisi, hazreti Muhammed'in (s.a.a.s.) vasiyetine uyan ve bu vasiyete şüphesiz olarak tutunanlardandır. Bu gibileri , azınlığın azınlığıydı.

Hazreti Muhammed (s.a.a.s.), hazreti Selman'ın yüceliğini daha da ibraz etmek için şöyle buyurmuştu:

“ Cennetin Selman'a olan iştıyakı, Selman'ın cennete olan iştıyakından daha büyüktür !!!” (17*)

Ehli Beyt hariç, bu kadar bariz bir yücelik hangi sahabide var ?! Sana bu yücelik kutlu olsun ey efendimiz Selman ! Cennet seninle yücelik buluyor, sana kutlu olsun.

Peygamber efendimiz hazreti Muhammed (s.a.a.s.) eshabından birine şöyle buyurdu:

“ Selman, hikmet sahibi Lukman gibidir ! Ona istediğini sor, sana cevap versin !!!” (18*)

Hazreti Lukman hikmeti ile meşhurdur. Kuran-ı Kerim'de zikri geçtiği gibi, hadislerde de yeri bellidir. Hikmeti ve aklı ile, nasihat ve yol erbabı olan hazreti Lukman'ın bu ümmetin içindeki benzeri hazreti Selman'dır.

Tuhaf olan şudur ki, hazreti Selman'ın hikmet ve bilgi sahibi olmasına rağmen, sünni inancını besleyen ana kitaplarda onun hikmetine ve bilgisine yer verilmemesidir !?

Bu acı gerçeğin sebeplerine, inşaallah ileride daha fazla değineceğim.

Peygamber efendimiz hazreti Muhammed (s.a.a.s.) buyurdu ki:

“ Selman, ilimde genişlik sahibidir (ilim ile doyurulmuştur) !!!” (19*)

Hazreti Selman efendimizin yüceliklerinden en bariz olanı, ilimde geniş bilgiye sahip olmasıdır. Dinde ve hükümlerinde yer sahibi olabilmek için, geniş bilgiye sahip olmak çok önemlidir. Hazreti Selman’ın, hazreti Ali’ye karşı beslediği sevgi ve saygı bu geniş bilgisine dayanmaktaydı.

Peygamber efendimize eshaptan olan Enes bin Mâlik sormuş:

“ Senden sonra ilmi kimden alalım ?”

Hazreti Muhammed Muhammed (s.a.a.s.) cevap olarak şöyle buyurmuş:

“ Ali ve Selman’dan !!!” (20*)

Peygamber efendimiz hazreti Muhammed (s.a.a.s.) buyurdu ki:

“ Ey Selman ! Sen bizden, Ehli Beyttensin ! Allah sana öncekilerin ve sonrakilerin ilmini ve kitabını verdi !!!” (21*) Aynı hadisin başka metninde “ Selman (ilimde) tükenmeyen deniz gibidir” ifadesi yer almıştır.

Hazreti Selman efendimizin Ehli Beytten olduğunu beyan eden hadise sonra değinmek istiyorum. Burada hazreti

Selman'ın önceki ümmetlerin ve sonraki ümmetlerin bütün ilimlerine ve kitaplarına vakıf ve haiz olduğu beyan buyurulmuştur. Bu makamın ötesinde ancak Ehli Beytin ilk beşinin, Hz. Muhammed'in (s.a.a.s.), Hz. Ali'nin, Hz. Fatime'nin, Hz. Hasan'ın ve Hz. Huseyn'in yeri vardır. Bu mübarek zatlardan sonra, bu yüce makamın tek sahibi hazreti Selman efendimizdir. Bu yücelik , eshabın içinde hazreti Selman'ın haricinde hiç kimsede yoktur.

Suhufların, Tevrat'ın, Zebur'un, İncil'in ve Kuran-ı Kerim'in ilmine sahip olan hazreti Selman'ın zikri, sünni itikadını oluşturan kitaplarda eksik kalmıştır. Nitekim bu itikadın isnadı eshab olmasına rağmen, bu yüce meziyetlere sahip olan hazreti Selman'a, ne hikmetse, gerektiği gibi yer verilmemiştir.

Ehli Beyt tarafından aktarılan yukarıdaki hadisin metni şöyledir, hazreti Muhammed (s.a.a.s.) buyuruyor:

“ Selman, tüketilmesi mümkün olmayan ilim denizidir !!! Kendisi öncekilerin ve sonrakilerin ilmi ile uzman kılınmıştır. Selman'ı buğzedeni Allah buğzetsin, Selmanı seveni de Allah sevsin !!!” (22*)

Hendek (Ahzap) savaşı olduğunda, hazreti Selman efendimiz Medine'nin ön tarafına, düşmanları durdurabilmek için, bir hendeğin kazılmasını peygamber efendimiz hazreti Muhammed'e (s.a.a.s.) teklif olarak sunmuştu. Hazreti Muhammed (s.a.a.s.) bu teklifi çok iyi bulmuş ve hendeğin kazılması için eshabına görev taksimi yapmıştı. Sahabe, hazreti Selman'ın çalışkan olduğunu iyi bildiklerinden, her çalışma gurubu hazreti Selman'ın kendilerine tayin edilmesini istemişti. Her taraftan “ Selman bizden olsun !” sesleri yükselmişti. Peygamber efendimiz hazreti Muhammed (s.a.a.s.) buna karşılık şöyle buyurmuştu:

“ Selman bizden, Ehli Beytten dir !!!” (23*)

Hazreti Selman efendimizin Rasulallah’ın (s.a.a.s.) Ehli Beytinden sayılması, bilgi ve hikmet makamının daha üstündedir. Nitekim Ehli Beyt, şanı yüce Allah’ın yüce kitabı Kuran-ı Kerim’de, tertemiz ve masum kılınmıştır. Bu maddi ve manevi temizliğin yanında masumiyet derecesine nail olmak, ancak hazreti Cebrail aleyhisselma müyesser olmuştur. Cebrail aleyhisselam Ahzap suresindeki tathir ayetini peygamber efendimize indirdiğinde, hazreti Muhammed (s.a.a.s.) elbisesi altına hazreti Ali, hazreti Fatime, hazreti Hasan ve hazreti Huseyn’i almıştı. Hazreti Cebrail bu manzarayı gördüğünde şöyle demişti:

“ Ey Allah’ın Peygamberi ! Sizinle beraber bu abanın (elbisenin) altına girmeme müsaade edermisin ?”

Bunun üzerine peygamber efendimiz hazreti Cebrail’in abasının altına girmesine müsaade etmişti. Böylece ‘Abâ ehli olarak bilinen 5 mübarek zata hazreti Cebrail katılma şerefine nail olmuştu. İşte bu yüce şerefe hazreti Selman efendimiz de nail olmuştur. Bu makamın yüceliği hakkında sünni bilginlerinden Muyhiddin el-‘Arabi “Futuhât el-Mekkiye” adlı kitabında önemli beyanlar yapmıştır. (“Futuhât el-Mekkiye” c: 1, s: 126 ve 197; aynı şekilde meşhur olan sünni tarihçi El-Makriyzi “Fadâil Âl- El-Beyt” adlı kitabında bu özelliğe yer vermiştir, s: 92)

Ehli Beytin yüce makamının hakkına riayet etmeyen çoğunluk, hazreti Selman’ın yüce makamının hakkına da riayet etmemiştir. Ehli Beytin yüceliğini bilmeyen müslümanlığın özünü bilemez. Ehli Beytin, bu ümmetin içindeki gerçek makamına, velayetine riayet etmeyen, iman mefhumundan uzak kalır.

Müslümanların ve müminlerin azınlıkta olması üzücü bir gerçektir. Nitekim iman edenler hep azınlıkta kalmışlardır. Bu mesele, şanı yüce Allah’ın buyurduğu “ **Ey iman edenler ! İmân edin...**” (Nisa suresi: 136) hikmetinin tecellisidir. Bu

ayet şöyle buyurmaktadır: Ey Allah'ın birliğine ve İslam'ın peygamberine iman edenler, Ehli Beytin de velayetine iman edin !!!

Hazreti Selman efendimizin Ehli Beytten sayılması, onun her türlü manevi ve maddi olumsuzluklardan uzak olduğuna beyandır. Kendisi, Allah ondan razı olsun, yalan söylemez, menfaat uğruna konuşmaz, doğruları batıl ile değiştirmez, hakkı batıl ile bürümez, konuştuğu ve hayatı tamamen doğruluk ve haktan başka bir şey değildir.

Sahabeden alim ve zahid olarak tanıtılan 'Uveymir Ebul-Derdâ'ya, hazreti Muhammed (s.a.a.s.) şöyle buyurmuştur:

“ Ey 'Uveymir ! Selman dinde senden daha bilgindir !!!”
(24*)

Sünni kaynaklarında Ebul-Derdâ, hazreti Selman'dan daha yüce bir mevkiye sahiptir. Kendi ana kaynakları hazreti Selman'ın dinde Ebul-Derdâ'dan daha alim olduğunu sağlam haberler ile teyit ettikleri halde, neden Ebu Derdâ itikat kitaplarında daha ağır basmıştır ???

Ebu Derdâ Şam'da yaşamıştı. O zamanlarda Muaviye Şam'a hakimdi. Ebu Derdâ , Muaviye ile iyi geçinmişti. Ebu Derdâ'nın Muaviye'ye karşı susması ve ona yordakçılık etmesi, hazreti Selman'dan daha yüce tutulmasına sebep olmuştur. Nitekim bu yüceliği yazan ve çizenlerin başında Muaviye ve Emevi zalimleri vardı. Hazreti Selman ise devamlı olarak hazreti Ali'nin, Ehli Beytin ümmetin üzerine önder tayin edildiklerini bilen ve en fazla savunanlardan idi. Sünnülüğü resmîyete aktaran, tescil ve tesbit eden Muaviye ve ondan sonra gelen zalimler olmuştu. Elbette bu gibi zalim ve hak meselesinden uzak olan bir sistemde, hazreti Selman efendimize yer verilemezdi.

Peygamber efendimiz hazreti Muhammed (s.a.a.s.) şöyle buyurdu:

“ Selman, Faris’in (İran’lıların) önde gelenidir, seyyididir !!!” (25*)

Bütün milletin seyyidi ve önde geleni olmak, yüce bir makam ve şereftir.

Peygamber efendimiz hazreti Muhammed (s.a.a.s.) şöyle buyurdu:

“ Din (iman) uzayın (Serâ) yıldızlarında olsaydı, Selman ve toplumu (İranlılar) ona nail olurdu !!!” (26*)

Bu hadisi şerifi en muteber sünni kaynakları aktarmışlardır. Buna rağmen, halen arap-sünni milliyetçileri (Suudi Arabistan ve yardakçıları), İranlılar hakkında “dinsizler”, “mezhepsizler” kötüleme propagandasını devam ettirmektedirler.

Hazreti Selman efendimiz yıllarca zahmet çekerek hazreti Muhammed’i (s.a.a.s.) aramıştı. Bu kadar uzaklığa, müddete ve zahmete rağmen, dinin ve imanın sahibine varmıştı. Allah ondan razı olsun ve bizlere onun himmetinden nasip etsin.

Aralarında Hattab’ın oğlu Ömer’in de bulunduğu Kureyş topluluğu, hazreti Selman efendimizi, Farisi (İran’lı) olduğundan dolayı küçük düşürmeye uğraşmışlardı. Hazreti Selman bu hareketlerinden ve tutumlarından dolayı çok üzülmüştü. Hazreti Muhammed (s.a.a.s.) bundan haberdar olduğunda şöyle buyurmuştu:

“ Ey Selman ! Din takvadır, insanın nesebi ve geçmişi ile ölçülmez. Eğer takva açısından onları değerlendirecek olursak, bil ki sen onların hepsinden daha yücesin !!! Kalbi nurlanmış birine bakmak isteyen, Selman’a baksın !!!” (27*)

Ne mutlu sana ey efendim Selman ! Sen, takva ile yücesin. Takva gerçek imanın, halis müminlerin sıfatıdır. Kureyş'ten daha yüce olan takvadır. Takvanın sahibide hazreti Selman'dır.

Peygamber efendimiz hazreti Muhammed (s.a.a.s.) bir gün göğ'e doğru bakmıştı. Etrafında bulunan eshap sormuşlardı:

“ Ey Rasulallah ! Neden göğ'e doğru baktın ?”

Cevaben buyurdu ki:

“ Selman'ın yaptığı güzel işlerin müjdesi ile göğ'e yükselen meleğ'i gördüm !!!” (28*)

Peygamber efendimiz hazreti Muhammed (s.a.a.s.) şöyle buyurdu:

“ Allah'ı en iyi bileniniz Selman'dır !!!” (29*)

Hazreti Selman efendimizin manevi değeri hakkında özel bir başlık altında beyan yapacağım için, bu konuya burada giriş yapmıyorum. Marifet yolunda hazreti Selman'ın yüceliğ'i tartışılmaz.

• EHLİ BEYT İMAMLARININ ONUN HAKKINDA BUYURDUKLARI

Müminlerin Emiri hazreti Ali efendimize, hazreti Selman'ı sorduklarında, şöyle buyurmuştu:

“ Selman sizin aranızda Lukman el-Hekim gibidir. Selman bizden, Ehli Beyttendir. Kendisi öncekilerin ve sonrakilerin ilmine vakıf oldu ve ilk kitabın ve son kitabın ilmine de vakıftır ! Tükenmez bir denizdir (onda mevcut olan ilim idrak edilemez)!!!” (29*)

Hazreti Ali efendimiz de, hazreti Selman'ın ilim genişliğine çok açık bir şekilde işaret buyurmuştur. Mevcut olan bütün ilahi kelamın bilgisine sahip olan hazreti Selman'dır, Allah ondan razı olsun ve bizleri onun ilmi ile nurlandırсын.

Müminlerin Emiri hazreti Ali efendimiz şöyle buyurdu:

“ Yeryüzü yedi kişiye bağlıdır, bunlarla rızıklarını alırlar, bunlarla zafere erişirler ve bunlarla yağmur yeryüzüne iner; bazıları şunlardır: Selman-ı Farisi, Mikdad, Ebu Zer, 'Ammâr ve Huzeife, Allah'ın rahmeti üzerlerinde olsun. Ben onların imamıyım. Kendileri de Fatime'nin cenazesinde bulunanlardır !!!” (30*)

Bu kadar yücelik, Ehli Beyt haricinde hiç bir sahabide yoktur. Hazreti Selman büyük meleklerin makamındaki yüceliğe sahip kılınmıştır. Hayatın ve bereketin kaynağı olan suyun inişinde hazreti Selman'ın yeri olduğuna göre, hayatın kendisi Selman hazretleridir. Hayatın ve suyun manevi tevili ilimdir. İlmin kaynağı hazreti Selman'dır.

Hazreti Selman efendimiz devamlı olarak hazreti Fatime anamızın evine serbest girip çıkanlardandı. Hazreti Fatime onu yabancı biri olarak görmüyordu. Bu hususuta hazreti Fatime şöyle buyurmuştu:

“ Ka’be nin Rabbine yemin olsun ki Selman bizdendir, Ehli Beyttendir !!!” (31*)

Bu ifade hazreti Selman’ın tertemiz bir ruha sahip olduğuna delildir. Hazreti Selman masumlardandır. Hatası ve günahı olmayanlardandır.

İmam-ı Muhammed el-Bakır efendimiz şöyle buyurdu:

“ Selman, hakikatleri sırf bakışı ile görendi !!!” (32*)

Hazreti Selman efendimiz, Ehli Beyt imamı gibi, insanların suratına bakarak içlerinde gizlediklerini bilenlerdendi. Şanı yüce Allah’ın onlara vermiş olduğu yücelik ve kerametlerinden biridir. Onların huzuruna gelen insanların içlerinde, akıllarında ve kalplerinde düşündüklerini ve gizlediklerini biliyorlardı. Şanı yüce Allah Kuran-ı Kerim’in Hicr sureside, ayet 75-76’da bu özelliğe işaret buyurmuştur.

İmam-ı Ca’fer el-Sadık efendimiz şöyle buyurdu:

“ Selman, ism-i ‘Azam’ı bilenlerdendi !!!” (33*)

Şanı yüce Allah’ın ism-i ‘Azam’ını bilmek ancak peygamberlere ve bu derecede Allah’a yakın olan velilere müyesser olmuştur. Bu yüce ismin bilgisine, araştırmanın ve aramanın sonucunda varılamaz. Bu ilim ancak şanı yüce Allah tarafından verilebilir. Nitekim bu ismi bilen, Allah’ın izni ile istediğine “ol” dediğinde, o istediği olur, yerine gelir.

İmam-ı Ca'fer el-Sadık ve imam-ı Muhammed el-Bakır efendilerimiz buyurdular :

“ Selman haber alanlardandı !!!” (34*)

Bunu duyanlar hazreti Ca'fer efendimize şöyle sormuşlardı:

“ Selam'a kim haber veriyordu ?”

Cevaben buyurdu ki:

“ Ona Rasulallah (s.a.a.s.) ve Müminlerin Emiri (hz.Ali) haber veriyorlardı. Selman haber sahibi oldu çünkü kendisine başkalarının tahammül edemeyecekleri haberleri vermişlerdi. Ona, Allah'ın gizli ve saklı kalmış ilminden verdiler !!!”

Bu makam çok yücedir, buna ancak Ehli Beyt sahiptir. Ne mutlu sana ey efendim Selman.

İmam-ı Ca'fer el-Sadık efendimize şöyle demişler:

“ Ey efendimiz ! Senden Selman el-Farisi'nin zikrini çok duyuyoruz !?”

İmam-ı Ca'fer efendimiz buyurdu ki:

“ Selman el-Farisi demeyin ! Selman el-Muhammedî deyiniz !!! Onu neden bu kadar zikrettiğimi biliyor musunuz ?! Onu, üç özelliğinden dolayı hep zikrediyorum; birincisi: Müminlerin Emiri'nin (hz.Ali'nin) isteğini kendi nefsinin isteği üzerine koymasından, ikincisi: fakirleri zenginlerden daha sevmesi ve onları zenginlere yeğlemesinden ve üçüncüsü: ilmi ve alimleri sevmesinden. Selman salih kullardan olup, kendisi her zaman tevhide inanmış ve hiç bir zaman müşriklerden olmamıştı !!!” (35*)

İmam-ı Musa el-Kazım efendimiz buyurdu ki:

“ Kıyamet gününde şöyle bir çağrı duyulacak: Abdullah’ın oğlu, Allah’ın Peygamberi Muhammed’in havarilerinden, onun ahbine sadık kalanlar ve bu ahid üzere dünyadan ayrılanlar nerede ? Bunun üzerine Selman, Mikdad ve Ebu Zer ayağa kalkacaklar !!!” (36*)

İmam-ı Ca’fer el-Sadık efendimiz buyurdu ki:

“ Rasulallah, Allah’ın duası ve selamı ona ve tertemiz Ehli Beytine olsun buyurdu ki: Ey Selmân ! Senin ilmin Mikdâd’a arzedilseydi onu inkar ederdi !!! Ey Mikdâd ! Senin ilmin Selman’a arzedilseydi onu inkar ederdi !!!” (37*)

İmam hazretlerinin bu aktardığı hadisdeki mana hakkında açıklama yapılması gerekmektedir. Hazreti Selman efendimizin ilmi, hazreti Mikdâd efendimiz için taşınmıyacak kadar zor gelir. Hazreti Mikdad efendimizin ilmi ise hazreti Selman efendimiz için hafif gelir. Bu açıdan ikisinin ilmi arasında önemli bir fark mevcuttu. Hazreti Selman efendimiz dinde ve fıkında (bilgisinde) en üst mertebeye sahipti.

• ESHABIN HZ. SELMAN HAKKINDA BEYAN ETTİKLERİ

Ehabtan Mu’az bin Cebel vefat etmeden önce etrafındakilere şöyle vasiyet etmiş:

“ İlmi dört kişiden alınız ! Ebu Derda’dan, Selmân el-Farisi’den, Abdullah bin Mes’ud tan ve Abdullah bin Selâm’dan.” (38*)

Peygamber efendimizin hanımı Ebu Bekr'in kızı Aişe dedi ki:

“ Selman'ın, Rasulallah'ın (s.a.a.s.) yanında öyle bir makamı vardı ki, geceleri onunla başbaşa geçiriyordu. Bu durum o kadar sürüyordu ki az kaldı Rasulallah'a bizden daha fazla sahip olacaktı !!!” (39*)

Ebu Hureyre ve Katade'den rivayet edildi ki:

“ İki kitabın (İncil'in ve Kuran'ın) sahibi Selman'dır !!!” (40*)

Ka'b el-Ahbâr dedi ki:

“ Selman hikmet, ilim ve adalet doludur !!!” (41*)

• ESHAPTAN SONRA GELEN BİLGİNLERİN ONUN HAKKINDA BEYAN ETTİKLERİ

Ehli Beyt imamlarından hazreti Ali Rida efendimizden ilim aktaran ve sonraki üç imamın devrine kadar yaşayan Fadıl bin Şâzân el-Niysâburî şöyle buyurmuş:

“ İslam aleminde (Eshabın arasında) Selman'dan daha bilgili biri yetişmemiştir !!!” (42*)

Meşhur ve muteber olan sünni bilginlerinden Ebu 'Umar 'Abdel-Berr şöyle demiş:

“ Selman hayırlı, fazilet sahibi, ilimde güzel tesiri olan, alim zahid ve gösterişten uzak olan biriydi !!!”(43*)

Şia'nın meşhur ve muteber alimleri hazreti Selman hakkında şöyle buyurmuşlar:

“ Peygamberlerin ve Ehli Beyt imamlarının ilmi Selman’a, Cabir’e, Seyyid’e (Ebu Haşim İsmail bin Muhammed el-Himyeri) ve Abdurrahman’ın oğlu Yunus’a varmıştır !!!” (44*)

“ Dört erkân olanlar: Selman, Mikdâd, Ebu Zer ve ‘Ammâr’dır !!!” (45*)

Ehli Beyte uyanların arasında, İslam dinindeki en üst ve yüce yerinde bu dört mübarek zat zikredilmiştir.

Hazreti Selman efendimiz önceki ümmetlerin haberleri hakkında bilgiye sahipti. Bu bilgisini Kuran-ı Kerim’e dayandırmadan ifade etmiş olması, kendisinin öncekilerin ilmine vakıf olduğunu beyan etmektedir. (46*)

HAZRETİ SELMAN’DAN AKTARILAN HADİSLER

Hazreti Selman efendimizden aktarılmış olan hadisi şerifler, hazreti Selman’ın siyasi idare tarafından terkedilmesine sebep olmuştu. Aktaracağım hadislerin çoğunluğu sünni kardeşlerimizin ana hadis kaynaklarından alınmıştır. Bu kaynakların aktardıkları hadislerde, hakimiyetin Ebu Bekr’in eline geçmesine yer vermemektedir. Bu hadislerde, hazreti Ali efendimizin “vasi” olduğu beyan edilmiştir. Vasi demek, peygamber efendimiz hazreti Muhammed’in (s.a.a.s.) hazreti Ali’yi kendisinden sonra ümmetine halife ve imam olarak vasiyet ettiğine beyandır. İşte bu konuda hazreti

Selman efendimiz, o zamanda hakimiyeti eline geçirmiş olan Ebu Bekr ve adamlarının siyasetlerine tamamen uygun olmayan bir yolu takip etmişti. Bu sebepten de hazreti selman efendimiz siyasi idare tarafından tasvib edilmedi. Bu dışlama Muaviye ve Emevi saltanatı devrinde tamamen kendini göstermişti. Nitekim Ebu Bekr, Ömer ve Osman'ın hakimiyetinin meşru olması, Muaviye ve benzerlerinin halifelik makamına geçmesindeki meşruluğu desteklemekteydi. Hazreti Selman efendimizin aktardığı hadisleri, gayri meşru hakimlerin himmeti ile kenara bırakıldı ve ümmetin meclislerinden uzak tutuldu. Yapılan bütün bu olumsuzluklara rağmen şanı yüce Allah, nurunu sürdürmüş ve ayakta tutmuştur. İşte bu nurun beyanını ve aydınlığını paylaşmak istiyorum.

Hazreti Selman efendimiz, peygamber efendimiz hazreti Muhammed'e sormuş:

“ Ey Allah'ın Peygamberi ! Senin vasin kimdir ?”

Hazreti Muhammed (s.a.a.s.) buyurdu ki:

“ Ey Selman ! Musa'nın vasisi kimdi ?”

Hazreti Selman buyurdu ki:

“ Nun'un oğlu Yuşa', Musa'nın vasisi idi.”

Peygamber efendimiz buyurdu ki:

“ Benim vasim, varisim, borcumu ödeyen, geride bıraktıklarımın en hayırlısı olan ve vaatettiklerimi yerine getiren Ebu Talib'in oğlu Ali'dir !!!” (47*)

Bu hadisin aynı siyakında olup, “vâsim” kelimesi yerine “Ehli Beytim üzerine halifem olan” ifadesi yerleştirilmiş. Bu yerleştirme hakikati değiştirmez. Hazreti Ali neden Ehli Beyt üzerine halife olsun ki ?

Şayet Peygamber efendimiz ümmetine hiç kimseyi halife olarak vasiyet etmediyse, hazreti Ali'yi Ehli Beytinin üzerine halife olarak vasiye etmesi, ne kadar mantıklı olurdu ?

Zaten hazreti Ali efendimiz, hazreti Muhammed'ten (s.a.a.s.) sonra Ehli Beytin başıdır. Buna vasiyet gerekmez. Bu gibi mantıksızlığı peygamber efendimize yakıştırmak, iman ve İslam dini ile bağdaşmaz.

İmam-ı Ali efendimizin, hazreti Muhammed efendimizin (s.a.a.s.) vasiyet ettiği, vasisi olduğunu beyan eden daha nice hadisler vardır. Ehli Beyt kaynakları tarafından gelen hadisi şeriflerde, vasiyet edilen imamların sayısı ve kimliği, hazreti Muhammed (s.a.a.s.) tarafından belirtilmiştir.

Hazreti Selman efendimizden nakledilmiş bir hadis:

Peygamber efendimiz hazreti Muhammed (s.a.a.s.), hazreti Huseyn efendimizi bacakları üzerine oturtmuş olduğu halde, onu gözlerinden ve dudaklarından öperek şöyle buyurdu:

“ Sen seyidsin ve seyyidin oğlusun ! Sen imamsın ve imamın oğlusun, sen imamların babasisin ! Sen Allah'ın kulları üzerine olan hüccetisin ve hüccet olanın oğlusun. Sen, sulbünden (zürriyetinden) olan 9 hüccetin babasisin. Bu hüccetlerin dokuzuncuları Kaim olandır.” (48*)

“Seyyid” mana olarak bir toplumun efendisi, ileri geleni olarak türkçeye verilmektedir. Türk dil kurumunun sözlüğünde aynı zamanda şu ifadelere yer verilmiştir:

“Seyit(d)” Hz. Muhammed'in soyundan olan kimse.

Hazreti Muhammed efendimizin (s.a.a.s.) soyundan olan 12 imamların soyuna “seyyid” denir. Bu mübarek zatlar müslümanların efendileri ve önde gelenleridir. Sırf soy açısından değil, ilim, irfan, edep ve ahlak açılarından. Nitekim Peygamber efendimizin ilmine, irfanına , edebine ve ahlakına varis olanlar kendileridir.

Bu mübarek 12 imamlar, şanı yüce Allah'ın kulları üzerine "hüccet" olarak kıldığı zatlardır. Hüccetin mana olarak neyi ifade ettiğini açmak gerekiyor. Hüccet, şanı yüce Allah'ın doğru yolunu tanıtlamak için kullandığı delilleri ve burhanlarıdır. Bu hüccetler, hesaplaşma gününde "bundan haberimiz yoktu !" kaçamağının yolunu kesmektir. Şanı yüce Allah, Peygamber efendimiz vasıtasıyla dinini beyan etmiş ve bunun devamını 12 imama bırakmıştı. Bu ümmet binlerce yıl putperestlik içinde yaşam sürdürmüştü. Bu ümmetin 20-30 yıl içinde tamamen her şeyi birden unutması, terketmesi mümkün değildi. Dinin, doğru yolun terbiyesi ilahi çizgide devam etmeliydi. İşte bu ilahi çizginin devamı 12 imamla devam etmeliydi. 12 imamlar bu ümmetin içinde takriben 250 yıl kalmışlardı. İşte bu 250 yıl, ümmetin tamamen yeni bir yola tutulmasına ancak yetebilirdi.

Hazreti Selman efendimizden nakledilmiş, peygamber efendimiz hazreti Muhammed (s.a.a.s) şöyle buyurdu:

" Allah, göndermiş olduğu her elçiye 12 seçkin vermiştir."

Hazreti Selman efendimiz bunu duyduğunda şöyle demiş:

" Bunun öyle olduğunu, iki kitap (Tevrat ve İncil) ehlinden bildim."

Peygamber efendimiz şöyle devam buyurdu:

" Ey Selman ! Allah'ın imamlık makamı için seçmiş olduğu 12 seçkinlerimi bildin mi ?! Allah beni nurundan yarattı, benim nurumdan Ali'yi yarattı. İkimizin nurundan Fatime'yi yarattı. Hepimizin nurundan Hasan ve Huseyn'i yarattı. Huseyn'den ise 9 imamı yarattı."

Hazreti Selman dedi ki:

" Onları bana tanıtsaydın."

Peygamber efendimiz şöyle devam buyurdu:

“ Abidlerin seyyidi Huseyn’in oğlu Ali; daha sonra onun oğlu Muhammed, öncekilerin ve sonrakilerin tüm ilmine sahip olan; daha sonra onun oğlu Cafer, Allah’ın sadık dili ; daha sonra onun oğlu Musa, Allah için bütün musibetlere karşı sabırlı olan; daha sonra onun oğlu Ali, Allah’ın emrine rıza gösteren; onun oğlu Muhammed, Allah tarafından kulları arasında seçilen; onun oğlu Ali, insanları Allah’a doğru hidayet eden; daha sonra onun oğlu Hasan, Allah’ın sırrına sahip ve emin olan ve daha sonra onun oğlu Muhammed, Mehdi, Allah’ın hakkını ayakta tutup onu konuşan Kaim !!!” (49*)

Çok sayıda aktarılan hadislerde 12 imamlarımızın adları hazreti Muhammed (s.a.a.s.) efendimiz tarafından beyan edilmiştir.

İşte bu gibi gerçeklerin hazreti Selman efendimiz topluma aktarmıştı. Bu da, hakim olan ve 12 imam hakimiyetini rededen zihniyetin işine gelmemiştir. Ehli Beyt imamlarını ümmetin halifeleri ve önderleri olarak beyan eden bütün hadisler, Emevi yardakçıları tarafından “yalan” ve “uydurma” olarak kara listeye alınmıştı.

Hazreti Selman efendimizden nakledilmiş, peygamber efendimiz hazreti Muhammed (s.a.a.s) şöyle buyurdu:

“ Ben ve Ali şanı yüce Allah’ın makamında nur idik. Adem yaratılmadan 14 bin yıl önce bu nur Allah’ı yüceltip takdis ediyordu. Allah, Adem’i yarattıktan sonra bu nuru onun sulbüne yerleştirdi. Böylece bu nur Adem’in sulbünde intikal etmiştir. Ta Abdulmuttalib’in sulbüne varana kadar devam etmişti. Bende peygamberlik nuru kılındı ve Ali’de ise halifelik ve imamet (imamlık) nuru kılındı.” (50*)

Bu hadis değişik ifadelerle nakledilmiştir. Yılların sayısı hakkındaki fark ve “halifelik” ve “imamlık” ifadesi yerine “Bu nurun bir kısmı ben oldum ve öbür kısmı ise Ali oldu” ifadesi yer almıştır.

Bu hadisi şerifteki özellik, hazreti peygamber efendimizin ve hazreti Ali efendimizin nur olarak insanoğlunun babası sayılan hazreti Adem aleyhisselamdan önce var olmalarıdır.

Hazreti Selman efendimizden nakledilmiş, peygamber efendimiz hazreti Muhammed (s.a.a.s) şöyle buyurdu:

“ Hasan ve Huseyn'i seveni ben severim. Benim sevdiğim kişiyi de Allah sever ve onu cennetine dahil eder. Her kim onlara karşı düşmanca tavır alırsa, ben de o kişiye karşı düşmanca tavır alırım. Benim düşmanca tavır aldığım kişiye, Allah'ta düşman olarak karşı olur ve onu cehennemine dahil eder ki orada ona ebedi bir azap vardır.” (51*)

Ümmetin, hazreti Hasan ve hazreti Huseyn'e karşı takındığı tavır, hadisin hangi kısmına daha layıktır ?

İmam-ı Hasan efendimiz, Muaviye gibi fasık bir kişi karşısında toplum tarafından ihanete uğramıştı. Yalnız ve güçsüz bırakılmıştı. İmam-ı Huseyn efendimiz, Kerbela'da bu ümmetin ihanetine uğramıştı. Fasık oğlu fasık olan Yezid gibi bir lanetliğin eline terk edilmişti.

Hazreti Selman efendimizden nakledilmiştir ki, bir gün hazreti Muhammed (s.a.a.s.) efendimizin huzuruna bir kişi gelip şöyle demişti:

“ Ey Rasulallah ! Seninle beraber veda haccında bulunmuş olan aşiretimden bazıları bize şunu bildirdiler: Humm denilen yerde ağaçların altında Ali bin Ebi Talib'i bütün

müslümanların üzerine emir sahibi kılmış olduğun gibi onun sevgisini de farz kılmışsın !? Ona uymalarını ve itaat etmelerini de vacip kılmışsın !? Bu konuda aşiretim arasında kargaşalar yaşandı. Ey Rasulallah ! Bu beyan ettiklerin, senin Ali'ye olan yakınlığından mı yoksa gökten bu konuda Allah tarafından bir farz mı indi ?”

Rasulallah (s.a.a.s.) şöyle cevap buyurdu:

“ Allah bunu farz kılmıştır ! Ali'ye itaat etmenizi ve onu sevmenizi vacip kıldığı gibi bunu gök ve yeryüzü ehline de farz kılmıştır ! Ey kardeşim, Cebrail aleyhisselam Ahzap savaşında bana hitaben şöyle demişti: Rabbin sana selam söyler ve şöyle buyurur; Ben, Ali bin Ebi Talib'in sevgisini ve ona bağlılığı gök ehline ve yeryüzündekilere farz kıldım ! Hiç kimseye bu konuda mazeret gösterme imkanı bırakmadım ! Ümmetine, Ali'yi sevmeleri için emir ver ! Her kim Ali'yi severse, beni ve seni sevdiğinden sevmiştir !!! Her kim Ali'yi sevmezse, beni ve seni sevmediğinden onu sevmemiştir !!!

(Peygamber efendimiz devam buyurdu) Şanı yüce Allah, indirdiği her kitaba ve yarattığı her şeye bir önder seçmiştir. İndirmiş olduğu kitapların önderi Kuran'dır ! Ramazan ayı bütün ayların önderidir ! Kadir gecesi bütün gecelerin önderidir ! Firdevs cennetlerin önderidir ! Allah'ın evi (Kabe) mukaddes yerlerin önderidir ! Cebrail meleklerin önderidir ! Ben, peygamberlerin önderiyim! Ali, vasilerin önderidir ! Hasan ve Huseyn cennet gençlerinin önderleridir ! Her insanın ameline önder olan ameller vardır, benim ve Ali bin Ebi Talib'in sevgisi de amellerin önderidir !!! Bu amel, Allah'a yakın olanların Rabblerine karşı yaptıkları en güzel yaklaşımdır !!!...” (52*)

Hazreti Selman efendimizden nakledilmiş ki, peygamber efendimiz hazreti Muhammed (s.a.a.s.) bizimle beraber ibadetini yaptıktan sonra şöyle buyurdu:

“ Borcumu ödeyecek, vaadettiklerimi yerine getirecek amcamın oğlu Ali nerede ?”

Ali ona icabet ederek dedi ki:

“ Buyrun, buyrun ey Allah’ın elçisi ! Ben senin emrindeyim !”

Peygamber efendimiz buyurdu ki:

“ Şanı yüce Allah tarafından sana verilen makamı sana bildireyim mi ?”

Ali buyurdu ki:

“ Evet, ey sevdiğim, bildir !”

Peygamber efendimiz şöyle buyurdu:

“ Ey Ali ! İbadet yerinin orta yerine otur ve güneş görüldüğünde onunla konuş ! Güneş sana cevap verecek !”

Ali aleyhisselam , ona söylendiği gibi o yerde bekledi. Güneş görüldüğünde ona hitaben şöyle dedi:

“ Ey güneş ! Sana selam olsun !”

Güneşte ona cevaben şöyle dedi:

“ Sana da selam olsun, ey evvel olan, ey ahir olan, ey zahir olan, ey batin olan, ey her şeyi bilen !!!”

Sahabeler bunu duyduklarında seslerini yükselterek şöyle dediler:

“ Ey Rasulallah ! Geçenlerde daha, evvel ve ahir sıfatları Allah’ın sıfatlarındandır, diyordun !?”

Peygamber dedi ki:

“ Evet, öyledir ! Allah, tektir ve ortağı yoktur ! Hayat verir ve öldürür, kendisi ise hayatta kalır ölmez. Hayır işi elindedir ve her şeyi yapmaya kudret sahibidir.”

Eshab deiler ki:

“ O zaman güneşten Ali hakkında duyduğumuz nedir ? Yoks Ali’nin Rabbimiz olduğu mu beyan ediliyor !?”

Rasulallah buyurdu ki:

“ Allah’tan af dilerim, bütün hareketler ve kuvvet ancak Allah’ın isteği ile olur. Her makama göre hitap olur. Allah’tan af dileyip tövbe edin ! Güneşin Ali’ye “ey evvel” demesinin sebebi, nitekim Ali bana ilk iman ve tasdik edendir; ona “ey ahir” demesinin sebebi, Allah’a yemin olsun ki Ali beni yıkayacak ve defnedecek kişidir; ona “ey zahir” demesinin sebebi, Allah’a yemin olsun ki Ali, Allah’ın dinini kılıcı ile izhar edendir; ona “ey batin” demesinin sebebi, Allah’a yemin olsun ki Ali, benim bütün ilmime sahip oldu; ona “ ey her şeyi bilen” demesinin sebebi, Allah’ın yüceliğine yemin olsun ki Allah’ın bana tüm öğrettiklerini Ali’ye öğrettim. Böylece Ali göklerin ilminde yeryüzündeki ilimden daha bilgili oldu !!!...” (53*)

Hazreti Selman efendimizden nakledilmiş ki, peygamber efendimiz hazreti Muhammed (s.a.a.s.) şöyle buyurdu:

“Ey Selman ! Her kim kızım Fatime’yi severse, benimle beraber cennette olacak ! Her kim onu sevmezse cehennemde ateşinde olacak ! Ey Selman, Fatime’nin sevgisi 100 yerde yararlı olacaktır. Bu yerlerin en basit olanları şunlardır: ölüm esnasında, kabirde, amel terazisinde, mahşer gününde, sırat köprüsünde ve hesap günündedir. Kızım Fatime’nin ondan razı olduğuna ben de razı olacağım, benim de ondan razı olduğuma da Allah’ta razı olacaktır. Kızım Fatime’nin ona gazaplandığı kişiye ben de gazaplanacağım, benim de ona gazaplandığım kişiye de Allah’ta gazaplanacaktır. Ey Selman ! Ona, zürriyetine ve Şia’sına (tarafdarlarına) zulmedenlerin vay haline olsun !!!” (54*)

Hazreti Selman efendimizden aktarılan “ Eshab-ı Kehf” hadisi de çok meşhurdur. Bu hadiste, hazreti Ali efendimizin müminlerin üzerine emir sahibi ve peygamber efendimizin

vasisi olduğu beyan edilmiştir. Bunun tanıklığını mağaranın içindeki zatlar “Eshab-ı Kehf” yapmışlardı. (55*)

Hazreti Selman efendimiz bir gün tanıdığı birini ziyarete gitmişti. Yolda giderken bir topluluğa denk gelmiş. Bu topluluğun içinden bir adam şöyle demiş:

“ Eğer isteseydim sizlere peygamberden sonra bu ümmeti içinde en hayırlı olan Ebu Bekr ve Ömer hakkındaki özellikleri anlatırdım ! İsteseydim üçüncüsü olan kişi hakkında bile haber ederdim !”

Hazreti selman bunu duyduğunda şöyle demiş:

“ Allah’a yemin olsun ki isteseydim sizlere peygamberden sonra bu ümmetin içinde en faziletli ve zikretmiş olduğun o iki kişiden daha faziletli olan kişiyi size haber ederdim.”

Toplum, hazreti selman’ın bu sözleri üzerine susmuş. Hazreti Selman’da yoluna devam etmiş. Toplumun içinden bir kişi onun arkasından giderek şöyle sormuş:

“ Ey Selman ! Ebu Bekr ve Ömer’den daha faziletli olan o kişi kimdir ?”

Hazreti Selman o adama şöyle demiş:

“ Sana yazıklar olsun ! Rasulallah, Allah’ın duası ve selamı ona ve Ehli Beytine olsun, hastalandığında ve bunun akibetinde vefat ettiği o esnada yanında bulunmuştum. Bir an kendine gelmişti ve ona dedim ki: Ey Rasulallah ! Vasiyet ettin mi ? Peygamber bana dedi ki: Ey Selman ! Musa’nın vasisinin kim olduğunu biliyor musun ? Ben dedim ki: Allah ve Peygamberi bunu daha iyi bilirler. Bana dedi ki: Musa’nın vasisi Yuşa’ bin Nun idi. Kendisi Musa’nın terkettiği insanların arasında en faziletlisiydi. Ben de Ali bin Ebi Talib’e vasiyet ettim. Kendisi terkettiklerimin içinde en hayırlısıdır. Ey Selman ! 30 Peygamber vardı ve 30 vasi vardı, 30 topluluk vardı ve bu ümmetin topluluğu Hasan ve

Huseyn'dir. Ben de onlara Harun'un oğulları Şubeyr ve Şeber'in adlarını verdim." (56*)

Peygamber efendimizin emri üzerine Medine'de bulunan eshap, hazreti Ali efendimize " Emir'ul-Muminin" (Müminlerin üzerinde emir sahibi) olarak selam (biat) etmişlerdi. Peygamber efendimiz eshabını toplamış ve hepsinin hazreti Ali efendimize imam ve halife olarak biat (beyât) etmelerini istemişti. Bu beyâtı (kabulü ve rızayı) ilk verenlerin başında hazreti Selman efendimiz vardı. (57*) Bu haberi aktaranların başında hazreti Selman efendimiz vardır. Kendisi bu olayı devamlı olarak ümmete beyan etmiş ve hatırlatmıştı. Bu gerçeğe dayanarak hazreti Selman, hazreti Ali'nin imamlığını ve halifeliğini Peygamber efendimizin hayatında teyid etmiş ve vefatından sonra Ebu Bekr'in halifelik iddiasını reddetmişti.

Hazreti Selman efendimiz anlatıyor:

Rasulallah'ın , Allah'ın duası ve selamı ona ve tertemiz Ehli Beytine olsun, ondan sonra vefat ettiği o hastalığı esnasında huzurundaydım. O anda Fatime aleyheesselam içeri girdi. Fatime , Rasulallah'ın (s.a.a.s.) durumunu gördüğünde çok etkilenerek gözyaşları yanaklarından aşağı akmıştı. Rasulallah (s.a.a.s.) , Fatime'ye hitaben dedi ki:

" Ey kızım ! Seni ağlatan nedir ?"

Fatime dedi ki:

" Senden sonra benim ve çocuklarımın kaybolmasından korkuyorum !"

Rasulallah (s.a.a.s.) gözleri dolarak şöyle dedi:

" Ey Fatime ! Bilmez misin ki Allah, Ehli Beyt ahireti dünyaya yeğlemiştir !? Allah, bütün varlıklara son vereceğini beyan etti. Şanı yüce Allah yeryüzündekilere baktı ve beni seçerek peygamber kıldı. Daha sonra yeryüzündekilere baktı ve senin kocanı seçerek, seni

onunla evlendirmemi emretti. Onu kendime kardeş, vezir, vasi edinmemi ve onu ümmetim üzerine halife olarak tayin etmemi emretti. Baban, bütün peygamberlerin en hayırlısıdır. Kocan da vasi ve vezirlerin en hayırlısıdır. Sen de Ehli Beytim içinden bana ilk varacak olansın. Şanı yüce Allah, üçüncü defa yeryüzündekilere baktı , senin ve kocanın evladından 11 erkeği seçti. Sen cennet kadınlarının efendisisin, oğulların Hasan ve Huseyn'de cennet gençlerinin efendileridir. Ben, kardeşim ve kıyamet gününe kadar vasim olan 11 imam, hepimiz doğru yoldayız ve doğru yola götürenleriz. Kardeşimden (hz. Ali'den) sonra ilk vasim Hasan'dır, sonra Hüseyin'dir ve daha sonra Hüseyin'in oğullarından dokuz kişidir. Hepimiz cennette aynı mekanda olacağız. Allah'a en yakın olan menzil benim menzildir ve sonra İbrahim'in ve Ehli Beytinin menzili gelir. Ey kızım ! Bilmez misin ki Allah'ın sana olan ikramından dolayı seni ümmetimin ve Ehli Beytimin en hayırlısı, en önde islam olanı, en yumuşak huylu, en bilgini, en yüce nefse sahip olanı, en doğru sözlüsü, en cesur kalplisi, en cömerti, en zahidi, ve en şiddetli ictihad edeni ile evlendirdi !!! Ali bin Ebi Talib'in 8 özelliği ve yücelikleri vardır ki insanların hiç birinde mevcut değildir: Ümmetimin içinde Allah'a ve peygamberine iman etmekte herkesten önde olması; Allah'ın kitabını ve sünnetimi ümmetimin içinde onun gibi kimse bilmez ve ümmetimin içinde benim bütün bilgime ancak senin kocan sahiptir ; Allah bana öyle ilim öğretti ki bu ilmi ancak ben ve Ali biliriz; bu ilmi hiçbir meleğe ve hiçbir peygambere öğretmemiştir ve bana bu ilmi Ali'ye öğretmemi emrettiği gibi yerine getirdim; ümmetimin içinde benim bütün ilmimi, anlayışımı ve din hükmümü Ali'den başka hiç kimse bilmez. Ey kızım ! Sen onun eşisin ve onun oğulları Hasan ve Hüseyin benim toplumumdur ve bu ümmetin toplumudur. Ey kızım ! Allah, bize Ehli Beyte yedi özellik vermiştir ki bunu ne bizden öncekilere ne de bizden sonrakilere vermemiştir: Ben bütün peygamberlerin seyyidiyim ve en hayırlısıyım. Benim vasim olan (Ali), vasilerin en hayırlısıdır. Benden sonra gelen vezirim (Ali), vezirlerin en hayırlısıdır. Amcam Hamza şehitlerin en hayırlısıdır.”

Fatime dedi ki:

" Ey Rasulallah ! Bana saydıklarının içinde en hayırlısı kimdir?"

Rasulallah (s.a.a.s.) buyurdu ki:

" Ümmetimin içinde en faziletli kardeşim Ali'dir. Benden, senden, kocandan, oğulların Hasan ve Hüseyin'den ve Hüseyin'den gelen

vasilerden sonra en faziletli olanlar Hamza ve Cafer (el-Tayyar)dır. Mehdi vasilerden gelecektir. Önce olan daha faziletlidir. Daha sonra gelen imam önceki imamın vasisidir."

Rasulallah (s.a.a.s.), Fatime'ye, kocasına ve iki oğluna bakarak şöyle dedi:

" Ey Selman ! Allah şahidim olsun ki her kim bunlara savaş içinde olursa ben de ona karşı savaş içinde olacağım ! Her kim bunlara karşı barış ve teslimiyet içinde olursa ben de o kişiye karşı barış selamet içinde olacağım. Kendileri benimle beraber cennette olacaklar!"

Rasulallah (s.a.a.s.) yüzünü Ali'ye dönerek şöyle dedi:

" Ey Ali ! Benden sonra Kureyş'ten şiddet göreceksin !!! Kendileri sana karşı çıkacaklar ve sana zulmedecekler !!! Yardımcı bulursan sana muhalefet edenlere karşı savaş et !!! Eğer yardımcı bulmazsan elini geri çek ve kendini tehlikeye atma !!! Sen, benden Harun'un Musa'ya olan menzilindesin. Harun'a uygun güzel bir benzerliğin var, kendisi kardeşi Musa'ya şöyle demişti: {Bu kavim beni cidden zayıf gördüler ve nerede ise beni öldüreceklerdi}" A'raf süresi: 150 (58*)

Kuran-ı Kerim'de beyan buyurulduğu gibi Hazreti Harun aleyhisselam, İsrail oğullarının ihanetine uğramıştı. İsrail oğullarının önderlik konusunda, Hazreti Harun aleyhisselama yapmış olduğu ihaneti, bu ümmet İmam-ı Ali'ye karşı yapmıştır.

Hazreti Selman efendimiz anlatıyor:

Bir gün Hasan ve Hüseyin ortalıktan kaybolmuşlardı. Onları Rasulallah (s.a.a.s.) ile beraber aradık ve sonunda onları bir yerde uykuya dalmış olarak bulmuştuk. Rasulallah (s.a.a.s.) onların üzerindeki tozları silkeleyerek şöyle dedi:

" Babam ve anam size feda olsun ! Sizler Allah'ın katında yüce bir makam sahibisiniz!"

Bunun üzerine Rasulallah (s.a.a.s.) birini sağ omuzuna ve öbürünü sol omuzu üzerine alarak geri döndük. Yoldayken Hasan ve Huseyn'e hitaben şöyle dedim:

" Sizlere ne mutlu ! Üzerine bindiğiniz, en hayırlı binektir!" Rasulallah (s.a.a.s.) bunu benden duyduğunda dedi ki:

" En hayırlı biniciler kendileridir, babaları da onlardan daha hayırlıdır!!!" (59*)

HZ. SELMAN 2.BÖLÜM

Hazreti Selman efendimiz, Rasulallah'tan (s.a.a.s.) hazreti Ali hakkında duyduklarını, hazreti Ali efendimize anlatmıştı. Hazreti Ali efendimiz, hazreti Selman'a dedi ki:

“ Ey Selman ! Allah'a yemin olsun ki senin ondan duyduğunu bana da söyledi ve şöyle devam etmişti: Ey Ali ! Allah, yumuşak huy, ilim ve cennette en yüksek makam ile sana özellik vermiştir. Cennetin o yüksek makamı için şanı yüce Allah şöyle buyurmuş: { İşte onlara, sabretmelerine karşılık cennetin en yüksek makamı verilecek, orada hürmet ve selamla karşılanacaklardır.} (Furkan: 75) Ey Ali ! Allah'a yemin olsun ki o makama daha hiç kimse girmedi ve sen Rabbinin huzurunda durana kadar kimse oraya girmeyecektir ! O makamın etrafına her gün 70 bin melek dolaşır ve halen dolaşmaktadır ki, o yeri islah ve güzelleştirmektedirler. Sonra sen oraya gireceksin ve Allah, Ehli Beytini de oraya geçirecektir. Ey Ali ! Allah'a yemin olsun ki o yerde nurdan bir koltuk vardır. O koltuğun nuruna hiç bir Melek bakamaz. İşte o yere girdiğinde o koltuğa sen oturacaksın. Ey Ali ! Sen o makama girip yerine oturana kadar, Allah bütün gök ehlini ayağa kaldıracaktır. Sen yerine oturduktan sonra gökte ve etrafında ne kadar melek varsa hepsi sana Rahman'dan bir hürmetle gelecekler !!!” (60*)

Hazreti Selman efendimiz anlatıyor:

Rasulallah , Allah'ın duası ve selamı ona ve tertemiz Ehli Beytine olsun, eshabı ile beraber otururken şöyle buyurdu:

“ Şimdi sizin huzurunuza Meryem'in oğlu İsa'nın benzeri gelecektir !”

Eshaptan bazıları dışarı çıkıp, belki onlara işaret eder sevdası ile bir daha içeri giemişlerdi. Bu esnada Ali bin Ebi

Talib aleyhisselam içeri geçmişti. Bir adam etrafındakilere şöyle dedi:

“ Muhammed , Ali’yi bizden daha üstün tutmakla yetinmiyorda onu Meryem’in oğlu İsa’ya mı benzetiyor !? Allah’a yemin olsun ki cahiliye devrinde ibadet ettiğimiz ilahlarımız, putlar kendisinden (Ali’dan) daha faziletlidir !”

Allah, o meclisin hazır olduğu anda şu ayeti indirdi:

“Meryem oğlu İsa , bir misal olarak anlatılınca senin kavmin hemen bağrışmaya başladılar. Bizim tanrılarımız mı hayırlı, yoksa o mu ? dediler. Bunu sana ancak tartışmak için söylediler. Doğrusu onlar kavgacı bir toplumdur.” (Zuhruf: 57-5 (61*))

Hazreti Selman efendimiz eshabın arasında iken ayağa kalkıp şöyle buyuruyor:

“ Ey müslüman topluluğu ! Allah’ın ve Peygamberi’nin (s.a.a.s.) hakkı için şahitlik edin, Rasulallah (s.a.a.s.) benim hakkımda: Selman bizden, Ehli Beyttendir ! demedi mi ?”

Hazır olan eshap deiler ki:

“ Evet, bunu duyduğumuza şahitlik ediyoruz !”

Hazreti Selman devamı şöyle buyurdu:

“ Ben de Rasulallah’ın (s.a.a.s.) şunu buyurduğuna şahitlik ederim, buyurdu ki: Ali takva ehlinin imamı, elleri ve ayakları temiz olanların önderi ve kendisi benden sonra emir sahibidir !!!” (62*)

Hazreti selman efendimiz anlatıyor; Rasulallah (s.a.a.s.) şöyle buyurdu:

“ Harun oğullarına “Şubr” ve “Şubeyr” isimlerini verdi, bende oğullarıma Hasan ve Huseyn isimlerini verdim.” (63*)

Hazreti Selman efendimiz anlatıyor; Rasulallah (s.a.a.s.)
şöyle buyurdu:

“ Bu ümmetin içinde bana ilk varacak olan Ali’dir ve kendisi
ilk İslam olandır.” (64*)

Hazreti Selman efendimiz anlatıyor; Rasulallah (s.a.a.s.)
şöyle buyurdu:

“ Ey Ali ! Yüzüğünü sağ elinde taşırsan yakın olanlardan
olursun !”

Ali sordu ki:

“ Ey Rasulallah ! yakın olanlar kimdir ?”

Rasulallah (s.a.a.s.) buyurdu ki:

“ Cebrail ve Mikail’dir.”

Ali dedi ki:

“ Yüzüğüm neyden olsun ?”

Rasulallah buyurdu ki:

“ Kırmızı akikten olsun. Çünkü bu taşın dağı ilk olarak şanı
yüce Allah’ın birliğine, benim peygamberliğime, sana da ey
Ali vasiyetine, oğullarına imamet ile, seni sevenlere cenneti
ve senin evladının Şia’sına Firdevsi ikrar etmiştir.” (65*)

Hazreti Selman efendimiz anlatıyor:

Bir gün Rasulallah’ın (s.a.a.s.) Ali’nin göğüsüne ve bacağına
vurarak şöyle buyurduğunu duydum:

“ Ey Ali ! Seni seven beni sevmiştir, beni seven de Allah’ı
sevmiştir. Sana kin bağlayan, senden nefret eden bana kin
bağlamış ve benden nefret etmiştir. Bana kin bağlayıp

benden nefret eden, Allah’a kin bağlamış ve ondan nefret etmiş olur !!!” (66*)

Hazreti Selman efendimiz, hazreti Ali efendimize anlatıyor:

“ Ey Hasan’ın babası ! Rasulallah (s.a.a.s.) ile beraber olupta senin bize doğru geldiğini gördüğü her defasında bana şöyle demişti:

Ey Selman ! Bu gelen ve onun taraftarları, kıyamet gününde kurtuluşa erenlerdir !!!” (67*)

Hazreti Selman efendimize eshap şöyle demişler:

“ Ey Selman ! Rasulallah’tan sonra kime uyacağımızı ve ona sığınacağımızı Rasulallah’a sorsaydın !?”

Hazreti Selman efendimiz bunu üç kere sormuş ve sonunda Rasulallah (s.a.a.s.) ona şöyle buyurmuştu:

“ Ey Abdullah’ın babası Selman ! Benim kardeşim, vezirim, ehlim içinde halifem, geride bıraktıklarımın en hayırlısı, borcumu ödeyen ve vadettiğimi yerine getiren müminlerin emir sahibi Ali’dir !!!” (68*)

Hazreti Selman efendimiz anlatıyor; Rasulallah’ın (s.a.a.s.) şöyle buyurduğunu duydum:

“ Ali bin Ebi Talib benden sonra ümmetimin içinde en bilgin olanıdır !!!” (69*)

Eshabtan bazıları hazreti Selman’a, hazreti Ali’yi sormuşlar. Hazreti Selman bunun üzerine şöyle anlatmış: Rasulallah’ın şöyle buyurduğunu duydum:

“ Ali bin Ebi Talib’e uyun, kendisi sizin emir sahibinizdir onu sevin ! Kendisi sizin büyüğünüzdür ona tabi olun ! Kendisi

sizin bilginizdir ona hürmet edin ! kendisi sizi cennete götürendir ona destek ve yardımcı olun ! Sizi çağırırsa ona icabet edin ! Size emir verirse itaat edin ! Onu , beni sevdiğiniz gibi sevin ve bana hürmet ettiğiniz gibi ona da hürmet edin ! Ali hakkında size söylediklerim ancak şanı yüce Allah'ın bana size söylememi emretmiş olduğudur !!!” (70*)

Hazreti Selman efendimiz anlatıyor; Rasulallah (s.a.a.s.) Ali'nin elini tutarak buyurdu ki:

“ Bu kişi bana ilk iman eden ve benimle kıyamet gününde ilk tokalaşacak olandır. Kendisi en büyük sadıktır ! Kendisi bu ümmetin içinde hak ve batılı ayırdeden faruktur ! Kendisi müminlerin önedridir (arıbeyidir), mal ise zalimlerin önderidir !!!” (71*)

Rasulallah (s.a.a.s.) , hazreti Selman efendimize hitaben şöyle buyurdu:

“ Ey Selman ! Şahit ol ki Ali bin Ebi Talib geride bıraktıklarımın en hayırlısı ve en faziletlisidir !!! (72*)

Hazreti Selman anlatıyor; Rasulallah (s.a.a.s.) buyurdu ki: “ Sırrımın sahibi Ali bin Ebi Talib'tir !!!” (73*)

Hazreti Selman anlatıyor:

Bir gün Rasulallah'ın (s.a.a.s.) huzurundaydım o anda Ali bin Ebi Talib yanımıza geldi. Rasulallah (s.a.a.s.) ona hitaben dedi ki:

“ Ey Ali ! Sana müjde vereyim mi ?”

Ali dedi ki:

“ Evet , ver ey Allah’ın elçisi.”

Rasulallah (s.a.a.s.) buyurdu ki:

“ Sevdığım Cebrail bana şanı yüce Allah’tan şu haberi getirdi ki kendisi, seni sevenlere ve Şia’na (tarafdarlarına) yedi özellik vermiştir: Ölüm esnasında arkadaşlık, yalnızlıkta yakınlık, karanlıkta aydınlık, korku esnasında koruma, amel terazisinde hakkı, sıratın üzerinden geçişi ve bütün insanlardan 80 yıl önce cennete girmeyi.” (74*)

Hazreti Selman anlatıyor:

Rasulallah (s.a.a.s.) ile beraber oturuyorduk. Ali bin Ebi Talib bize geldiğinde Rasulallah (s.a.a.s.) ona bir taş verdi. Ali taşı eline aldığı anda, taştan şöyle bir ses geldi:

“ Allah’tan başka bir ilah yoktur ! Muhammed, Allah’ın elçisidir ! Allah’ı rabbim , Muhammed’i peygamberim ve Ali’yi emir sahibim olarak kabul ettim !!!”

Bunun üzerine Rasulallah (s.a.a.s.) şöyle buyurdu:

“ İçinizden her kim Allah’ı rabbi ve Ali bin Ebi talib’i emir sahibi olarak kabul ederse, Allah’ın cezasından ve vereceği korkudan korunmuş olur !!!” (75*)

Hazreti selman efendimiz anlatıyor; Rasulallah (s.a.a.s.) şöyle buyurdu:

“ Ali’nin bu ümmet üzerindeki hakkı, babanın evladı üzerine olan hakkı gibidir !!!” (76*)

Hazreti Selman efendimiz anlatıyor; Rasulallah (s.a.a.s.) buyurdu ki:

“ Ey Muhacir (mekke’den medine’ye hicret edenler) ve Ensar (Medin’e halkı) topluluğu ! Benden sonra ona

tutunursanız asla doğru yoldan çıkmıyacağınız birini size belirtelim mi ?”

Hazır olan muhacir ve ensar topluluğu dediler ki:

“ Evet, bize belirt ey Allah’ın elçisi !”

Rasulallah (s.a.a.s.) buyurdu ki:

“ İşte bu Ali benim kardeşim, vezirim, varisim, halifem olan imamınızdır !!! Onu beni sevdiğiniz sevgi ile seviniz ve bana gösterdiğiniz ikramı ona da gösteriniz !!! Bunu size söylememi Cebrail bana emretti !!!” (77*)

Hazreti Selman efendimiz anlatıyor; Rasulallah (s.a.a.s.) eshabına hitaben şöyle buyurdu:

“ Bir kişi ancak Ehli Beytimi sever ve haklı olduğu halde inatçılığı bırakabilirse mümin olabilir !!!”

Hattab’ın oğlu Ömer dedi ki:

“ Ey Allah’ın elçisi ! Ehli Beytini sevmenin alameti nedir ?”

Rasulallah (s.a.a.s.) yanında oturmakta olan Ali aleyhisselamın omuzuna elini koyarak buyurdu ki:

“ Ehli Beytimi sevmenin alameti bunu sevmektir !!!” (78*)

Hazreti Selman efendimizden aktarılmış; Müminlerin emiri hazreti Ali efendimiz şöyle buyurdu:

“ Bende ölümün, belaların, vasiyet edilenin, akılların (düşüncelerin), hesaplama yerindeki durumun, islam üzerinde ve küfür üzerinde doğanların hakkındaki bilginin ilmi vardır !!! Alametin sahibi benim, hakkı batıldan ayırteden en büyük faruk benim ! Devletlerin ve zamanın sahibi benim ! Kıyamet gününe dek olacakları, benden önce olanları ve şu zamanda olanların hakkında bana sorunuz !!!” (79*)

Hazreti Selman efendimizden nakledilmiş; Rasulallah (s.a.a.s.) şöyle buyurdu:

“ Ey Ali! Sen benim dostum, vasim, ve Ehlim içinde Harun’un Musaya olan halife menzilindesin !!!”

Hazreti Selman bu hadisi aktardıktan sonra buyurdu ki:

“ Bu ümmet İsrail oğullarının sünnetine uyarak hakka uymadılar !!!” (80*)

Açıklama:

Hazreti Muhammed’in (s.a.a.s.) ümmeti, hazreti Muas’nın (s.a.a.s.) ümmeti gibi ihtilafa düştü. Hazreti Musa’nın ümmeti , hazreti Musa tarafından onlara vasiyet edilen hazreti Harun’a çoğunlukla uymamıştı, itaat etmemişti. Bu ümmet, ona hazreti Muhammed (s.a.a.s.) tarafından halife olarak vasiyet edilen hazreti Ali’ye çoğunlukla uymadı, itaat etmedi.

Hazreti Selman efendimiz ve başka sahabiler hazreti Ali efendimize şöyle demişler:

“ Ey müminlerin emir sahibi ! Bize kendi nefsin hakkında anlatsaydın ?!”

Müminlerin emir sahibi hazreti Ali efendimiz şöyle buyurmuş:

“ Şanı yüce Allahın şöyle buyurduğunu bilmiyormusunuz : Kendi nefsinizi yüceltmeyin, çünkü O (Allah) , takva sahiplerini daha iyi bilir ?!”

Eshop bir dah rica ettiklerinde hazreti Ali şöyle buyurdu:

“ Biz Ehli Beyte kimse kıyas edilemez !!!” (81*)

Hazreti Selman efendimiz buyuruyor:

“ Sizler (ümme) dediniz ki: 1000 peygamber vardı ve 1000 vasi vardı. Bütün bu peygamberler ve vasiler doğru yoldaydı da, bizim peygamberin vasisi mi doğru yoldan çıktı ? Allah’a yemin olsun ki yalan söylüyorsunuz, kendisi (hz. Ali) doğru yoldan çıkmadı. Kendisi hidayet yolu üzerindedir ve hidayete doğru götürendir !!!” (82*)

Hazreti Selman efendimizden nakledilmiş, hazreti Ali efendimiz bir gün Mehdi aleyhiselamı zikrederek buyurdu ki:

“ Allah’a yemin olsun ki Mehdi gözlerden kaybolacak ve cahil olanlar diyecekler ki: Allah için, Âl-i Muhammed’e artık bir ihtiyaç kalmamıştır !!! Daha sonra Mehdi dolunay ve güneşin sabah çıkışı gibi görünecektir. O zaman bazı gözler sevinecektir ve bazı gözler ise kör olacaktır !!!” (83*)

Hazreti Selman efendimizden aktarılmış, Rasulallah (s.a.a.s.) şöyle buyurdu:

“ Hikmet, Ehli Beytimin dilinden akıtılmıştır !!!” (84*)

İmam-ı Ali efendimiz hazreti Selman’ı hastalığı esnasında ziyaret etmiş ve ona şöyle buyurmuştu:

“ Ey Selman ! Bizim Şiamızdan biri hastalanır ve acı duyarsa , bilin ki bu çektiği acı onun işlemiş olduğu bir hatanın neticesidir. Bu çektiği acı onun için o hatanın temizlenmesi içindir.”

Hazreti Selman sordu ki:

“ Bu temizlikten başka bir ecrimiz olmuyor mu ?”

İmam-ı Ali buyurdu ki:

“ Ey Selman ! Bu acıya karşı sabırlı olmanız ve Allah’tan dua edip yaklaşım göstermeniz size ecir olur. Bunu yaparsanız güzel amelleriniz size kayıt edilir ve imanda dereceniz yükselir. Çektiğiniz acı ise sizin için sırf temizlik ve karşılıktan ibarettir.” (85*)

Peygamber efendimiz hazreti Muhammed (s.a.a.s.) eshabına hitaben şöyle buyurmuş:

“ Dünyanın yok olmasına bir gün kalsa bile, şanı yüce Allah o günü uzatacak ve benim ismimi taşıyan evladımdan bir kişiyi gönderecektir !!!”

Hazreti Selman sordu ki:

“ Ey Allah’ın elçisi ! Bu kişi hangi evladından olacak ?”

Peygamber efendimiz, orada hazır olan hazreti Huseyn’in üzerine elini koyarak buyurdu ki:

“ Bunun evladından olacak !!!” (86*)

Hazreti Selman’a demişler ki:

“ Neden Ali’yi o kadar seviyorsun ?!”

Hazreti Selman buyurdu ki:

“ Neden onu sevmiyeyim ki, Rasulallah’ın onun hakkında şöyle dediğini duydum: İnsanlar çeşitli soydandırırlar, ben ve Ali ise aynı soy ağacındanız !!!” (87*)

Hazreti Selman anlatıyor:

Rasulallah (s.a.a.s.) Arafat gününde bize şöyle buyurdu: “Ey insanlar ! Allah, sizlerle iftihar duyarak hepinizi toplu olarak bağışlamaktadır, Ali’yi ise özel olarak bağışlamaktadır. Ey Ali ! yanıma yaklaş !” Ali yaklaştığında onu elinden tutarak şöyle devam etti: “ Ey Ali ! Mutlu olan , tamamen mutlu ve

hakıyla mutlu olan o kişidir ki benden sonra sana itaat eden ve seni emir sahibi edinendir !!! Ey Ali , bedbaht (mutsuz) olan, tamamen bedbaht ve hakıyla bedbaht olan o kişidir ki benden sonra sana karşı asi olan ve sana düşmanlık edendir !!!” (88*)

Hazreti Selman buyuruyor:

“ Peygamberinizin Ehli Beytine uyun, onlara tutunun ! Onlar sizleri asla sapıklığa götürmez ve asla hidayet yolundan çıkarmazlar !!!” (89*)

Hazreti Selmandan aktarılmış; Rasulallah (s.a.a.s.) buyurdu ki:

“ Şanı yüce Allah, Ali’ye faziletten bir kısım vermiştir ki bu, bütün insanlara verilseydi onlara yeterli olurdu. Şanı yüce Allah Ali’ye anlayış özelliğinden bir kısım vermiştir ki bu, bütün insanlara verseydi onlara yeterli olurdu !!!” (90*)

Hazreti Selmandan aktarılmış; Rasulallah’a (s.a.a.s.) Ali bin Ebi Talib hakkında sordular, buyurdu ki:

“ Hikmet on parçaya bölündü. Ali’ye dokuz parça verildi ve geri kalan insanlara bir parça verildi !!!” (91*)

Hazreti Selman buyurdu ki:

“ Ali aleyhisselam, Allah’ın açtığı bir kapıdır. Her kim bu kapıdan geçerse mümin olur ve her kim bu kapıdan çıkarsa kafir olur !!!” (92*)

Hazreti Selman buyurdu ki:

Rasulallah'ın (s.a.a.s.) Ali hakkında üç şey buyurduğunu duydum ki, bunların biri benim hakkımda söylenmiş olsaydı bütün dünya ve içindekilerden bana daha hayırlı gelirdi, buyurdu ki:

“ Ey Allah'ım ! Ali'ye yardımcı ol ve onunla yardım et !!! Ey Allah'ım, Ali'ye zaferi ver ve onunla zaferi kıl !!! Kendisi senin kulun ve Peygamberinin kardeşidir !!!”

Ben de diyorum ki: Ali'nin, Peygamberden sonra emir sahibi, onun kardeşi ve vasisi olduğuna şahitlik ediyorum !!! (93*)

Hazreti Selmandan aktarılmış; Rasulallah (s.a.a.s.) buyurdu ki:

“ Ey Ali ! Allah'a yemin olsun ki her Cuma günü, Şia'nıza (tarafdarlarınıza) sizin makamlarınıza girebilmeleri için mücadele edilmektedir. Şia'nız, her Cuma günü cennetteki kendi yerlerinden sizlerin makamınıza, dünyadaki insanların gökteki yıldızlara baktıkları gibi bakmaktadırlar. Ey Ali ! Sizler (Ehli Beyt) yücelerin en yüce yerindeki bir odadasınız. Allah, yarattıklarına sizin makamınızdan daha yüce bir makam kılmamıştır !!!” (94*)

Ömer bin Hattab'ın halifeliği devrinde, Hazreti Selman, hazreti Mikdad ve hazreti Ebu Zer'in huzuruna Kufe şehrinde bir adam gelmişti. Bu adam onlara hitaben şöyle demişti:

“ Allah'ın hakkı için, doğruları öğrenmeye, sormaya geldim.”

Hazreti Selman adama hitaben şöyle buyurdu:

“Bu durumda Allah'ın kitabına ve Ali bin Ebi Talib'e tutun. Ali kitap ile beraberdir ondan ayrılmaz. Şahit oluruz ki bizler Rasulallah'ın (s.a.a.s.) şöyle buyurduğunu duyduk:

Ali hak ile beraberdir, Ali nereye dönerse hak onunla beraberdir. Kendisi bana ilk iman eden ve kıyamet gününde benimle ilk tokalaşacak kişidir. Kendisi en büyük sadık ve en yüce faruktur. Hakkı batıldan ayırteden faruktur. Kendisi benim vasim, vezirim ve ümmetim üzerine benden sonra halifemdir. Kendisi sünnetim üzere savaşıacaktır !!!”

Kufeli adam bunu duyunca dedi ki:

“ Neden insanlar Ebu Bekr’e “sıddik” ve Ömer’e “faruk” diye hitab ediyorlar ?”

Hazreti Selman buyurdu ki:

“ İnsanlar Ali’nin hakkını tecahül ediyorlar. Tıpkı Rasulallah’ın (s.a.a.s.) ona vermiş olduğu halife ünvanını tecahül ettikleri gibi. “Halife” ve “müminlerin emiri” isimleri Ebu Bekr’in ve Ömer’in isimleri değildir. Bu isimlerin sahibi başkadır. Allah’a yemin olsun ki en büyük sadık ve en parlak faruk Ali’dir. Kendisi, Rasulallah’ın (s.a.a.s.) halifesi ve müminlerin emir sahibidir. Rasulallah (s.a.a.s.) aramızda iken bizlere, Ebu Bekr ve Ömer’e de, Ali’ye “müminlerin emir sahibi” olarak selam (teslimiyet) vermemizi emretmişti.” (95*)

Hazreti Selmandan aktarılmış; Rasulallah (s.a.a.s.) buyurdu ki:

“ Ey Ali ! Senin önüne ancak kafir olan geçer ve seni ancak kafir olan terkeder !!! Gök ehline, sana müminlerin emiri olarak adlandırmalarına izin verildi !!!”

Hazreti Selman sordu ki:

“ Bunun nedenini Rasulallah’a (s.a.a.s.) sorduğumda bana buyurdu ki: Sizler, Ali’den ilmi taşımaya gidersiniz ama Ali hiç kimseden ilim taşımaya gitmez.” (96*)

Hazreti Selman efendimiz yabancı bir kişiyi hazreti Ali'nin evine getirmişti. Eve vardıklarında hazreti Selman kapıyı çalmıştı. Hazreti Ali efendimiz içerden şöyle buyurdu:

“ Sen ve Ebul-Samsâm el-‘Abesiy içeri girin !”

Yabancı olan adam bunu duyduğunda şöyle dedi:

“ Kabe'nin Rabbine yemin olsun ki bu acaip bir şeydir ! Beni tanımadan ismim ile çağıran bu kişi kimdir !?”

Hazreti Selman o adama dedi ki:

“ Bu kişi Rasulallah'ın (s.a.a.s.) vasisidir. Rasulallah'ın (s.a.a.s.) onun hakkında: Ben ilmin şehriyim ve Ali'de kapısıdır. Her kim ilim isterse kapıya gelsin, buyurduğu kişi budur ! Rasulallah'ın (s.a.a.s.) onun hakkında : Ali insanların en hayırlısıdır, bunu kabul eden hoşnut olur ve bunu kabul etmeyen de kafir olur, buyurduğu kişi budur !!!” (97*)

Hazreti Selman anlatıyor; Rasulallah (s.a.a.s.) şöyle buyurdu:

“ Bir kişi, imamı olmadan vefat ederse cahil olarak ölmüş olur !”

Hazreti Selman sormuş ki:

“ Bilmemiz gereken bu imam kimdir ?”

Peygamber efendimiz buyurdu ki:

“ Ey Selman ! Bu imam vasilerimdendir ! Ümmetimden olup her kim bu vasiyet ettiğim imamı tanımadan ölürse, cahil olarak ölmüş olur ! Eğer bu imamları bilmemezlikten gelir ve onlara karşı düşmanlık ederse müşrik olur !!! Şayet vasiyet edilen imamları bilmemezlikten gelip onlara karşı düşman olmazsa, bu kişi cahildir müşrik değildir !!!” (98*)

Hazreti Selman anlatıyor; Habibim Rasulallah'ın, Allah'ın duası ve selamı ona ve tertemiz Ehli Beytine olsun , Ali'ye hitaben şöyle buyurduğunu duydum:

“ Ey Hasan'ın babası ! Ümmetimin içinde sen “Kul huva-Allahu ahad” (ihlas suresi) gibisin. Her kim bu sureyi bir kere okursa Kuran'ın üçte birini okumuş olur. Her kim bu sureyi iki kere okursa Kuran'ın üçte ikisini okumuş olur. Her kim bu sureyi üç kere okursa Kuran'ı hatmetmiş olur !!! Her kim seni dili ile severse imanın üçte birine sahip olur; her kim seni dili ve kalbi ile severse imanın üçte ikisine sahip olur; her kim seni dili ve kalbi ile sever ve elleri ile sana yardımcı olursa, imanın tümüne sahip olur !!! Ey Ali, beni hak ile peygamber gönderene yemin olsun ki dünya ehli seni gök ehli kadar sevseydiler hiç kimse ateşte azap görmezdi !!!” (99*)

Hazreti selman efendimiz anlatıyor:

Allah'a yemin olsun ki Rasulallah'ın (s.a.a.s.) Ali'ye şöyle buyurduğunu duydum:

“ Ey Ali ! Sen ve senden sonra gelen vasiler (Ehli Beyt imamları) Araf'sınız (cennete ve cehenneme gidecekleri ayırtedensiniz) ! Sizi bilmenin yolu ile ancak Allah'ı bilebilirler ! Sizler öyle A'raf'sınız ki, sizin tanıdığınız ve sizi tanıyan ancak cennete girebilir ! Cehenneme de ancak sizin onu inkar ettiğiniz ve sizi inkar eden girecektir !!!” (100*)

Hazreti Selman anlatıyor; Rasulallah (s.a.a.s.) şöyle buyurdu:

“ Ümmetim benden sonra üç fırkaya ayrılacak. Bir fırkası hak üzerinde olacak ve bunları batıl olan şaşırtmayacaktır. Bunlar altına benzerler, altını ateşe tuttuğunuzda gittikçe daha da saf ve temiz olur. Bunların imamları budur (hz. Ali'ye işaret ederek) ! İkinci fırkası ise batıl üzerinde olanlardır, bunları hak meselesi çekmiyecektir. Bunlar demire benzerler, demiri ateşe tuttuğunuzda gittikçe daha

da yaramaz ve pis olan maddeleri çıkarır. Bunların imamları bu kişidir ! Üçüncü fırkaları ise dalalet üzerinde olanlardır. Bunlar kendilerini beğenmiş kişilerdir, ne hakka ne de batıla uyarlar. Bunların imamı Ebu Musa el-Eş'ari'dir !!!”

Hazreti selman bunu duyduğunda sordu ki:

“ Ey Rasulallah ! Hak ehli ve imamları kimlerdir ?”

Rasulallah (s.a.a.s.) buyurdu ki:

“ Ali bin Ebi Talib’tir, kendisi takva ehlinin imamıdır !!!”
(101*)

Geri kalan bir imamın ismi bu rivayette açıklanmamış. Başka rivayetlerde bunun Ehli Beyt düşmanları olduğu beyan edilmiştir. Ebu Musa el-Aşari’nin tarafsız kaldığı bir dönem vardır, o da hazreti Ali’nin halifeliği devridir. Bu devirde Ebu Süfyan’ın oğlu Muaviye batıl olanların imamıydı.

Hazreti Selman ve birkaç sahabe Rasulallah’a (s.a.a.s.) şöyle sormuşlar:

“ Senden sonra gelecek olan imamlar kaç kişidir ?”

Rasulallah (s.a.a.s.) buyurdu ki:

“ Ben-i İsrail’in nakipleri sayısındadır. Onlar oniki kişiydi.”
(102*)

Peygamber efendimiz hazreti Muhammed (s.a.a.s.) veda haccında Ğadir Humm yerinde şöyle buyurmuştu:

“ Ey insanlar ! Şanı yüce Allah benim mevlamdır (emir sahibimdir), ben de müminlerin mevlasıyım ve onlara kendi nefislerinden dah evlayım !!!”

Hazır olanlar dediler ki:

“ Ey Rasulallah ! Evet, buyurduğun gibidir !”

Peygamber efendimiz yanında duran hazreti Ali'nin elini havaya kaldırarak şöyle devam buyurdu:

“ Ben kimin mevlası isem bu Ali onun mevlasıdır ! Ey Allah'ım, her kim Ali'yi mevla olarak kabul ederse sen ona mevla ol ve her kim onu inkar edip düşman olursa sen ona düşman ol !!!”

Hazreti selman ayağa kalkıp sordu ki:

“ Ey Rasulallah ! Bu velayet ne gibidir ?”

Rasulallah (s.a.a.s.) buyurdu ki:

“ Bu velayet benim velayetim gibidir ! Ben kimin nefsi üzerine tasarruf ve emir sahibi isem, Ali'de o kişinin nefsi üzerine tasarruf ve emir sahibidir !!!”

Bunun üzerine şanı yüce Allah şu ayeti indirdi:

“ Bugün size dininizi ikmal ettim, üzerinize nimetimi tamamladım ve sizin için din olarak İslam'ı beğendim.”
(Maide:3)

Rasulallah (s.a.a.s.) tekbir getirerek şöyle devam buyurdu:

“ Peygamberliğimin, şanı yüce Allah'ın dininin ve Ali'nin velayetinin tamamlanmış olmasına Allah-u Ekber !!!”

Ebu Bekr ve Ömer ayağa kalkarak dediler ki:

“ Ey Rasulallah ! Bu ayetler Ali için özel mi indiler ?”

Peygamber buyurdu ki:

“ Kendisi ve kıyamete kadar geri kalan vasilerim hakkında inmiştir !!!”

İkisi dedi ki:

“ Ey Rasulallah ! Bize onları beyan et !”

Peygamber efendimiz buyurdu ki:

“ Ali benim kardeşim, vezirim, varisim, vasim, ümmetimin içinde halifem ve benden sonra bütün müminlerin üzerine

emir sahibi olandır. Ondan sonra oğlum Hasan, ondan sonra oğlum Huseyn. Daha sonra oğlum Huseyn'den olan dokuz kişi, bir birinin arkasından gelecekler. Kuran onlarla beraberdir, onlar da Kuran ile beraberdir. Onlar Kuran'dan ayrılmazlar ve Kuran'da onlardan ayrılmaz, ta ki havuzun başı ucunda bana varıncaya kadar !!!" (103*)

Hazreti Selman anlatıyor:

Kureyş topluluğu kendi aralarında oldukları anlarda Ehli Beytten birini gördüklerinde şöyle söylenmişlerdi:

" Muhammed'in Ehli Beyti içindeki yeri, bir ağacın çöplüğün içinden çıkması gibidir!"

Rasulallah (s.a.a.s.) Kureyşlilerin söylediklerinden haberdar olduğunda çok üzölmüş ve insanların toplanmasını istemişti. Halk biraraya gelip Rasulallah'ın (s.a.a.s.) etrafında toplandığında onlara hitaben şöyle buyurmuştu:

" Ey insanlar ! Ben kimim?"

Hazır olanlar dediler ki:

" Sen Allah'ın elçisisin!"

Rasulallah (s.a.a.s.) buyurdu ki:

" Ben Allah'ın elçisiyim ! Ben Haşim'in oğlu Abdulmuttalib'in oğlu Abdullah'ın oğlu Muhammed'im ! Allah, Adem'i yaratmadan bin yıl önce ben ve Ehli Beytim Allah'ın makamında nur idik ! O nurumuz tesbih ettiğinde, melekler bizim tesbihimiz ile Allah'ı tesbih ediyordu. Allah, Adem'i yarattığında o nurumuzu onun sulbüne yerleştirdi. Daha sonra o nurumuz Adem ile yeryüzüne indi. Daha sonra o nurumuz Nuh ile beraber gemide taşındı. Daha sonra bu nurumuzu İbrahim ile ateşe attı. Daha sonra nurumuzu en yüce zürriyetlerden intikal ettirdi ki sonunda bizleri taşıyan en faziletli asalet madenlerinden ve en yüce baba ve annelerden aktardı. Hiçbir babamız veya annemiz haram ile ilişki kurmamışlardı. Bizler, Abdulmuttalib'in oğulları

cenetin efendileriyiz: Ben, Ali, Cafer, Hamza, Hasan, Huseyn, Fatime ve Mehdi. Şanı yüce Allah yeryüzündeki halka baktı ve onlardan iki adamı seçti: Biri benim. Beni peygamber gönderdi. Sonra, Ali bin Ebi Talib'i seçti. Allah bana, Ali'yi kardeş, dost, vezir, vasi ve halife edinmemi vahyetti. Kendisi benden sonra bütün müminlerin emir sahibidir. Ali'yi kabul edeni Allah kabul edecektir, Ali'ye düşmanlık edene Allah düşman olacaktır !!! Ali'yi ancak mümin sever ve ondan ancak kafir nefret eder. Kendisi benden sonra yeryüzünün merkezi ve merciidir. Kendisi, Allah'ın takva olan kelimesidir. Kendisi sapasağlam Allah'ın kulpudur. Allah'ın nurunu ağızlarınızla söndürmek mi istiyorsunuz !? İnkâr edenler istemese de Allah nurunu tamamlayacaktır. Daha sonra Allah yeryüzündeki halka bakarak bizden, Ehli Beytimden 12 vasi seçti. Onları ümmetimin en hayırlıları kıldı. Biri biri ardından gelen yıldızlar gibidirler. Bir yıldız kaybolup başka bir yıldız görüldüğü gibi kendileri de bir biri ardından görüneceklerdir. Kendileri hidayet sahipleridir. Onlara karşı yapılan düşmanlık ve hile onlara zarar vermez. Kendileri yeryüzünde Allah'ın delilleri, yarattıkları üzerine şahitleri, ilminin hazineleri, vahyinin tercümanları ve hikmetinin madenidirler. Onlara itaat eden Allah'a itaat etmiş olur. Onlara karşı asi olan Allah'a karşı asi olur. Onlar Kuran'la beraberdir ve Kuran'da onlarla beraberdir. Kendileri kevser havuzu başı ucuna bana varıncaya kadar asla Kuran'dan ayrılmıyacaklar. Bu dediklerimi hazır olanlar burada hazır olmayanlara duyursunlar !!! Ey Allah'ım ! Sen şahit ol, ey Allah'ım, sen şahit ol, ey Allah'ım sen şahit ol !!!" (104*)

Hazreti selman efendimiz eshaba hitaben şöyle buyurdu:

" Âl-i Muhammed'i başın gövdedeki yeri gibi ve gözlerin baştaki yeri gibi tutunuz !!! Gövde ancak baş ile hidayet bulabilir ve baş ancak gözler ile hidayet bulabilir !!!" (105*)

Hazreti Selman efendimiz eshaba hitaben şöyle buyurdu:

“ Bizler, müslümanlara nasihatta bulunmak, Ali bin Ebi Talib’i imam kabul etmek ve onu sevmek üzere Rasulallah’a (s.a.a..s) biat ettik !!!” (106*)

Hazreti Selman efendimiz anlatıyor:

“ De ki: Benimle sizin aranızda şahit olarak Allah ve Kitab’ın bilgisine sahip olan yeter” (Ra’d: 43) Ayette zikri geçen kitabın bilgisine sahip olan kişi Ali bin Ebi Talib’tir !!!” (107*)

Hazreti Selman efendimiz anlatıyor:

“ İki denizi birbirine kavuşmak üzere salıvermiştir” Ayetindeki iki deniz Ali ve Fatime’dır. **“Aralarında bir engel vardır, birbirine karışmazlar”** Ayetindeki engel (Berzah) Rasulallah’tır. **“İkisinden inci ve mercan çıkarır”** Ayetindeki inci Hasan’dır ve mercan da Huseyn’dır.” (108*) Bu ayetler Rahman suresindedir: 19,20,22

Hazreti Selman efendimizden aktarılan hadislerin büyük kısmını elimden geldiği ve imkanlarım müsaade ettiği kadar sunmaya çalıştım. Hadislerin içeriği , hazreti Selman’ın muhalifler tarafından neden terkedildiğini beyan etmektedir. Hazreti Selman efendimiz hayatı boyunca hazreti Ali efendimizin bu ümmete hazreti Muhammed (s.a.a..s.) tarafından halife ve imam olarak tayin edildiğini beyan etmiş ve savunmuştur. İlerde hazreti Selman’ın bu savunmalarını beyan edeceğim.

HAZRETİ SELMAN, HAZRETİ ALİ'NİN ŞİASIDIR

“Şia” kelimesinin anlamı hakkında beyan yapmak istiyorum. Şia hakkında tarih boyunca yalan ve asılsız iftiralar yapılmıştır ve halen yapılmaya devam edilmektedir. Şia kelime olarak “tarafdar” veya “bir kişiye uyan toplum” şeklinde anlam taşımaktadır.

Peygamber efendimizin vefatından sonra halifelik makamı için yapılan mücadelede taraftarların olduğu hakkında hiç bir ihtilaf yoktur. Halifenin kim olduğu hakkında ümmetin iki guruba ayrıldığı hakkında en muteber sünni ve alevi tarih kaynakları ittifak içindedir. Bu iki grup, iki tarafın şiasıdır. Bu iki gurubun iki önderleri vardır, hazreti Ali ve Ebu Bekr. İşte bu iki gurubun içinde hazreti Selman efendimiz , hazreti Ali'nin vasiyet edilen halife olduğunu bilenlerden ve savunanlardandı. Hazreti Selman, peygamber efendimizin hayatında “Ali'nin Şiası” olarak biliniyordu. Özellikle eshabın arasında hazreti Selman “Ali'nin Şia'sı” olarak biliniyordu.(109*)

Hazreti Selman birgün eshab ile sohbet ederken hazreti Ali efendimizin geçtiğini görmüş ve etrafındakilere şöyle buyurmuştu:

“ Ayağa kalkıp Ali'nin belindeki kemerine tutunup ona sarılsaydınız !? Allah'a yemin olsun ki kendisinden başka biri peygamberinizin sırrını size anlatamaz !!! Kendisi yeryüzünün bilgini , rabbanisi ve merkezidir. Eğer onu kaybederseniz ilmi kaybetmiş olur ve geri kalan insanlardan duyduklarınızı inkar ederdiniz !!!” (110*)

Hazreti Selman efendimiz hayatı boyunca hazreti Ali efendimizin imametini ve halifeliğini savunan ilk Şia'dandır.

HZ. SELMAN 3. BÖLÜM

HAZRETİ SELMAN HAKKINDA İNEN AYETLER

“ Eğer O’ndan (rasulallah’tan) yüz çevirerseniz, yerinize sizden başka bir toplum getirir, artık onlar sizin gibi de olmazlar.” (Muhammed: 3)

Bu ayeti kerime indiğinde Ebu Hureyre Rasulallah’a (s.a.a.s.) şöyle sormuştu:

“ Ey Rasulallah ! Ayette geçen başka toplumdan kim kastedilmiş ?”

Rasulallah (s.a.a.s.) yanında oturan hazreti Selman’ın üzerine elini koyarak şöyle buyurdu:

“ Bu ve kavmidir. Din uzaydaki bir yıldızda olsaydı bu ve kavmi onu alırdı !!!” (111*)

Hazreti selman efendimizin İran’dan gelmişti. Hazreti Selman’ın ve İranlıların dinde araplardan daha metin ve samimi olduklarını bu ayet ve hadis beyan etmiştir. Bu beyanı en muteber sünni kaynakları nakletmiş olmasına rağmen, halen Suudi Arabistan zihniyetli sünnilerin İran’a ve halkına karşı gösterdikleri düşmanlık ve nefret bitmek bilmiyor. İran halkı şayet sünniligi seçmiş olsaydı, yukarıda zikretmiş olduğum ayet ve hadisin beyanını altın harfler ile yazarlar ve millete sunarlardı. Ama, İran halkı çoğunluk olarak onların cediti hazreti Selman efendimiz gibi Şiiliği seçmiştir.

“ Yüz üstü sürünerek yürüyen mi daha ziyade doğru yolu bulur, yoksa doğru yolda düzgün yürüyen mi?” (Mülk: 22)

İmam-ı Cafer el-Sadık hazretleri şöyle buyurdu:

“ Yüz üstü sürünerek yürüyenler bizim düşmanlarımızdır !!! Doğru yolda düzgün yürüyenler ise Selman, Mikdad, ‘Ammâr ve eshabıdır !!!” (112*)

Hazreti Selman efendimiz eshabı ile dosdoğru olan hazreti Ali’nin yolundadır.

“ Kim Allah’a ve Resul’e itaat ederse işte onlar, Allah’ın kendilerine lütuflarda bulunduğu peygamberlerle, siddikler (tasdik edenler), şehidler ve salih kişilerle beraberdir. Bunlar ne güzel arkadaşdır.” (Nisa: 69)

Abdullah bin Abbas dedi ki:

“ Kim Allah’a farzlarında ve Peygambere sünnetinde itaatlı olursa işte onlar kendilerine lütuflarda bulunduğu peygamberlerle, yani Muhammed’le; siddiklerle yani Ali bin Ebi Talib’le çünkü kendisi peygamberi ilk tasdik edendir; şehidlerle yani Ali bin Ebi Talib, Hamza, Cafer el-Tayyar, Hasan ve Huseyn’le çünkü bunlar şehidlerin efendileridir; salih kişilerle yani Selman el-Farisi, Ebu Zer el-Ğifariy, ‘Ammâr bin Yaser, Bilâl ve Hubbâb bin El-Ert ile beraberdir.” (113*)

Hazreti Selman efendimiz salih olan eshabın başıdır.

İmam-ı Cafer el-Sadık ecdadından aktararak buyurdu ki:

“ De ki: Buna (tebliğime) karşılık sizden bir ücret istemiyorum, istediğim , ancak yakınlarıma samimiyet ve sevgidir.” (Şura 23) Ayeti Rasulallah’a (s.a.a.s.) indiğinde eshabına hitaben buyurdu ki:

“ Ey insanlar ! Şanı yüce Allah sizin üzerinize bana bir farz kılmıştır. Bu farzı bana karşı ödeyecek misiniz ?”

Bunu duyan eshap cevap vermediler. Ertesi gün aynı şeyi tekrarlamıştı. Yine kimse cevap vermemişti. Üçüncü gün aynı şeyi tekrarlayarak şöyle devam buyurdu:

“ Ey insanlar ! Üzerinize kılınan bu farzın altın, gümüş, yiyecek ve içecek ile ilgisi yoktur !!!”

Bunu duyan eshap dediler ki:

“ O zaman bize bu farzı bildir !”

Rasulallah (s.a.a.s.) buyurdu ki:

“ Şanı yüce Allah bana şöyle vahyetti; De ki: **‘Tebliğime karşılık sizden bir ücret istemiyorum, istediğim, ancak yakınlarıma samimiyet ve sevgidir.’**”

Eshap dediler ki:

“ İstedğin bu ise, bunu kabul ettik !!!”

Allah’a yemin olsun ki eshabın vermiş olduğu bu söze ancak yedi kişi sahip çıkmıştı: Selman, Ebu Zer, Mikdad, Mikdad, Cabir bin Abdullah, Şebiyb ve Zeyd bin Erkâm. (114*)

“ Takva sahiplerini heyet halinde çok merhametli olan Allah’ın huzurunda topladığımız...” (Meryem: 85)

Malik bin Enes’ten nakledilmiş:

“ Şanı yüce Allah’ın yanına koşarak varanlardan, onlara istedikleri verilenlerden, sevilenlerden, ikram görenlerden ve şefaet edilenlerden, Selman-ı Farisi onlardandır.”(115*)

Kureyşlilerden olan ‘Uyeyne bin Hasn (Husn) şöyle demiş:

“ Peygamberin huzuruna gitmekten beni alıkoyan Selman’ın kokusudur. Kokusu beni eziyet ediyor !!!”

Bunun üzerine şu ayeti kerimeler iniyor:

“ Rablerinin rızasını isteyerek sabah akşam O’na yalvaranları senin meclisinden uzaklaştırma !” (Enam: 52)

“ Sabah akşam Rablerine , O’nun rızasını dileyerek dua edenlerle birlikte candan sabret. Dünya hayatının süsünü isteyerek gözlerini onlardan çevirme. Kalbini bizi anmaktan gafil kıldığımız, kötü arzularına uymuş ve işi gücü aşırılık olan kimseye (Uyeyne bin Hasn’a) boyun eğme.” (Kehf: 28) (116*)

Kureyşlilerin ileri gelenleri, hazreti Muhammed’in etrafında devamlı olarak bulunan hazreti Selman efendimizin huzurundan rahatsız oluyorlardı. Hazreti Selman’ın fakir olması ve arap milletinden olmaması başlıca sebeplerdendi. Yoksa hazreti Selman kötü bir kokuya sahip değildi. Üstündeki elbiselerin yırtık ve eski olmasından dolayı zengin Kureyşliler onunla beraber aynı mecliste olmak istemiyorlardı. İşte bu gibi Kureyşliler Ebu Bekr’i destekleyenlerdi. Hazreti Muhammed (s.a.a.s.), hazreti Selman’ı kendi ailesinden, Ehli Beytinden sayarken, Kureyşlilerin çoğunluğu hazreti Selman’ı kabullenmemişti. Bunun en bariz örneğini şu olay göstermektedir:

Hazreti Selman ve arkadaşları bir yerde bulundukları anda, oradan Ebu Sufyan geçer. Hazreti Selman bunun üzerine şöyle buyurmuştu:

“ Kılıçlar, Allah’ın düşmanının boynundan alacağını almadı !!!” (yani boynunu kesmedi)

Ebu Bekr söyleneni duyduğunda şöyle demişti:

“ Bunu Kureyş’in büyüğüne ve efendisine mi diyorsunuz ?”

Rasulallah (s.a.a.s.) Ebu Bekr’in dediklerinden haberdar edilince şöyle buyurdu:

“ Ey Ebu Bekr ! Selman ve arkadaşlarını gazaplandırdıysan Allah’ı gazaplandırmış olursun !!!” (117*)

“ İman edip iyi davranışlarda bulunanlara gelince, onlar için makam olarak Firdevs cennetleri vardır.” (Kehf: 107)

İmam-ı Cafer el-Sadık efendimiz buyurdu ki:

“ İman edip iyi davranışlarda bulunanlara gelince, onlar için makam olarak Firdevs cennetleri vardır ayeti, Ebu Zer, Mikdad, Selman ve ‘Ammâr bin Yâser hakkında inmiştir. Allah onlara Firdevs cennetlerini mekan ve makam olarak kılmıştır.” (118*)

“ Müminler ancak, Allah anıldığı zaman yürekleri titreyen, kendilerine Allah’ın ayetleri okunduğunda imanlarını artıran ve yalnız Rablerine dayanıp güvenen kimselerdir. Onlar ibadetlerini dosdoğru yapan ve kendilerine rızık olarak verdiğimizden Allah yolunda harcayan kimselerdir. İşte onlar gerçek müminlerdir. Onlar için Rableri katında nice dereceler, bağışlanma ve tükenmez bir rızık vardır.” (Enfal: 2-4)

Ehli Beyt imamları yukarıda zikredilen ayet-i kerime ile ilgili şöyle buyurmuşlar:

“ Bu ayetler, müminlerin emir sahibi (hz. Ali), Ebu Zer, Selman ve Mikdad hakkında inmiştir.” (119*)

“İman edip yararlı işler yapanların, Rableri tarafından hak olarak Muhammed’e indirilene inanaların günahlarını Allah örtmüş ve hallerini düzeltmiştir.” (Muhammed süresi 2. Ayet)

Ehli Beyt imamları şöyle buyurmuşlar:

“ İman edip iyi işlar yapanlar, Ebu Zer, Selman, Mikdad ve ‘Ammâr’dır. Kendileri vermiş oldukları söze sadık kalmışlardır. Muhammed’e (s.a.a.s.) inen hakka, yani Allah’ın indirmiş olduğu velayete tutunmuş ve sabit kalmışlardır. Rableri tarafından olan hak ise, müminlerin emir sahibidir (hz. Ali’dir). Bunu kabul ettikleri için günahlarını örtmüş ve hallerini düzeltmiştir.” (120*)

“ Fakat iman edip salih amel işleyenler için eksilmeyen devamlı bir ecir vardır.” (Tin: 6)

Ehli Beyt imamları şöyle buyurdular:

“ İman edip salih amel işleyenler Selman el-Faris’i, Mikdad bin El-Esved, ‘Ammar , Ebu Zer , Allah hepsinden razı olsun ve müminlerin emir sahibi Ali bin Ebi Talib’tir. Kendilerine eksilmeyen devamlı bir ecir vardır.” (121*)

Ehli Beyt imamlarından aktarılmış:

Yahudilerden olan Abdullah bin Sûriyâ şöyle demişti:

“ Meleklerin arasında Cebrail bizim düşmanımızdır !”

Selman bunu duyduğunda ona şöyle demişti:

“ Her kim Cebrail’e düşmansa, ben de şahit oluyorum ki o kişi Mikail’e de düşmandır. Cebrail ve Mikail’de onlara düşman olanlara düşmandırlar ve onlara selamet içinde olanlara da selamet içindedirler.”

Bunun üzerine şanı yüce Allah, Selman’ın söylediğine teyid olarak vahiy indirdi:

“ De ki: Cebrail’e kim düşman ise” Cebrail’in, Allah’ın dostlarına yardımcı olduğundan ve Allah’ın dostu Ali’nin faziletleri ile indiğinden dolayı “iyi bilsin ki Allah’ın izniyle Kuran’ı senin kalbine” Cebrail ile indirdik “ bir hidayet rehberi, önce gelen kitapları doğrulayıcı ve müminler için de müjdecî” Muhammed’in peygamberliği, ondan sonra Ali’nin velayeti ve ondan sonra gelen imamları müjdecî olarak indirdik. Nitekim kendileri şayet Muhammed’in , Ali’nin ve onun Ehli Beytinden gelen imamlara uymuşlarsa, hakkiyla mümin olanlardır.”

Daha sonra Rasulallah (s.a.a.s.) şöyle buyurdu:

“ Ey Selman ! Allah, senin söylediğini tasdik etti ve görüşüne muvafakat kıldı. Cebrail bana Allah’tan şunu buyurdu: Ey Muhammed ! Selman ve Mikdad iki kardeştir. İkisi senin, kardeşin, vasin ve seçtiğin Ali’nin sevgisi üzerindedirler. İkisi senin eshabın arasında, Cebrail ve Mikail’in melekler arasındaki makamındadırlar. İkisi onlardan birine nefret duyana karşı düşman oldukları gibi, seni ve Ali’yi kabul edenlere de dostturlar. İkisi sana, Ali’ye ve sizin dostlarınıza karşı düşman olana düşmandırlar. Şayet yeryüzündeki insanlar Selman’ı ve Mikdad’ı, gök melekleri, hicaplar, kürsü ve arşın onları sevdiği kadar sevseydiler, şanı yüce Allah hiç bir insana azap vermezdi. Çünkü ikisi Muhammed’i ve Ali’yi sevdikleri gibi, onları kabul edenleri de severler ve onlara düşman olanlara da düşmandırlar.” (122*)

“ Muhacirlerle ensârdan ilk olarak inanmada ilk dereceyi alanlar...” (Tevbe: 100)

Ehli Beyt imamları şöyle buyurmuşlar:

“ İlk dereceyi alanlar Ebu Zer, Mikdad, Selman ve Ammar’dır. Kendileri müminlerin emiri Ali’nin velayetini doğrulayanlar ve ona sabit kalnlardır.” (123*)

“ Münafıklar müminlerle karşılaştıkları vakit : Biz de iman ettik, derler.” (Bakara: 14)

Ehli Beyt imamları şöyle buyurdular:

“ Bu ayetteki müminlerden maksat: Selman, Mikdad, Ebu Zer ve ‘Ammar’dır. Münafıklar bu müminler ile karşılaştıklarında: Biz de sizin iman ettiğiniz gibi iman ettik, derlerdi. Halbu ki Muhammed’in (s.a.a.s.) peygamberliğine iman etmek, onun kardeşi Ali bin Ebi Talib’in imametine iman etmekle eş tutulmuştur. Bu iman, onun (hz.Ali’nin) peygamberin doğru yolu gösteren kardeşi, veziri, ümmeti üzerine tayin ettiği halifesi, vaatettiğini yerine getiren, zimmetinde olanlara riayet eden, onun idaresini devam ettiren, halkı doğru yolda tutan ve ona itaat ettikleri müddetçe onları Allah’ın gazabından uzaklaştıran ve Allah’ın rahmetine götüren olması ile eş tutulmuştur.” (124*)

“ Müminlerden henüz kendilerine katılmamış bulunan diğer insanlara da (hz. Muhammed’i) göndermiştir.” (Cuma: 3)

Ebu Hureyre’dan nakledilmiş:

Birgün Rasulallah (s.a.a.s.) beraber oturduğumuzda Cuma suresi inmişti. Bize sureyi okuyup bu ayete geldiğinde ona şöyle sordular:

“ Ey Rasulallah ! Daha bize katılmamış olan bu insanlar kimdir ?”

Rasulallah (s.a.a.s.) yanında oturan Selman’ın üzerine elini koyarak şöyle cevap verdi:

“ Allah’a yemin olsun ki iman uzaydaki yıldızlarda olsaydı bu ve kavmi ona yetişirlerdi.” (125*)

Peygamber efendimiz hazreti Muhammed (s.a.a.s.) hazreti selman'a yaklaşarak ona şöyle buyurdu:

“ Ey Abdullah'ın babası ! Sen, muhlis olan mümin kardeşlerimizdensin. Sen, Allah'a yakın olan meleklerin kalplerinin sevgilisisin. Sen, melekler için bütün göklerin, hicapların, Kürsi'nin, Arş'ın ve daha ötesinde olanın karşısında, bulutsuz ve tozsuz olan bir günde güneşin görüldüğü gibiden daha faziletlisin. Sen, tevhid ehlinin içinde gaybe inananların* en faziletli olanlarındansın.” * Bakara suresi: 3 (126*)

HAZRETİ SELMÂN'IN EHLİ BEYT'E OLAN YAKINLIĞI

Hazreti Selman efendimizin, peygamber efendimiz hazreti Muhammed (s.a.a.s.) tarafından Ehli Beytten sayılması, onun yüceliğini ve onlara olan yakınlığını ifade etmeye yeterlidir. Bununla beraber, hazreti Selman'ın devamlı olarak Ehli Beytin evine serbest girip çıkması, onun bir kardeş gibi sayıldığını göstermektedir. Hazreti Selman devamlı olarak hazreti Fatime'nin evine girip, onun hizmetinde bulunmuştur. (127*)

İmam-ı Ali efendimiz devamlı olarak hazreti Selman'ı etrafında bulundurmuş ve ona olan yakınlığını hareketleri ve sözleri ile beyan etmişti. İmam-ı Ali efendimiz kolunu hazreti Selman'ın boynuna veya omuzuna koyarak toplumun içinde gezdiği çok görülmüştür. (128*)

İmam-ı Cafer el-Sadık hazretlerinin huzurunda hazreti Selman'ın İslamdan önce mecusi (ateşe tapanlardan) olduğu söylendiğinde, imam hazretleri şöyle buyurdu:

“ Selman mecusi iken Allah onu Alevi kılmıştır !!! Allah onu Farisi iken Kureyşli kılmıştır !!! Allah’ın duası (salavatullah) Selman’ın üzerinde olsun !” (129*)

Eshab, Rasulallah’a (s.a.a.s.) sormaya cesaret edemediklerini hazreti Selman’ın sorması için ona rica ederlerdi. (130*) Eshabın bu davranışı, hazreti Selman efendimizin hazreti peygamber efendimize ne kadar yakın olduğunu göstermektedir.

Hazreti Selman Ehli Beytten olduğu gibi , Ehli Beytin de hizmetçisiydi. Bu hizmeti ile ilmin ve marifetin en yüce makamına erişebilmiştir. (131*)

HAZRETİ SELMAN’IN YÜCELİĞİNİ BEYAN EDEN HABERLER

Hazreti Selman efendimizin şahsiyetinin manevi değeri çok yücedir. Kendisi, İslam dininin bütün fıkhi bilgilerine sahip olduğu gibi, İslam dininin en yüce sırrına da vakıftı. Maneviyata ve sırra mekan olan hazreti Selman’ın şahsı hakkında bazı haberleri aktarmak istiyorum.

Hazreti Selman şöyle buyurdu:

“ Bütün bildiklerimi onlara (eshaba) anlatsaydım, Selman’ı öldürene Allah rahmetini versin, derdiler.” (132*)

Hazreti Selman efendimizin kalbinde hakikatlerden o kadar haber vardı ki, şayet bu bildiği, Ehli Beytten öğrendiği hakikatleri eshaba anlatsaydı, eshabın çoğunluğu bu anlattıklarına tahammül edemezlerdi. Bu sebepten dolayı hazreti Selman efendimiz bütün bildiği hakikatı herkese söyleyemedi. Hatta ona en yakın olan eshaba, hazreti Mikdad’a ve hazreti Ebu Zer’e bile tam açılmadı.

Peygamber efendimiz şöyle buyurdu:

“ Aranızda Allah’ı en iyi bilen Selman’dır !!!” (133*)

Ehli Beyt imamlarından gelen açıklamalara göre Peygamber efendimizi ve Ehli Beytini hakikatıyla bilenler, şanı yüce Allah’ı bilmiş olurlar. Ehli Beyti hakikatıyla bilmeyen ve inkar edenler, şanı yüce Allah’ı bilmemiş ve inkar etmiş olurlar.

Peygamber efendimiz şöyle buyurdu:

“ Ey Selman ! Senin ilmin Mikdad’a arzedilseydi onu kabullenemezdi. Ey Mikdad ! Senin ilmin Selman’a arzedilseydi onu kabullenemzdi !!!” (134*)

Başka bir hadiste peygamber efendimiz şöyle buyurdu:

“ Ebu Zer, Selman’ın kalbindeki ilmi bilseydi o ilmi taşıyamazdı !!!” (135*)

Ehli Beyt imamlarının hazreti Selman hakkında buyurmuş oldukları hadislerin bölümünde, hazreti Selman’ın haberdar edilenlerden olduğunu beyan etmiştim. Aynı zamanda hazreti Selman, Allah’ın İsm-i ‘Azam’ını bilendi. Bu özelliğe, eshabın içinde sırf hazreti Selman sahipti. Hazreti Selman’ın bu yüce makamına ne hazreti Mikdad ne de hazreti Ebu Zer varmıştır. Hazreti Selman insanın yüzüne baktığında o insanın mümin olup olmadığını bilen Allah’ın yakın dostlarından.

Hazreti Selman efendimiz, hazreti Ali efendimizin ilim kapısıydı. (136*) Hazreti Ali efendimiz, hazreti

Muhammed'in ilim kapısı olduğu gibi, hazreti Selman'da hazreti Ali'nin ilim kapısı idi. Her kim peygamber efendimizin ilmini bilmek isterse, hazreti Ali'nin kapısına gelmelidir. Her kim imam-ı Ali efendimizin gerçek ilmini bilmek isterse hazreti Selman efendimizin ilim kapısına gelmelidir. İlmin merci makamında, sırasıyla hazreti Peygamber efendimiz ve hazreti Ali'den sonra hazreti Selman vardır. İlmin olmadığı yerde dinin de yeri yoktur. Dini öğrenmek isteyen bu kutsal ve yüce üç şahısın kapısına gelmelidir.

İmam-ı Muhammed el-Bakır efendimiz anlatıyor:

Ebu Zer, Selman'ı ziyaret etmişti. Selman o anda yemeğini ateşin üzerine koymuştu. İkisi sohbet ederken ateşin üzerindeki yemek kapı yere yüz üstü düştü ve kabın içinden hiç bir şey dökülmedi. Ebu Zer gördüğü bu olaydan mütesir olduğu halde Selman'ın evinden ayrılmıştı. Ebu Zer bu görmüş olduğu ile mütefekkir bir halde kapıdan dışarı çıktığında Emir'el-mu'minin (hz. Ali) ile karşılaşır. Emir'el-mu'minin, Ebu Zer'in halini gördüğünde ona şöyle dedi:

“Seni Selman'ın huzurundan dışarı çıkarıp mütesir kılan nedir ?”

Ebu Zer, Selman'ın huzurunda gördüklerini anlatır. Bunun üzerine Emir'el-mu'minin şöyle dedi:

“Ey Ebu Zer ! Selman bütün bildiklerini sana anlatsaydı, sen: Selman'ı öldürene Allah rahmet etsin, derdin ! Ey Ebu Zer, Selman yeryüzünde Allah'ın kapısıdır. Onu bilen mumin olur ve onu inkar eden de kafir olur ! Selman bizden, Ehli Beyttendir !” (137*)

İmam-ı Ali efendimizin eshabından olan Suleym bin Kays el-Hilâli el-Kufi anlatıyor:

Müminlerin emir sahibi Ali'ye dedim ki:

“ Ey müminlerin emiri ! Allah'tan benim için dua et ki beni dünya ve ahirette senin velayetini kabul edenlerden kılsın !”

Müminlerin emiri buyurdu ki:

“ Ey Allah'ım ! Onu kabul edenlerden kıl ! Ey Suleym, Rasulallah'ın (s.a.a.s.) Selman'a, Ebu Zer'e ve Mikdad'a öğretmiş olduğu bir şeyi sana da öğreteyim mi ?”

Dedim ki:

“ Evet , öğret ey Müminlerin Emiri !”

Bunun üzerine buyurdu ki:

“ Her sabahladığın ve gecelediğin zaman şöyle dua et: Ey Allah'ım ! Sana iman etmek, Peygamberin Muhammed'i tasdik etmek, Ali bin Ebi Talib'in velayetine tabi olmak ve Âl-i Muhammed'ten gelecek olan imamlara uymakla beni hesaba çağır ! Ben bu hal üzere çağırılmaya razı oldum ey Rabbim ! Bunu on kere tekrar et !”

Ben dedim ki:

“ Ey Müminlerin Emir'i ! Bu öğrettiğini bana Selman, Ebu Zer ve Mikdad anlatmışlardı. Ta o günden beri bu duayı bırakmadım !”

Müminlerin emiri buyurdu ki:

“ Hayatta kaldığın müddetçe bu duayı bırakma !!!” (138*)

Hazreti Selman efendimiz Kuran-ı Kerim'in tefsiri ve tevilini hazreti Ali'den öğrenmişti. Kendisi de bu ilmi güvendiği eshaba açıklamıştı. Bu tefsir ve tevilin sırrı ağırdır. Herkes bu sırrı taşımaya ve ona tahammül etmeğe müsait değildir. Hazreti Selman bu sırrı belirli eshaba açıkladığında, bu eshab hazreti Ali'ye müracaat ederek, hazreti Selman'ın

onlara anlattıklarının doğru olup olmadığını sormuşlardı. Hazreti Ali efendimiz de hazreti Selman'dan duymuş oldukları Kuran tefsir ve tevilinin doğru ve kendisinden olduğunu teyid etmişti. (139*)

Hazreti Selman efendimizin, hazreti Ali efendimizden öğrenmiş olduğu Kuran tefsiri ve tevili ağırdır ve zorun zorudur. Bu tefsiri ve tevili ancak kalpleri iman ile sınanmış müminler kabul edebilirler. Bu tefsir ve tevil, inşaallah imam-ı Mehdi aleyhiselam zuhur ettiğinde bütün insanlara beyan edilecektir. O zaman, hakkın ta kendisi beyan ve tecelli olacaktır. Şanı yüce Allah, bizi o güne iman edenlerden, o günü teyid ve ona sebat edenlerden kılsın.

Peygamber efendimiz hazreti Selman ve hazreti Ebu Zer arasında kardeşlik bağı kurduktan sonra şöyle buyurdu:

“ Ey Ebu Zer ! Bu kardeşliğin şartı Selman’a itaat etmendir !!!” (140*)

Şia kaynaklarındaki haberlere göre hazreti Muhammed (s.a.a.s.) Medine’de kardeşlik bağı kurduğunda, hazreti Selman ve hazreti Ebu Zer arasında kardeşlik bağı kurmuştu. (141*)

Bazı kaynaklar ise, ki bu kaynaklar azınlıktadır, hazreti Selman’ın hazreti Huzeyfe el-Yemmân ile kardeş kılındığını aktarmışlardır. (142*)

Sünnü kardeşlerimizin kaynaklarında ise, hazreti Selman ile beraber kardeş kılınan kişinin Ebu’d-Derda olduğu aktarılmıştır. (143*)

Hazreti Selman efendimizin Ebu Derda ile kardeşlik bağına tabi tutulduğu tamamen uydurmadır. Hazreti Selman efendimiz, imam-ı Ali efendimizin taraftarı (Şia’sıdır). Ebu derda ise Muaviye’nin taraftarıydı. Peygamber efendimiz bu kardeşlik bağı kurduğunda, eshabın birbirine uygun

olmalarına dikkat etmişti. Herkesi tiynetine (esas yapısına) göre uygun olan biriyle kardeş kılmıştı. Örneğin, kendi nefsinin imam-ı Ali efendimiz ile kardeş kılmıştı. Bu kardeşlik bağı, ikisinin esas yapısı ile ilgilidir. Nitekim ikisi aynı nurun görüntüleriydi.

İmam-ı Ali Zeynulabidin efendimizden aktarılmış, buyurdu ki:

“ Ebu Zer , Selman’ın kalbindeki ilmi bilseydi, onu öldürürdü ! Rasulallah (s.a.a.s.) ikisinin arasında kardeşlik bağı kurmuştu, buna rağmen Ebu Zer’in Selman’a karşı durumu öyle olduğuna göre, geri kalan insanları artık siz düşünün !!! Bilginlerin ilmi zorun zorudur ! Bu ilmi ancak ona vahiy indirilmiş olan bir peygamber veya Allah’a yakın olan bir melek yada kalbi iman ile sınanmış bir mümin taşıyabilir (tahammül edebilir) !!! Selman alimlerden olmuştur çünkü kendisi bizden Ehli Beytten olmuştur. Bu sebebpten de onu alimlere nisbet ettim !!!” (144*)

Bu haberden anlaşıldığı gibi hazreti Selman en yüce bilginlerin arasında yer almıştır. Bu makamın ötesinde bir tek makam vardır, o da her şeyi bilen Rabbimizin makamıdır.

Hazreti Selman efendimiz, hazreti Ali efendimizin kıyamet gününde yeryüzüne geri döneceğini, insanlara görüneceğini kabul edenlerdendi. Kendisi, bunun doğru olduğunu bilmiş ve eshabtan güvendiği kişilere de bunu açıklamıştı. (145*) Hazreti Selman buna benzer çok sırrın sahibi idi.

İmam-ı Cafer el-Sadık hazretlerine Şia’nın durumu ve görüşleri hakkında konuşulduğunda, kendisi şöyle buyurdu:

“ İman, bir merdivenin basamakları gibi on dereceden ibarettir. Merdivenden basamak basamak yukarı çıktığın gibi, imanda da derece derece yukarı çıkılır. İmanda bir üst derecede olan biriniz, onun altındakine: Sen hiç bir şeysin, demesin. Selman bu iman derecesinin en üstte olan onuncu derecesindedir. Ebu Zer dokuzuncu derecesindedir ve Mikdad ta sekizinci derecesindedir. Sizden daha altta olanları düşürürseniz, sizin üstünüzdekiler de sizi düşürürler. Senin altında duran birini senin derecene getirmek istersen, ona elini uzat ve dostça onu yanına al. Onun bu dereceyi taşıyamıyacağını görürsen onu yerinde bırak. Çünkü onu çıkmaya zorlarsan o kişiyi kırarsın. Her kim bir mümini kırarsa onu bir daha iyileştirmeye baksın. Yetişkin bir deveye yüklediğiniz yükü daha süttten yeni kesilmiş bir yavruya yüklerseniz belini kırarsınız.” (146*)

Şia’nın iman derecesindeki durumu bu haberde anlatıldığı gibidir. Şia’nın hepsi Ehli Beyt imamlarından aynı bilgi edinme imkanına sahiptiler. Bazıları bu imkanı gerektiği gibi kullandı. Bazıları da, ki bunlar çoğunluğu temsil etmektedir, onlara sunulan bu imkanı tamamıyla kullanmadılar. İnsanlar doğal olarak bilmedikleri şeylere karşı inkarcı olurlar. Ehli Beyt imamları da bu hususta hiç kimseye dayatma yöntemi ile yaklaşmadılar. İlim ve irfan beyan edildi ve herkes istediği kadar aldı ve istediği kadarını da geri bıraktı. Böylece iman derecelerinin sahipleri de belli olmuştu.

İman derecesinde hazreti Mikdad’ın hazreti Ebu Zer’den daha yüce olduğunu beyan eden çok sayıda haberler mevcuttur. Hatta hazreti Mikdad’ın eshap içinde en cesurca sebat ettiği de rivayet edilmiştir. (147*)

İmam-ı Cafer el-Sadık hazretleri şöyle buyurdu:

“ Kıyamet gününde Allah’ın dostlarının efendileri Selman, Ebu Zer, Mikdad ve ‘Ammar’dır !!!” (148*)

Bu mübarek zatların Allah’a en yakın veliler arasında yüce bir makama sahip oldukları beyan edilmiştir.

İmam-ı Ali efendimizin eshabından olan Asbağ bin Nubâte hazretleri, Müminlerin Emir sahibi hazreti Ali’ye , hazreti Selman hakkında sormuştu. İmam-ı Ali efendimiz cevaben şöyle buyurdu:

“ Bizim aslımızdan yaratılan, ruhu bizim ruhumuz ile beraber olan, şanı yüce Allah’ın ona önceki ve sonraki bütün ilimleri ihtisas ettiği, ilmin zahirne ve batinine, sırrına ve bilinene vakıf kıldığı bir kişi hakkında ne diyeyim !?

Birgün Rasulallah’ın (s.a.a.s.) huzurunda idim, Selman’da onun önünde oturuyordu. Bir bedevi içeri girip Selman’ı oturduğu yerden kenara kaydırarak yerine oturmuştu. Rasulallah’ın (s.a.a.s.) alnından ter akmış ve gözleri kızarmıştı. Rasulallah (s.a.a.a.) bu bedeviye hitaben şöyle buyurdu:

Ey Bedevi ! Allah’ın gökte sevdiği ve Allah’ın elçisinin de yeryüzünde sevdiği bir kişiyi mi yerinden kaydırıyorsun !? Ey Bedevi, Cebrail yanıma geldiği her defasında Allah tarafından ona selam söylememi emrettiği kişiyi mi yerinden kaydırıyorsun !? Ey Bedevi, Selman bendendir. Ona cefa eden bana cefa etmiş olur ! Ona eziyet eden bana eziyet etmiş olur ! Onu uzaklaştıran beni uzaklaştırmış olur ! Onu yakın kılan beni yakın kılmış olur ! Ey Bedevi, Selman’a karşı kaba davranma ! Şanı yüce Allah, Selman’a geçmişte olan ve gelecekte olacak olaylar hakkında bilgi vermemi, geçmişteki kavimler hakkında ve hesaplaşma günündeki hükümleri de öğretmemi bana emretti !

Bedevi dedi ki:

Ey Allah’ın elçisi ! Selman’ın görünen halinden, senin söylediklerinin onda mevcut olduğunu zanetmiyordum. Selman mecusi iken sonra müslüman olmadı mı !?

Rasulallah (s.a.a.s.) buyurdu ki:

Ey Bedevi ! Ben sana Allah'ın, Selman hakkında bana emrettiğini ifade ediyorum sen ise Selman mecusi değildi, diyorsun ?! Selman mecusi olduğunu göstermiş ama gerçekte imanını gizlemişti. Ey Bedevi ! Şanı yüce Allah'ın : Hayır, Rabbine andolsun ki aralarında çıkan anlaşmazlık hususunda seni hakem kılıp sonra da verdiği hükümden içlerinde hiç bir sıkıntı duymaksızın o hükmü tam manasıyla kabullenmedikçe iman etmiş olmazlar , buyurduğunu duymadın mı !? Yine şanı yüce Allah'ın: Peygamber size ne verdiyse onu alın, size ne yasakladıysa ondan da sakının, buyurduğunu duymadın mı !? Ey Bedevi, sana Selman hakkında verdiklerimi al ve şükredenlerden ol ! Sana söylediklerimi kabullenmezsen azaba düşenlerden olursun ve söylediklerime boyun eğersen kurtuluşun içinde olursun !!!” (149*)

Hazreti Selman efendimizin ne kadar yüce bir makama sahip olduğu, bu hadiste beyan edilmiştir. Hazreti Selman hiç bir zaman müşrik olmamıştı. Kendisi, imanın özü ve kalbidir. Bu kadar bilgiye ve sırra layık görülen bir şahıs hakkında nasıl şirkten söz edilir ? Öncekilerin ve sonrakilerin bilgisine sahip olan hazreti Selman imanın ta kendisidir.

Cabir bin Abdullah el-Ansari hazretleri anlatıyor:

“ Şayet Selman ve Ebu Zer Ehli Beyt hakkında bildikleri gerçekleri, Ehli Beyt'in yolunda olduklarını söyleyenlere açsaydılar, o kişiler Selman ve Ebu Zer hakkında: Bunlar yalancıların ta kenileridir, derlerdi !!! Selman ve Ebu Zer de bu gibi kişiler hakkında : Bunlar akıl etmeyen delilerdendir, derlerdi !!!” (150*)

Şia'nın itikadı-inancı durumu hakkında önceleri bir açıklama yapmıştım. Gerçekten de Şiâ, Ehli Beyt'in yücelik-makamı hakkında hemfikri değildir. Ehli Beyt zamanından beri

herkes kendi aklının idrak derecesi ile hareket etmişti. Bu da doğal olan bir tutumdur. İnsanlar anlamadıkları şeye karşı düşman veya uzak olurlar. Hazreti Selman'ın açıklamak istediği o kadar gerçekler vardı ki, bunları taşıyabilecek insanların sayısı ise azdı. Durum halen öyledir.

Abdullah bin Abbas anlatıyor:

Rüyamda Selman el-Farisi'yi gördüm ve ona dedim ki:

“ Sen, Rasulallah'ın (s.a.a.s.) hizmetçisi değil misin ?”

Dedi ki: “ Evet , benim.”

Selman'ın başında yakuttan bir taç ve üzerinde çok güzel elbiseler gördüm ve ona dedim ki:

“ Ey Selman ! Bu güzel bir makamdır, bunu sana şanı yüce Allah mı verdi ?”

Dedi ki: “ Evet, şanı yüce Allah bana bu makamı verdi.”

Dedim ki: “ Allah'a ve Peygamberine iman etmekten sonra, cennete en faziletli olan şey nedir ?”

Dedi ki: “ Allah'a ve Peygamberine iman etmekten sonra, Ali bin Ebi Talib'i sevmek ve ona uymaktan daha faziletli bir şey cennette yoktur !!!” (151*)

Hazreti Selman , hazreti Ali efendimizi sevmenin ve ona uymanın ne kadar yüce olduğunu beyan etmiştir. İmandan sonra en yüce değer, hazreti Ali'nin sevgisi ve ona olan itaattir.

Hazreti Selman efendimiz şöyle buyurdu:

“ Allah'a yemin olsun ki sizlere Ali'nin Tevrattaki faziletini anlatsaydım, içinizden bir topluluk: Selman delidir, derdi ve

başka bir toplum ise: Selman'ı öldüreni Allah bağışlasın derdi !!!” (152*)

Hazreti Selman'ın önceki kitapların ilmine vakıf olduğunu Peygamber efendimiz, Ehli Beyt imamları ve eshaptan gelen haberlerle beyan etmiştim. Hazreti Selman bu ilmine dayanarak bizlere çok şey öğretti. En önemlisi ise, Tevratta hazreti Ali efendimizin zikredilmiş olmasıdır. İşte bu haberlere dayanarak, hazreti Ali'nin önceki peygamberler ile beraber bulunduğunu rahat bir şekilde ifade edebiliriz. Aynı zamanda, bu sırrın açıklanmasında ise bir tehlikenin ortaya çıkacağına da işaret edilmiştir. Bir müminin ve özellikle hazreti Selman gibi Ehli Beytten olan bir müminin öldürülmesini reva gösterebilecek bu açıklama ne olabilir ???

Tevrat'ın içinde, hazreti Ali efendimizin fazileti hangi ağırlığı taşıyor ki bunu açıklayan, öldürülme tehlikesi ile yüz yüze gelsin ???

Hazreti Selman'ın saklamaya zorlandığı bu sır zor olduğu gibi, bu sırrı herkes taşımaya tahammül edemez.

Mufaddal bin 'Umar hazretleri, imam-ı Cafer el-Sadık efendimizin huzuruna geldiğinde, imam hazretleri ona tebesüm ederek şöyle buyurdu:

“ Ey Mufaddal ! Bana doğru gel ! Allahıma yemin olsun ki seni ve seni sevenleri seviyorum !!! Ey Mufaddal, benim bütün eshabım senin bildiğini bilseydiler onların içinden iki kişi ihtilafa düşmezdi.”

Hazreti Mufaddal dedi ki:

“ Ey Rasulallah'ın oğlu ! Beni, derecemden daha üst bir yere koyduğunu düşünüyorum !”

İmam hazretleri buyurdu ki:

“ Allah’ın seni ona koymuş olduğu dereceye koydum.”

Hazreti Mufaddal dedi ki:

“ Ey Rasulallah’ın oğlu ! Cabir bin Yezid’in sizdeki derecesi nedir ?”

İmam hazretleri buyurdu ki:

“ Cabir’in bizdeki derecesi, Selman’ın Rasulallah’ın (s.a.a.s.) yanındaki derecesi gibidir.” (153)

Hazreti Cabir bin Yezid el-Cu’fi, Ehli Beyt imamlarının yanında ilim ve irfan kapısıydı. Hazreti Selman efendimiz de hazreti Muhammed’in (s.a.a.s.) ve Ehli Beytin yanında ilim ve irfan kapısıydı. Ehli Beytin ilmine ve marifetine varmak isteyen kapısı hazreti Selman efendimizdi.

Rasulallah (s.a.a.s.) hazreti Selman’ı ve eshabının bir araya toplandıklarını görmüştü. Onların yanlarına vardığında, ona hürmeten hadislerini kestiler. Bunun üzerine rasulallah (s.a.a.s.) şöyle buyurdu:

“ Aranızda neyi konuşuyordunuz ? Rahmetin üzerinize indiğini gördüm ve sizinle ortak olmayı sevdiğim için yanınıza geldim !” (154*)

Hazreti Selman efendimizin meclisine Allah’ın rahmeti iniyordu. Çünkü onun meclisinde Allah’ın gerçek zikrinden başka bir şey yoktu.

İmam-ı Cafer el-Sadık hazretleri anlatıyor:

“ Âl-i Muhammed’in kaimi (Mehdi) zuhur ettiğinde, Kabe’nin içinden 27 kişiyi ortaya çıkaracaktır. 15 kişi Musa’nın kavminden olacaklar ki, onlar hak ile alırlar ve hak ile verirler; 7 kişi Eshab-ı Kehf’ten olacak ; Musa’nın vasisi

Yuşa', Firavn ehlinden mümin olan (hz.Hazkil) ; Selman-ı Faris'i, Ebu Ducâne el-Ansari ve Malik el-Eşter !!!" (155*)

Hazreti Selman eshabı ile yolculuğa çıkmıştı. Yolda acıktıklarında, hazreti Selman etrafta görünen bir yabani keçi türünü kendisine gelmesi için çağırdı. Hayvan ona yaklaştığında hazreti Selman şöyle buyurdu:

" Kızartılmış bir şekilde ol ki eshabım senin etinden yesinler !"

Hazreti Selman'ın bu isteği üzerine hayvan kızartılmış bir şekile dönüştü ve eshabı da ondan yediler. Herkes doyduğunda hazreti Selman kızartılmış hayvana hitaben şöyle buyurdu:

" Allah'ın izniyle ayağa kalk !"

Bunun üzerine hayvan canlı olduğu şekline döndü ve sahraya doğru koştu. Bunu gören eshabı hazreti Selman'a bunun nasıl olabileceğini sorduklarında onlara buyurdu ki:

" Her kim Allah'a itaat ederse, Allah'ta o kişiye icabet eder, duasını kabul eder. Şanı yüce Allah'ın buyurduğu gibi: Bana dua edin, kabul edeyim.*" * Gafir (Mümin) suresi: 60 (156*)

Hazreti Selman efendimiz bir arkadaşını ziyaret etmeye gitmişti. Bu arkadaşı ölüm döşegindeydi. Hazreti Selman, arkadaşının yanında şöyle buyurdu:

" Ey ölüm Meleği ! Arkadaşıma karşı yardımcı ol !"

Bunun üzerine başka bir melekten şöyle bir ses geldi:

" Ey Abdullah'ın babası ! Ölüm meleği sana selam söyler ve der ki: Bu dayanağın yüceliği hakkı için, burada bir işimiz kalmadı !"(157*)

Hazreti Selman efendimizin yüceliğine karşılık ölüm meleği geri adım atıyor.

Hazreti Selman efendimiz , peygamber efendimizi yol üzerinde gördüğünde ona secde etti. Peygamber efendimiz ona hitaben şöyle buyurdu:

“ Ey Selman ! Bana secde etme, hayatta kalana, daim olana ve ölmeyene secde et !” (158*)

Hazreti Selman, geçmişlerin ve geleceğin bilgisine sahipti. Kendisi bu secdeyi cehaleten yapmış değildi. Hazreti Selman, daim olan, baki olan ve ölmeyen Allah'ın nuruna secde etmiştir. Nitekim peygamber efendimiz şanı yüce Allah'ın nurundandır. Onun nuru hazreti Adem'den önce vardı. Hazreti Selman, ezelde olan nura secde etmişti.

Hazreti Selman efendimiz, peygamber efendimizin ve hazreti Ali'nin kapısı olarak tarif edilmiştir. (159*) Bu tarife göre hazreti Selman efendimiz Ehli Beyt ilminin ve marifetinin yeri mercii olmuştu. Halis müminler, ondan Ehli Beytin gerçek ilmini ve hakikatini öğrenmişti.

Hazreti Selman efendimiz, gelecekte olacak olaylara işaret etmişti. Daha olmayan olayları önceden haber vermişti.

Hazreti Selman efendimiz, Mekke'de Beytullah'a işaret ederek şöyle buyurmuştu:

“ Bu ev, Zubeyr'in ailesinden olan bir kişinin eli ile yakılacaktır !” (160*)

Gerçekten de hazreti Selman'ın buyurduğu gibi hicri 64 yılında Abdullah bin Zubeyr ve adamları tarafından Beytullah yakılmıştı.

İmam-ı Cafer el-Sadık hazretleri anlatıyor:

“ Selman Kufe şehrine dahil olduğunda etrafına bakarak, bu şehirde olacak belalardan bahsetmişti. Hatta Emevi oğullarının ve onlardan sonra geleceklerin hükümetlerini anmıştı. Bunun üzerine Selman şöyle demişti: Bu kavimlerin hükümetleri olduğunda evlerinizde oturun ! Tertemizin oğlu olan, kendiside tertemiz ve temizleyici olan, gizlenen ve yurdundan uzaklaştırılan zuhur edene kadar evlerinizden kalın !” (161*)

Hazreti Selman efendimiz imam-ı Mehdi’nin zuhurunu kastetmişti.

İmam-ı Cafer el-Sadık hazretleri anlatıyor:

“ Selman, öncekilerin ve sonrakilerin ilmine vakıf oldu ! Kendisi tükenmeyen bir deniz gibidir. Kendisi bizden, Ehli Beyttendir. Kendisi o kadar yüce bir ilme varmıştı ki bir gün adamın birine şöyle demişti: Ey Allah’ın kulu ! Dün evinin içinde yapmış olduğundan dolayı tövbe et ve Allah’tan kork !!! Adam bunun üzerine dedi ki: Allah’tan mağfiret diliyor ve tövbe ediyorum. Toplum tövbe eden adama dediler ki: Selman seni çok zor bir şeyin içine attı, sen ise nefsini hiç müdafaa etmedin !? Adam dedi ki: Selman bana öyle şeyden haber etti ki onu Allah’tan ve benden başka kimse bilmiyor !!!” (162*)

Hazreti Selman efendimiz, olanların ve olacakların haberine vakıftı. Bunun doğruluğunu önceki bölümde Ehli Beyt imamlarından gelen haberlerle teyid etmiştim.

Hazreti Selman Asker adındaki bir deveyi her gördüğünde ona vuruyordu. Bunu görenler hazreti Selman’a dediler ki:

“ Ey Abdullah’ın babası ! Bu deveyi her gördüğünde neden vuruyorsun ?”

Hazreti Selman ise şöyle buyurmuştu:

“ Bu gördüğünüz bir deve değildir ! Bu gördüğünüz Asker bin Ken’ân, cinlerden bir kişidir ! Ey bedevi, deveni al ve Huvâb{*} adlı yere git ! Orada sana istediğin para verilir !!!”
(163*)

Huvâb, bir geçitin adıdır. Bu geçitten Aîşe ve askerleri hazreti Ali’ye karşı savaşmak için geçmişlerdi. İşte bu geçitin olduğu yerde Aîşe’ye oradaki köpekler havlamıştı. Aîşe köpeklerin havlamasını duyduğunda geri dönmek istemişti. Daha sonra onu ikna etmek için yalan şahidler getirilmişti. Aîşe “Asker” adındaki bu deveye bindirilmişti. Asker adındaki deve, iri ve tesirli bir görüntüye sahipti.

Hazreti Selman Kerbela’ya vardığında beraberinde olanlara şöyle demişti:

“ Bu yerin adını ne olarak biliyorsunuz ?”

Hazır olanlar dediler ki:

“ Kerbelâ.”

Hazreti Selman bunun üzerine şöyle dedi:

“ Burası kardeşlerimin düştüğü yerdir ! Bu yerde binekleri duracaktır. Bu yerde konaklıyacaklardır. Bu yerde kanları akacaktır. Bu yerde öncekilerin ve sonrakilerin en hayırlısının oğlu öldürülecektir !!!”

Daha sonra Harura denilen yere geldiklerinde yanındakilere dedi ki:

“ Bu yerin adı nedir ?”

Dediler ki:

“ Harurâ.”

Hazreti Selman buyurdu ki:

“ Öncekilerin ve sonrakilerin en kötöleri bu yerden çıkacaktır !”

Daha sonra Kufe şehrine varmışlardı. Hazreti Selman bu yerin Kufe olduğunu bildiğinde şöyle buyurdu:

“ İslam’ın kubbesi Kufe’dir !” (164*)

Hazreti Selman Peygamber efendimizin bazı hanımlarının savaşa gireceklerini anlatarak şöyle buyurdu:

“ Bunu yapacaklarına dair Allah’ın ilk kitabında, ilk Zebur’da zikredilmiştir !!!” (165*)

Zeyd bin Suhân hazretleri, Cemel savaşında vurulduğunda şöyle buyurmuştu:

“ Benim dostum Selman el-Farisi’nin bana anlattığı vuku bulmuştur, bana demişti ki: Vermiş olduğu sözü tutmamasından dolayı bu ümmet yok olacaktır !!!” (166*)

Ümmet hazreti Ali efendimize biat ettiği halde, Aişe ve adamlarının sözlerine kanarak Cemel savaşını gerçekleştirmişlerdi. Bu savaşta binlerce müslüman öldürülmüştü.

HZ. SELAMN 4. BÖLÜM

HAZRETİ MUHAMMED’TEN (S.A.A.S.) SONRA, HAZRETİ SELMAN’IN DURUMU

Hazreti Selman efendimiz, Peygamber efendimiz hazreti Muhammed’in (s.a.a.s.) vefatından sonra, hazreti Ali efendimizin halifelğine ve imametine tutunan ve bunu

savunanların başıydı. Hazreti Muhammed (s.a.a.s.) vefat ettikten sonra halifelik konusunda büyük ihtilaflar ve çatışmalar yaşanmıştı. Sünni ana kaynakları bu ihtilafları detaylı bir şekilde aktarmamıştır. Nitekim hakimiyeti eline geçirenler sünni itikadını oluşturan güçlerdi. Kendi hakimiyetlerini zedeleyecek haberlerin alanen yayılmasına elbette mücadele edemezlerdi. Buna rağmen şanı yüce Allah'ın nurunu söndüremediler. Sünni ana kaynaklarında gerçek olaylara kısmen de olsa yer verilmiştir. Bu çalışmamda sünni ana kaynaklarının verdikleri beyana fazla değinmiyeceğim.

Ehli Beyt imamlarına dayalı olan Şii ana kaynaklarındaki haberler, gerçeklerin aynasıdır. Bu gerçeklerin ışığı altında, hazreti Selman'ın sünni camiası tarafından neden terkedildiğini açıklığa kavuşturmak istiyorum.

Hazreti Selman'ın, Ebu Bekr bin Ebi Kuhafe'nin halifeliğine karşı olduğunu beyan eden sünni itikadına dayalı olan kaynaklar hakkında kısa bir şekilde bilgi vermek istiyorum.

Hicri 323 yılında vefat eden ünlü edebiyatçı ve bilgin Ebu Bekr Ahmed bin Abdulaziz el-Cevherî , el-Basri, el-Bağdâdi, "El-Sakifatu ve Fedek" adlı kitabında, halifelik konusunda çıkan ihtilaflara dair, gerçekleri yansıtan haberlere yer vermiştir. Bu ünlü ve muteber alimin kitaplarının fazla yaygın olmaması ve tanınmamasının sebebi, bu kitaplarının içinde mevcut olan gerçekleri yansıtan haberler olmuştu. Bu muteber bilginin kitaplarından ve özellikle " El-Sakifatu ve Fedek" adlı kitabından alıntı yapan muteber sünni bilginlerini saymak istiyorum:

- Ebi Ferec Ali bin Huseyn el-İsfahâni, muteber ve ünlü tarihçi, vefatı : 356 hicri.

- Ebi Kâsem Suleymân bin Ahmed el-Tabarâni, muteber ve ünlü hadis bilgini , vefatı: 360 hicri.

- Ebi ‘Ubeydullâh Muhammed bin ‘Umrân el-Merzubânî, muteber ve ünlü edebiyatçı, vefatı: 378 hicri.
- Ebi Ahmed Hasan bin Abdullah el-‘Askeri el-Hurâsanî, muteber ve ünlü edebiyatçı, vefatı: 382 hicri.
- ‘İzzuddin Abdulhamid ibin Ebil-Hadid el-Mu‘tezilî, muteber ve ünlü edebiyatçı, tarihçi, vefatı: 656 hicri.

Özellikle ‘İzzudin Abdulhamid ibin Ebil-Hadid meşhur “ Şerh Nehcul-Belağa” adlı eserinde, Ebu Bekr Ahmed bin Abdulazizi el-Cevhari’nin “ El-Sakifatu” adlı kitabından büyük bölümler nakletmiştir. Nakledilen bu bölümlerin içinde sırf hazreti Selman’ın sözlerini aktarmakla yetinmek istiyorum.

Ebu Bekr ve adamları halifelik makamını işgal ettikten sonra, hazreti Selman halka hitaben şöyle buyurmuştu:

“ İçinizden yaşlı birini seçtiniz ve Peygamberinizin Ehli Beytini terkettiniz. Peygamberinizin Ehli Beytinde halifeliği kabul etseydiniz, bu konuda iki kişi bile asla ihtilafa düşmezdi ! Şayet kabul etseydiniz kolaylıkla ve istediğiniz zaman bunun nimetlerinden yerdiniz !” (167*)

Hazreti Selman , Ebu Bekre ve halka hitaben farsça olarak şöyle buyurmuştu:

“ Kerdîd ve nekerdîd” (168*)

Bu sözlerin manası hakkında sünni ve şii alimler arasında farklı açıklamalar var. Farisilerin çoğunluk olarak Şii oldukları bilinmektedir. Aynı zamanda sünni itikadında olan sünni Farisiler de mevcuttur. İranlıların (Farisilerin), bu kelimeler hakkında yaptıkları tercüme şudur:

“ Yaptınız ama yapmadınız”

Yani, biat ettiniz ama size vasiyet edilen halifeye biat etmediniz.

Önemlisi hazreti Selman'ın itiraz etmiş olduğunu her iki tarafın beyan etmiş olmasıdır. Hazreti Selman'ın itirazlarını Ehli Beyte dayalı olan kaynaklar net ve apaçık bir şekilde aktarmışlardır. Bu kaynakların aktardıkları haberlerde olayın ne kadar önemli olduğunu ve tarihin akışı içinde ne denli tesirli kaldığını daha iyi anlayabiliriz.

Ömer'in oğlu Abdullah'tan, dedi ki: İnsanlar Ebu Bekr'e biat ettiklerinde Selman el-Farisi'nin şöyle dediğini duydum:

“ Kerdîd ve nekerdîd, Allah'a yemin olsun ki öyle bir iş yaptınız ki Rasulallah'ın (s.a.a.s.) lanet ettiği ve Mekke fethinden sonra zorla müslüman olanların bu makama göz dikmelerine yol açtınız !!!”

Selman'ın bunları dediğini duyduğumda ondan çok nefret ettim ve kendi kendime şöyle dedim: Ebu Bekr'e karşı nefret duyduğu için bu sözleri söylüyor !

Allah, bana ömür verdi ve Hakem'in oğlu Mervan'ın Rasulallah'ın (s.a.a.s.) mimberi üzerinde hutbe irad ettiğini gördüğümde kendime şöyle dedim:

“ Abdullah'ın babasına (hz.Selman'a) Allah rahmet etsin ! Kendisi bunların olacağını söylediğinde, kendisinde mevcut olan bir bilgiye dayanarak söylemişti !” (169*)

Hazreti Selman, halifelik konusunda ümmetin hazreti Ali'den şaşması ile, Rasulallah'ın lanet ettiği Mervan bin Hakem gibi insanların ve Mekke fethinden sonra müslüman olmaya mecbur olan Muaviye bin Ebi Sufyan gibi insanların halifelik makamına göz dikeceklerini bilmişti. Gerçekten de hazreti Selman'ın önceden beyan ettiği tarihin akışında gerçekleşmişti. Muaviye halifelik makamı için hazreti Ali'ye karşı savaştığında, Ebu Bekr'in oğlu hazreti Muhammed, Muaviye'yi kınamak için ona mektup göndermişti. Muaviye ise, Muhammed bin Ebi Bekr'in mektubuna cevabında şöyle yazmıştı:

“ Baban (Ebu Bekr) ve bizler Ebu Talib’in hakkını ve faziletini biliyorduk... Rasulallah (s.a.a.s.) vefat ettikten sonra Ali’nin hakkını ilk inkar eden ve elinden alan baban ve onun Faruk’u olmuştu...” (170*)

Ehli Beyt kaynaklarındaki rivayetlerde ise, hazreti Selman halka ve Ebu Bekr’e hitaben şöyle buyurmuştu:

“ Önceki ümmetlerin hatalarını isabet ettiniz ve size vasiyet edilen Peygamberinizin Ehli Beytini ıskaladınız ! Ey Eba Bekr, senin bilmediğin bir şey ile karşılaştığında kime istinad edeceksin, öğrenmek için soracaksın ? Sana bilmediğin bir şey sorulduğunda kime sığınacaksın ? Rasulallah’a (s.a.a.s.) senden daha yakın ; senden daha bilgin ; şanı yüce Alah’ın kitabının tevili hakkında ve Peygamberin sünneti hakkında senden daha bilgili ; Peygamberin hayatında onu sizlere önder kıldığına ve ölüm döşeğinde iken ona uymanız için size vasiyet ettiğine karşı hangi özürü getirebileceksin ? Peygamberin sözlerini arkanıza attınız, vasiyet ettiğini unuttunuz, ona vaat ettiğinizi tutmadınız, vermiş olduğunuz sözü bozdunuz ve Usame bin Zeyd’in komutası altındaki orduya katılmanızı emrettiği halde ona itaat etmediniz ! Kendisi (hz.Peygamber), bu yaptığınızı yapmamanız ve ümmetin onun vasiyetine muhalefet ederek bu büyük yolsuzluğa düşmemesi için, sizleri o ordu (Usame bin Zeyd’in komutası altındaki ordu) ile göndermişti ! Ey Eba Bekr, yakında halifelik makamı sana safi kalır. Ama buna karşılık ağır bir günahla yüklenmiş olarak kabrine nakledileceksin ! Oraya ellerinin kazandığı ile beraber taşınacaksın. Geç olmadan , nefsinin sonu gelmeden hakkı ehline geri verseydin ve işlemiş olduğun ağır günahtan dolayı Rabbine karşı tevbe etseydin, kimsesiz ve yalnız olarak kabrine girmeden önce bu senin kurtuluşun için daha iyi olurdu ! Sen de bizim duymuş olduğumuz gibi duydun, bizim görmüş olduğumuz gibi de gördün. Bunu bilmene rağmen bu işe girişmiş oldun ki buna girişmen için hiç bir özürün yoktur, dine ve müslümanlara karşı da hiç bir hazzın

olmadan bu makama çıkıyorsun ! Allah'ın sorgusunu sana hatırlatmak istiyorum ! Sana gereken hatırlatmayı yapmış oldum. Sakın geri dönenlerden ve büyüklük taslayanlardan olma !" (171*)

Suleym bin Kays el-Hilâli el-Kufi(*) hazreti Selman'a şöyle sormuştu:

" Ey Selman ! Hiç bir şey demenden mi Ebu Bekr'e biat ettin ?"

Hazreti Selman buyurdu ki:

" Biat ettikten sonra şöyle dedim: Bu varlığın sonuna kadar sizler, ölümün ve hüsrânın içinde olunuz ! Bu insanlar ile ne yaptığınızın farkında mısınız ?

İsabet ettiniz ve hata ettiniz: Önceki ümmetlerin sünnetine uydunuz ve Peygamberinizin sünnetinden çıktınız ! Halifeliği ehlerinden ve madeninden uzaklaştırmak ile yoldan çıktınız !"

Bunu duyan Ömer dedi ki: "Senin arkadaşın (hz. Ali) biat ettikten sonra ve sen de biat ettikten sonra istediğini söyle, kendisi de (hz. Ali) istediğini söylesin !!!"

Ben ona dedim ki: "Rasulallah'ın (s.a.a.s.) senin ve senin arkadaşın (Ebu Bekr) için şöyle buyurduğunu duydum: Ümmetimin kıyamt gününe kadar işleyeceği bütün günahlar ve çekecekleri bütün azaplar Ebu Bekr'in ve Ömer'in üzerinde olacaktır !!!"

Bunun üzerine Ömer bana dedi ki: "İstedini söyle ! Senin arkadaşın (hz.Ali), Ebu Bekr'e biat etti ve senin, onun (hz.Ali'nin) halifeliğini görüp sevinmenin önüne geçildi ya bu sana yeter !!!"

Bunun üzerine ona dedim ki: "Allah'ın indirmiş olduğu kitaplarında senin sıfatını, nesebini ve ismini okumuştum, orada senin cehennemden kapılarından bir kapı olduğun zikredilmiştir !!!"

Ömer dedi ki: “İstedğini söyle ! Allah, halifeliği sizin onları Rabler edindiğiniz Ehli Beytten aldı ya !!!”

Ben ona dedim ki: “Şehadet ederim ki Rasulallah’a (s.a.a.s.) şu ayeti sormuştum: **‘O gün öylesine bir azaplandırır onu ki kimsecikler, o çeşit azap edilmezler. Ve onu öylesine bağlar ki kimsecikler öyle bağlanmazlar.’** (Fecr suresi: 23-26) Rasulallah (s.a.a.s.) o kişinin sen olduğunu bana söylemişti !!!”

Bunun üzerine Ömer dedi ki: “Sus !”

Ben de ona dedim ki: “Ey kötü halli kadının oğlu, Allah senin sesini kessin!”

Bunun üzerine Ali aleyhisselam bana dedi ki: “Ey Selman , artık konuşma !” Ben de bunun üzerine susmuştum. Allah’a yemin olsun ki bana susmamı emretmeseydi onun ve arkadaşının (Ebu Bekr’in) hakkında inen bütün ayetleri haber edecektim !!!” (172*)

Hazreti Selman efendimiz, Ebu Bekr’e biat edildikten sonra ümmetin durumu hakkında şöyle buyurmuştu:

“ Allah’ın, Âl-i Muhammed ile korumuş olduklarından hariç herkes Rasulallah’ın (s.a.a.s.) vefatından sonra dinden geri dönmüştür !!! Rasulallah’ın (s.a.a.s.) vefatından sonra millet iki kısma ayrıldı: Harun’un Musa’ya olan menzilesine uyanların kısmı ve buzağıya tapanların kısmı !!! Ali, Harun’un sünneti üzerindedir. Ebu Bekr ise Sâmirri’nin sünneti üzerindedir !!! Rasulallah’ın bu husus hakkında şöyle buyurduğunu duydum:

Ümmetimin İsrail oğullarının sünnetine uyacaktır ! Karış karış ve adım adım onları izleyeceksiniz !!!” (173*)

Halid bin Velid, Ebi Huzeyfe’nin hizmetçisi Sâlim, Mu’âz bin Cebel ve Ömer bin Hattab, hazreti Ali efendimize bağlı kalanları tehdit etmek için binlerce kişiyi toplamışlardı.

Hazreti Ali efendimiz ve eshabı ibadet yerinde oturdukları anda Ömer onlara hitaben şöyle demişti:

“ Ey Ali’ye uyanlar ! Geçenlerde konuştuklarınızı bir daha söyleyecek olursanız, başınızı bu kılıcım ile keserim !!!”

İlk olarak Halid bin Sa’id bin Âs ayağa kalkıp gereken cevabı vermişti. Daha sonra hazreti Selman efendimiz ayağa kalkıp şöyle buyurmuştu:

“ Allahû-Ekber, Allahû-Ekber !!! Rasulallah’tan (s.a.a.s.) duymadıysam kulaklarım sağır olsun, buyurdu ki:

Kardeşim ve amcamın oğlu eshabı ile ibadet yerimde beraber otururken onlara cehennemin köpekleri baskında bulunacaklar ! Bunlar, onun ve eshabının katlini istiycekler !!!

Cehennem köpeklerinin sizler olduğunuzdan benim şüphem yoktur !!!” (174*)

Ebu Bekr ve adamları halktan biat almak için Medine’de dolaşmışlardı. Hazreti Ali efendimizin evine baskınlar düzenlemişlerdi. Hazreti Ali biat etmek için dışarı çıktığında, hazreti Fatime onlara hitaben şöyle buyurmuştu:

“ Muhammed’i hak ile gönderene yemin olsun ki eğer amcamın oğlunu rahat bırakmazsanız, saçlarımı açacam, Rasulallah’ın son giyinmiş olduğu elbisesini başıma koyacam ve Allah’a duada bulunacağım ! Salih peygamber Allah’ın katında benim amcamın oğlundan daha yüce değildir ! Salih peygamberin devesi de Allah’ın katında benden daha yüce değildir ! Bir deve yavrusu da Allah’ın katında benim oğullarımdan daha yüce değildir !”

Hazreti Selman dedi ki:

“ Fatime bunu dediğinde ona yakın duruyordum. Fatime bu sözlerini söyledikten sonra Allah’a yemin olsun ki Rasulallah’ın (s.a.a.s.) ibadet eyrinin duvarlarının yerden söküldüğünü ve bir insan isteseydi onun altından

geçebileceğini gördüm !!! Bunu gördüğümde ona dedim ki: Ey benim efendim ve emir sahibim ! Şanı yüce Allah babanı rahmet olarak gönderdi, sen onlara ceza olma ! Bunu söylediğimde duvar yerine indi ve etrafa saçtığı tozlar burnumuza girdi !!!”(175*)

Hazreti Selman efendimizin halifelik konusundaki tavırını beyan eden haberlere muhtasar olarak değindim. Hazreti Selman sona kadar hazreti Ali’nin itaatinde kalınların arasında yer almıştı. (176*)

Peygamber efendimiz hazreti Muhammed’in (s.a.a.s.) cenazesine ilk namaz kılanlar, imam-ı Ali efendimiz, hazreti Fatime, hazreti Hasan, hazreti Huseyn , hazreti Cebrail, hazreti Selman, hazreti Mikdad ve hazreti Ebu Zer olmuştu. (177*) Bu mübarek zatlar , Peygamber efendimize hayatında ve vafatından sonra ona en yakın olanlardı.

Hazreti Fatime vefat ettiğinde cenazesine Ehli Beyt ile katılanların arasında hazreti Selman vardı. (178*) Tarih kaynaklarının aktardıkları haberlerde hazreti Fatime vefat ettiğinde, hazreti Ali ve en yakın dostları onun cenazesini geceleyin, kimsenin haberi olmadan defnetmişlerdi. Hazreti Selman’ın Ehli Beytten olması, onlarla sona kadar beraber bulunması ile devam etmiştir.

HAZRETİ SELMAN’IN HİKMETLİ SÖZLERİ

Hazreti Selman efendimizin ilmi ve irfanını yansıtan hikmetli sözlerinden bazılarını aktarmak istiyorum. Hazreti Selman öncekilerin ve sonrakilerin ilmine vakıf olduğunu bu sözleri ile kanıtlamıştır.

Hazreti Selman buyurdu ki:

“ Benim dostum Rasulallah (s.a.a.s.) bana yedi şeyi vasiyet etti ki her durumda onları terketmedim:

- Durumu benden daha kötü olana bakmamı
- Durumu benden daha iyi olana bakmamamı
- Fakirleri sevmemi ve onlara yakın olmamı
- Zor ve acı olsa da Hakkı söylememi
- Benden uzaklaşsalar bile yakınlarımı ziyaret edip hal ve hatırlarını sormamı
- İnsanlara hiç bir şeyi sormamamı
- Çok defa: La havla vela kuvvate illa billâhil-‘Aliyyil-‘Azim (*), dememi ve bu kelamın cennetin hazinelerinden bir hazine olduğunu buyurdu. (179*)

(*) Hareket ve kuvvet ancak yüce ve büyük Allah’ın isteği ile olabilir.

Hazreti Selman buyurdu ki:

“ Bir insan geçimini temin etmezse, nefsi ona itaat etmeyi rededer. Nefis, geçiminin temin edildiğini görürse mütmain olur.” (180*)

Hazreti Selman ve bir adam arasında sohbet geçti. Adam hazreti Selman’a dedi ki:

“ Ey Selman ! Sen kimsin ?”

Hazreti Selman buyurdu ki:

“ Benim ve senin başlangıcımız temiz olmayan bir damladır. Benim ve senin sonumuz kokmuş bir leştir. Kıyamet gününde terazi koyulduğunda, kimin terazisi (güzel ameli) ağır basarsa o kişi cömerttir (soyludur)ve kimin terazisi

(güzel ameli) hafif olursa o kişi cimridir (soyu bozuktur).”
(181*)

Hazreti Selman buyurdu ki:

“ Altı şey beni hayrete düşürdü. Üçü beni güldürdü ve üçü beni ağlattı. Beni ağlatan üç şey :

- Sevdiğim Muhammed ve hizbinin ayrılığı
- Ölümden sonraki yüzleşme
- Şanı yüce Allah’ın huzurunda hesap gününde durmak

Beni güldüren üç şey:

- Dünyayı isteyen kişinin, ölümün de onu istemesi
- Gaflete düşen ve ondan gaflete düşülmeyen kişi
- Ağız dolusu gülüp, Allah’ın ondan razı olup olmadığını bilmeyen (182*)

Hazreti Selman buyurdu ki:

“ Şanı yüce Allah bir kulunun sonunu getirmek istiyorsa, o kulundan utanma duygusunu alır. Utanma duygusu olmayan kişi hain olur ve ihanet edilir. Hain olan ve ihanet edilen kişide güven kalmaz. Ona güven olmayan bir kişiyi, kaba ve saygısız olarak görürsün. Bir kişi kaba ve saygısız olursa ondan imanın bağı uzaklaşır ve onu lanetlenmiş bir şeytan olarak görürsün.” (183*)

Bu sözler hadis olarak Peygamber efendimizden de nakledilmiştir.

Hazreti Selman buyurdu ki:

“ Sizler için üç şeyden korkuyorum: Alimlerin zelil olmasından; münafık olan biriyle ağız kavgası yapılmasından ve yoldan çıkaran bir dünyadan.” (184*)

Hazreti Selman efendimize iki arkadaşı ziyaretine gelirler. Hazreti Selman onlara dedi ki:

“ Rasulallah (s.a.a.s) teklif yapılmasını yasaklamamış olsaydı, size teklifi bırakırdım.”

Bunun üzerine hazreti Selman misafirlerine ekmek ve tuz takdim eder. Arkadaşlarından biri şöyle dedi:

“ Keşke soframızda kekik olsaydı !”

Hazreti Selman misafirlerine belli etmeden ibriğini rehin vererek onlara kekik tedarik etti. Yedikten sonra arkadaşlarından biri dedi ki:

“ Bize verdiği rızkı ile kanaat getirten Allah’a şükürler olsun.”

Hazreti Selman bunu duyduğunda dedi ki:

“ Sana verdiği ile kanaat getirmiş olsaydın benim ibriğim rehin olmazdı !” (185*)

Hazreti Selman buyurdu ki:

“ Her kim içini iyi tutarsa, dışı da iyi olur !” (186*)

Hazreti Selman buyurdu ki:

“ Kalp ve vücut, biri kör ve biri ayakta duramayan iki insan gibidir. Ayakta duramayan insan dedi ki: Bir meyve görüyorum fakat ayağa kalkamıyorum, beni taşı ! Kör olan insan, ayağa kalkamayan insanı taşıdı ve meyveden ikisi yediler. ” (187*)

Açıklama: İnsanın kalbi iyi olursa vücutta iyi olur. Kalp delildir ve vücut itaat edendir.

Hazreti Selman buyurdu ki:

“ İlim su kaynağı gibidir. Herkes ondan içer ve Allah onunla herkese yarar sağlar. Konuşulmayan hikmet, ruhsuz bir vücuda benzer. Başkalarına verilmeyen ilim, ondan harcanmayan bir hazineye benzer. Alim olan kişi, karanlık olan yolda, aydınlık saçan bir lambayı taşıyan kişiye benzer. Herkes onun aydınlığından faydalanır ve ona hayır içinde dua eder.” (188*)

Ebu Derdâ hazreti Selman’a mektubunda şöyle yazmıştı:

“ Mukaddes olan bu yere (Şam’a) gel !”

Hazreti Selman şöyle buyurdu:

“ Yer hiç kimseyi mukaddes yapmaz ! İnsanı ancak ameli mukaddes yapar !” (189*)

Bir adam hazreti Selman’ın huzuruna gelip şöyle demişti:

“ Ey Abdullah’ın babası ! Bana vasiyette bulun.”

Hazreti Selman buyurdu ki:

“ Konuşmayacaksın !”

Adam dedi ki:

“ İnsanların arasında yaşayan konuşmadan hayatını sürdüremez !?”

Hazreti Selman dedi ki:

“ Konuşursan ancak hakıyla konuş veya susman gerekir !”

Adam dedi ki:

“ Bana daha öğret !”

Hazreti Selman dedi ki:

“ Öfkelenme !”

Adam dedi ki:

“ Öfkelenmemi emrediyorsun ama öfke beni sarmakta ve bana hakim olmaktadır!?”

Hazreti Selman dedi ki:

“ O zaman öfkелendiğinde eline ve diline hakim ol!”

Adam dedi ki:

“ Bana daha öğret!”

Hazreti Selman buyurdu ki:

“ İnsanlarla iç içe olma!”

Adam dedi ki:

“ İnsanlar ile beraber yaşayan onlarla iç içe olmaktan kendini alıkoyamaz !”

Hazreti Selman dedi ki:

“ O zaman insanlarla iç içe olursan konuştuğunda doğru ol, emaneti ehline iade et ve yerine getir !” (190*)

HAZRETİ SELMAN'IN VEFATI VE TARİHİ HAKKINDAKİ HABERLER

Hazreti Selman'ın hizmetinde bulunan ve hazreti Ali'nin en yakın eshabından olan hazreti Zâzân Ebu 'Amr el-Fârisi, hazreti Selman vefat ettiğinde yanında bulunuyordu. Hazreti Selman Medain* şehrinde yaşıyordu.

İmam-ı Ali efendimiz Medine’de iken hazreti Selman’ın vefat ettiğini bilmişti. Etrafındakilere hitaben şöyle buyurmuştu:

“ Ey insanlar ! Allah, kardeşiniz Selman’ın vefatından dolayı (göstereceğiniz sabır için) ecrinizi yüce tutsun !”

Hazır olanlar bir birine baş sağlığı dilediler. Hazreti Ali, hazreti Selman’ın cenazesini kaldırmak için gereken hazırlığını yaptı ve hazreti Kanber’e şöyle buyurdu:

“ Ona kadar say !”

Hazreti Kanber ona kadar saydığına ikisi hazreti Selman’ın kapısına varmışlardı.

Oraya vardktan sonra olanları, hazreti Zâzân anlatıyor:

Selman öleceğini bildiğinde ona dedim ki: “ Senin cenazeni kim yıkayacak ?” Selman bana dedi ki: “ Rasulallah’ın cenazesini yıkayan benim cenazemi yıkayacak !” Ben dedim ki: “ Kendisi (hazreti Ali) Medine’de, sen ise Medaindesin !?” Selman bana dedi ki: “ Sen sakalıma elini uzatana kadar kendisi burada olur !” Ben elimi sakalına uzattığımda kapıdan bir ses duydum. Kapıya doğru gittim ve kapıyı açtığımda Müminlerin emirini (hz.Ali’yi) kapının önünde gördüm. Bana dedi ki : “ Ey Zâzân ! Ebu Abdullah (Selman) vefat etti mi ?” Dedim ki: “ Evet, vefat etti ey seyyidim !” Bunun üzerine Müminlerin emiri içeri geçerek Selman’ın uzanmış olduğu yere eğildi ve örtüyü yüzünden kaldırdı. Örtüyü yüzünden kaldırdığında Selman Müminlerin emirine gülümsedi. Müminlerin emiri ona dedi ki: “ Ey Ebu Abdullah, merhaba ! Rasulallah ile buluştuğunda, ümmetinden neler başıma geldiğini anlat !” Bunun üzerine Selman’ın cenazesini hazırlamaya başladı. Selman’ın cenazesine namaz kıldığında Müminlerin emirinden çok şiddetli tekbirler duydum ve yanında iki şahısın olduğunu gördüm. Müminlerin emiri dedi ki: “ Biri kardeşim Cafer’dir ve öbürü ise Hızır’dır ! Her birinde yetmiş sıra melek vardır ve her sırada bin kere bin melek vardır !!!” (191*)

Çok sayıda, muteber tarih ve hadis kitabında hazreti Ali efendimizin hazreti Selman'ın cenazesini kaldırdığına dair haberler vardır. (192*)

Bu haberlerin hepsinde hazreti Selman'ın, hazreti Ali'nin ilk halifelik döneminde Medain'de vefat ettiği aktarılmıştır. Bu haberlere göre hazreti Selman efendimiz hicretin 36-37 yılları arasında vefat etmiştir. İmam-ı Ali efendimizin, hazreti Selman'ın cenazesini kaldırdığını zikretmeden, vefatının 36-37 hicri yılları arasında olduğunu da aktaran kaynaklar vardır.(193*)

Vefat tarihi hakkında çeşitli rivayetler mevcuttur. Bazı rivayetlerde , Ömer bin Hattab'ın döneminde vefat ettiği zikredilmiş. (194*)

Başka rivayetlerde ise, Osman bin 'Affan döneminde , yani 33-36 hicri yılları arasında vefat ettiği aktarılmıştır. (195*)

İmam-ı Ali efendimizin, hazreti Selman'ın cenazesini kaldırdığına dair haberlerin Ehli Beyt kayanağından olması, hazreti Selman'ın hicretin 36. yılından sonra vefat etmiş olduğuna delildir. Ehli Beyt imamlarının haricinden gelen haberlerin çoğunluğunda, vefat tarihi değişik verilmiştir. Aynı kaynaklarda, vefatına dair üç tarih verilmiştir: Ömer bin Hattab'ın devri, Osman bin 'Affan'ın devri ve imam-ı Ali'nin devri.

Bu çalışmanın hazreti Selman efendimiz hakkında yazılması gerekenin çok altında olduğunu iyi biliyorum. Elimde olan imkanları değerlendirdim. İlmin evveline ve sonuna sahip olan bir zat hakkında ne kadar yazsak yine az gelir. Ehli Beytin nuru ile birlikte olan, onların hizmetinde ve sevgisinde eriyen bu mübarek zatın hakkında ne kadar övgülü sözler yazsak yeterli olmazdı. Şanı yüce mevlamız bizi, onun yolundan gitmeye muvaffak etsin ve onun yoluna sebat edenlerden kılsın.

Şanı yüce Allah'ın duası ve selamı peygamberimiz ve efendimiz hazreti Muhammed'e ve tertemiz Ehli Beytine olsun. Verdiği bütün nimetlerinden dolayı Allah'a şükürler olsun.

Allah'ın rahmetine duâcı ve muhtac olan, Allah'ın fakir kulu
Enis Emir.

Augsburg/Almanya

29.05.2009

HZ. SELMAN 5. BÖLÜM

KAYNAKÇA (BİBLİYOGRAFYA)

Şia'nın müelliflerine “Ş” harfi ve sünni müelliflerine “S” harfi işaret olarak verilecek.

(1*)

- Muhammed bin Ali el-Tabari “Ş” , “Beşâret el-Mustafa” kitabı, s: 275
- Muhammed Bakır el-Mecliysi “Ş” , “Bihar’ul-Envâr” , c: 40, s: 7 ve c: 65, s: 139
- Şeyh Saduk “Ş” , “El-Amâlî” , s: 579
- Ebu Hatim el-Razi “S” , “El-Cerhu vel-Te’diyî” , c: 4, s: 296
- Hafız ibin ‘Asâkir “S” , “Tarih medinet Dimaşk” , c: 2, s: 116 ve c: 21, s: 379
- İbin Kesir “S” , “Tefsir” , c: 2, s: 121

- Muhammed bin İsmail el-Buhari “S” , “Tarih’ul-Kebir” , c: 4, s: 135
- Ebu Dâvud el-Tayâlasîy “S” , “Musned” , s: 91
- Ahmed bin Şu’ayb el-Nesei “S” , “Sunen’ul-Kubra” , c: 3, s: 26 ve c: 6, s: 9
- İbin Hibbân el-Bustî “S” , “Sahih” , c: 2, s: 481
- Ebu Suleyman el-Tabarani “S” , “El-Mu’cemul-Kebir” , c: 6, s: 268, 271...

(2*)

- Şerif el-Radiy “Ş” , “El-Mecâzât el-Nebeviyye” , s: 335
- İmam-ı Hasan el-‘Askerî (a.s) , “Tefsir” , s: 120
- Muhammed Bakır el-Mecliysî “Ş” , “Bihar’ul-Envâr” , c: 22, s: 390
- Heysemi “S” , “Mecma’uz-Zevâid” , c: 10, s: 87
- İbin Ebi Şeybe “S” , “Kitab’ul-‘Arş” , s: 64
- Tabarani “S” , “El-Mu’cemul-Kebir” c: 6, s: 220
- İbin Ebil-Hadîd “S” , “Şerh Nehcul-Belâğâ” , c: 18, s: 34
- Fahrüddin el-Râzî “S” , “Tefsir’ul-Kebir” , c: 29, s: 287
- Hafız İbin ‘Asâkir “S” , “Tarih medinet Dimaşk” , c: 21, s: 373
- Cemaluddin Yusuf el-Mezîy “S” , “Tehzib’ul-Kemâl” , c: 11, s: 245 ve 247
- İbn’ul-Esir “S” , “Usud’ul-Ğâbe” , c: 2, s: 328
- Makrîyzî “S” , “İmtâ’ul-Esma’ “ , c: 6, s: 337
- İbin Hacer el-‘Askâlânî “S” , “Tehziyb’ul-Tehziyb” , c: 4, s: 121 ve “El-İsâbe” , c: 3, s: 118

(3*)

- Muhammed bin Ahmed el-Kummi “Ş” , “Miâtu Menkibe” , s: 124
- Muhammed bin Ali el-Tabari “Ş” , “Beşâret el-Mustafa” , s: 411
- Şeyh el-Tûsî “Ş” , “İhtiyâr ma’rifatu el-Ricâl” , c: 1, s: 54 ve 71
- Seyyid Ali Hân el-Medanî “Ş” , “El-Deracât el-Rafiy’a” , s: 209-210
- Seyyid İbin Tâvûs “Ş” , “El-Tarâif” , s: 174
- Muhammed Bakır el-Mecliysi “Ş” , “Bihar” , c: 22, s: 327, 349, 385

(4*)

- Seyyid Ali Hân el-Medanî “Ş” , “El-Deracât el-Rafiy’a” , s: 198
- Şeyh Saduk “Ş” , “Kemâl el-Din ve temâm el-Ni’me” , s: 162-165
- Fettâl el-Niysâburi “Ş” , “Ravdat’ul-Vâ’izîn” , s: 276-278
- Miyrzâ el-Nûri “Ş” , “Mustedrek el-Vesâil” c: 13, s: 37
- Kutubuddin el-Râvandî “Ş” , “El-Harâic vel-Cerâih” c: 3, s: 1079-1080
- İbin Şehrâşûb “Ş” , “Menâkib Âl Ebî Tâlib” , c: 1, s: 18-19
- Muhammed Bakır Mecliysi “Ş” , “Bihar’ul-Envâr” , c: 22, 356-359 ve c: 30, s: 289
- Cemaluddin Yusuf bin Hâtim el-’Âmilî “Ş” , “Eddur’ul-Nazîm” s: 19-21
- Ali bin Yusuf el-Hilli “Ş” , “El-’Adad’ul-Kâviye” s: 115-118

(5*)

- Seyyid Ali Hân el-Medanî “Ş” , “El-Deracât el-Rafiy’a” , s: 198
- Cemaluddin Yusuf el-Mezîy “S” , “Tehzib’ul-Kemâl” , c: 11, s: 247, 250
- Zehebi “S” , “Siyeru A’lâm el-Nubalâ” , c: 1, s: 555
- İbin Hacer el-’Askâlânî “S” , “Tehziyb’ul-Tehziyb” , c: 4, s: 121
- Vâkidî “S” , “Futuh el-Şâm” c: 2, s: 204
- Muhammed ibin Cerir el-Tabari “S” , “Tarih” c: 2, s: 419

- Hafız el-Esfahâni “S” , “Zikru Ahbâr Esbahân” , c: 1, s: 48

(6*)

- (4*) dipnotunda zikredilen bütün kaynaklar

(7*)

- İbin Kesir “S” , “Siyretul-Nebeviyye” , c: 1, s: 296 ve “El-Bidâyetu vel-Nihâye” , c: 2, s: 380
- El-Sâlihî el-Şâmî “S” , “Subul el-Huda vel-Reşâd” , c: 1, s: 103, 109
- Cemaluddin Yusuf el-Mezîy “S” , “Tehzib’ul-Kemâl” , c: 11, s: 248
- İbin Hacer el-‘Askâlâni “S” , “Tehziyb’ul-Tehziyb” , c: 4, s: 121
- İbin Kuteybe “S” , “El-Ma’ârif” , s: 270
- Hafız el-Esfahâni “S” , “Zikru Ahbâr Esbahân” , c: 1, s: 49
- Zehebi “S” , “Tarihul-İslâm” , c: 1, s: 95
- Makrîyzî “S” , “İmtâ’ul-Esma’ “ , c: 6, s: 337
- Muhammed ibin İshâk “S” , “Siyretu ibin İshâk” , c: 2, s: 66
- İbin Hişâm el-Himyeri “S” , “Siyretu ibin Hişâm” , c: 1, s: 139
- Hafız İbin ‘Asâkir “S” , “Tarih medinet Dimaşk” , c: 21, s: 392
- İbn’ul-Esir “S” , “Usud’ul-Ğâbe” , c: 2, s: 328
- Muhammed bin Cerir el-Tabari “S” , “Cemi’ul-Beyân” , c: 1, s: 458

(8*)

- Aktarılan haberlerde hazreti Selman’a “İsa’nın vasisis sensin” ve “İsa’nın vasisinin vasisine git” ifadeleri de yer almıştır. Arapçada “eti” yanına git anlamındaki bu kelime ve “enta” sen(sin) kelimesi arasındaki

fark ancak tahrif yoluyla değişmiş olabilir. Haberlerin çoğunluğu ise “enta” (İsa’nın vasisi) sensin olarak nakledilmiştir.

(9*)

- Seyyid Ali Hân el-Medanî “Ş” , “El-Deracât el-Rafiy’a” , s: 198
- Şeyh Saduk “Ş” , “Kemâl el-Din ve temâm el-Ni’me” , s: 162-165
- Fettâl el-Niysâburi “Ş” , “Ravdat’ul-Vâ’izîn” , s: 276-278
- Miyrzâ el-Nûri “Ş” , “Mustedrek el-Vesâil” c: 13, s: 37
- Kutubuddin el-Râvandî “Ş” , “El-Harâic vel-Cerâih” c: 3, s: 1079-1080
- İbin Şehrâşûb “Ş” , “Menâkib Âl Ebî Tâlib” , c: 1, s: 18-19
- Muhammed Bakır Mecliyi “Ş” , “Bihar’ul-Envâr” , c: 22, 356-359 ve c: 30, s: 289
- Cemaluddin Yusuf bin Hâtim el-Âmilî “Ş” , “Eddur’ul-Nazîm” s: 19-21
- Ali bin Yusuf el-Hilli “Ş” , “El-‘Adad’ul-Kâviye” s: 115-118

(10*)

- Miyrza Hasan el-Nuri el-Tabarassiy “Ş” , “ Nefsul-Rahman fi fadâili Selmân” , s: 117-118. Bu kitapta aktarılan rivayet en etrafılısıdır. Bunu “Nefahat’ul-Misk” adlı kitaptan aktarıldığını kaydetmiş. Bu kitab hakkında araştırdım fakat hiç bir netice elde edemedim. Bu kitabın Bahrayn’de yazıldığına dair işaret edilmiş.
- Şeyh Hâfız Radiyuddin Receb bin Muhammed el-Bursi “Ş” , “Meşâriku Envârul-Yakîn” s: 341, olayı kısmen aktarmış.
- Seyyid Hâşim el-Bahrâni “Ş” , “Medinat’ul-Me’âciz” , c: 2, s: 11 ve “Hilyet’ul-Ebrâr” , c: 2, s: 17-18, kısmen aktarmış.
- Muhammed Bakır el-Mecliyi “Ş” , “Bihârul-Envâr” , c: 45 , s: 258-261, 750 hicri yılında vefat eden ünlü şair Şeyh Ebul-Hasan Cemaluddin Ali bin ‘Abdulaziz el-Huley’i nin kasidesinden bu olaya değinmiş.
- Şeyh Abdullah el-Bahrâni “Ş” , “El-‘Uvâlim” , s: 563-564, şair şeyh el-Huley’i nin kasidesinden bu olaya değinmiş.

(11*)

- Hafız İbin 'Asakir "S" , "Tarih medinet Dimaşk" , c: 21, s: 378 ve 459
- Cemaluddin Yusuf el-Mezîy "S" , "Tehzib'ul-Kemâl" , c: 11, s: 248, 255
- İbin Hacer el-'Askalani "S" , "El-İsâbe" , c: 3, s: 119 ve "Tehzib el-Tehzib" , c: 4, s: 121
- El-Hatib el-Bağdadi "S" , "Tarih Bağdad" , c: 1, s: 176
- Hafız el-Esbahani "S" , "Zikru ahbar Esbahan" , c: 1, s: 48
- İbn'ul-Esir "S" , "El-Kamil fit-Tarih" , c: 3, s: 287
- İbin Kesir "S" , "El-Bidayetu vel-Nihaye" , c: 2, s: 384
- Kutubeddin el-Ravandi "Ş" , "El-Haraic vel-Ceraih" , c: 1, s: 150
- Muhammed Bakır el-Mecliysi "Ş" , "Bihar'ul-Envar" , c: 92, s: 177
- Seyyid Ali Hân el-Medanî "Ş" , "El-Deracât el-Rafiy'a" , s: 198
- Şeyh Saduk "Ş" , "Kemâl el-Din ve temâm el-Ni'me" , s: 162-165
- Fettâl el-Niysâburi "Ş" , "Ravdat'ul-Vâ'izîn" , s: 276-278
- Miyrzâ el-Nûri "Ş" , "Mustedrek el-Vesâil" c: 13, s: 37
- İbin Şehrâşûb "Ş" , "Menâkib Âl Ebî Tâlib" , c: 1, s: 18-19
- Cemaluddin Yusuf bin Hâtim el-Âmilî "Ş" , "Eddur'ul-Nazîm" s: 19-21
- Ali bin Yusuf el-Hilli "Ş" , "El-'Adad'ul-Kâviye" s: 115-118

(12*)

- İbn'ul-Esir "S" , "Usud'ul-Ğâbe" , c: 2, s: 332
- İbin Hacer el-'Askalani "S" , "El-İsabe" , c: 3, s: 119
- Vakidi "S" , "Futuh el-Şam" , c: 2, s: 204
- Şeyh el-Mufid "Ş" , "El-Fusul el-'Aşara" , s: 102
- Şeyh el-Tusi "Ş" , "El-Ğaybe" , s: 113

- Muhammed Bakır el-Mecliysi “Ş” , “Bihar’ul-Envar” , c: 51, s: 205

(13*)

- Zehebi “S” , “Siyeru ‘Alam el-Nubala” , c: 1, s: 555
- İbin Hacer el-‘Askalani “S” , “El-İsabe” , c: 3, s: 119
- Hafız el-Esbahani “S” , “Zikru ahbar Esbahan” , c: 1, s: 48
- İbn’ul-Esir “S” , “El-Kamil fit-Tarih” , c: 3, s: 287
- İbin Kesir “S” , “El-Bidayetu vel-Nihaye” , c: 2, s: 384
- El-Salihi el-Şami “S” , “Subul el-Huda vel-Reşad” , c: 1, s: 112
- Burhanuddin el-Halebi “S” , “Siyret’ul-Helebiyye” , c: 1, s: 317
- İbn’ul-Esir “S” , “Usud’ul-Ğâbe” , c: 2, s: 332
- Hafız İbin ‘Asakir “S” , “Tarih medinet Dimaşk” , c: 21, s: 378
- Hatib el-Bağdadi “S” , “Tarih Bağdad” , c: 1, s: 176
- Cemaluddin Yusuf el-Mezîy “S” , “Tehzib’ul-Kemâl” , c: 11 , s: 254

(14*)

- İbin Hacer el-‘Askalani “S” , “Takriyb el-Tehzib” , c: 1, s: 375
- Vakidi “S” , “Futuh el-Şam” , c: 2, s: 204
- Zehebi “S” , “Siyeru ‘Alam el-Nubala” , c: 1, s: 555
- Hafız el-Esbahani “S” , “Zikru ahbar Esbahan” , c: 1, s: 48
- İbn’ul-Esir “S” , “El-Kamil fit-Tarih” , c: 3, s: 287
- İbin Kesir “S” , “El-Bidayetu vel-Nihaye” , c: 2, s: 384
- El-Salihi el-Şami “S” , “Subul el-Huda vel-Reşad” , c: 1, s: 112
- Hatib el-Bağdadi “S” , “Tarih Bağdad” , c: 1, s: 176
- Şeyh Saduk “Ş” , “Kemâl el-Din ve temâm el-Ni’me” , s: 161

- Ali bin Yunus el-‘Amili “Ş” , “El-Sirat’ul-Mustakiym” , c: 2, s: 254
- Abdullah bin Hibbân “S” , “Tabakat’ul-Muheddisin bi Esbahan” c: 1, s: 230
- Hafız İbin ‘Asakir “S” , “Tarih medinet Dimaşk” , c: 21, s: 459
- Cemaluddin Yusuf el-Mezîy “S” , “Tehzib’ul-Kemâl” , c: 11 , s: 254

(15*)

- İbin Hacer el-‘Askalani “S” , “Takriyb el-Tehzib” , c: 1, s: 375
- Hafız İbin ‘Asakir “S” , “Tarih medinet Dimaşk” , c: 21, s: 376 , 380-383
- İbin Kuteybe “S” , “El-Ma’ârif” , s: 270-271

(16*)

- Muhammed Bakır el-Mecliysi “Ş” , “Bihar’ul-Envar” , c:17, s: 141-142
- Hakim el-Nisaburi “S” , “El-Mustedrek” , c: 3, s: 602-604
- Heysemi “S” , “Mecma’uz-Zevaid” , c: 9, s: 337-339
- Tabarani “S” , “El-Mu’cem el-Kebir” , c: 6, s: 212, 228-231

(17*)

- Muhammed Bakır el-Mecliysi “Ş” , “Bihar’ul-Envar” , c: 22, s:321,323-324,326, 345-346, 353, 391 ; c: 26, s: 63-64 ; c: 28, s: 126-127 ; c: 38, s: 308
- El-Fettal el-Niysaburi “Ş” , “Ravdat’ul-Va’izin” , s: 283
- Zehebi “S” , “Tarih’ul-İslam” , c: 3, s: 514 ve “Siyeru ‘Alam el-Nubala” , c: 1, s: 540
- İbin Hacer el-‘Askalani “S” , “Tehziyb el-Tehziyb” , c: 4, s: 121 ve “El-İsabe” , c: 3, s: 119

- Cemaluddin Yusuf el-Mezîy “S” , “Tehzib’ul-Kemâl” , c: 11 , s: 251
- Seyyid Ali Han “Ş” , “El-Deracat el-Refiy’a” , s: 208
- Şeyh el-Tusi “Ş” , “İhtiyar ma’rifetu el-Rical” , c: 1, s: 46-47
- Furat ibin İbrahim el-Kufi “Ş” , “Tefsir” , s: 68
- Muttaki el-Hindi “S” , “Kenzul-‘Ummal” , c: 11, s: 639 ; c: 13, s: 256-257
- Muhammed bin Yezid el-Kazvini İbin Mâce “S” , “Sunen” , c: 1, s: 53
- Muhammed bin Cerir el-Tabarai “S” , “El-Muntehabu min zeyli el-Muzeyyel” , s: 50
- Hafız İbin ‘Asakir “S” , “Tarih medinet Dimaşk” , c: 21, 409
- İbin Ebil-Hadid “S” , “Şerhu Nehcul-Balağâ” , c: 18, s: 36
- İbin ‘Abdul-Berr “S” , “El-İstiy’âb” , c: 2, s: 636
- Hafız el-Tabarani “S” , “El-Mu’cem el-Evsat” , c: 7, s: 305
- Heysemi “S” , “Mecma’uz-Zevaid” , c: 9, s: 155-156

(18*)

- Muhammed Bakır el-Mecliysi “Ş” , “Bihar’ul-Envâr” , c: 22, s: 317 ve c:39, s: 257-258 ve c: 73, s: 181-182 ve c: 89, s: 345-346
- Şeyh el-Saduk “Ş” , “El-Amâli” , s: 85-86 ve “Fadail el-Eşhuru el-Selâse” , s: 49-50
- El-Fettâl el-Niysaburi “Ş” , “Ravdat’ul-Vâ’izin” , s: 280-281
- İbin Şehrâşub “Ş” , “Menâkib Âl Ebi Tâlib” , c: 3, s: 4

(19*)

- Heysemi “S” , “Mecma’uz-Zevâid” , c: 9, s: 344
- Veki bin Cerrâh “S” , “Nushatu Veki” , s: 94
- İbin Ebi Şeybe el-Kufi “S” , “El-Musannaf” , c: 7, s: 536

- Tabarani “S”, “Mu’cem el-Evsat” , c: 7, s: 328
- Muttaki el-Hindi “S” , “Kenz’ul-‘Ummâl” , c: 11, s: 691
- Muhammed bin Sa’d “S” , “Tabakât’ul-Kubra” , c: 2, s: 346 ve c: 4, s: 85
- El-Zehebi “S” , “Siyeru A’lâm el-Nubala” , c: 1, s: 542 ve “Tarih el-İslam” , c: 3, s: 515

(20*)

- Hafız İbin ‘Asakir “S” , “Tarih medinet Dimaşk” , c: 21, s: 419
- Abdullah İbin ‘Adey “S” , “El-Kamil” , c: 1, s: 195
- Ebu Kâsem Hamza bin Yusuf “S” , “Tarih Curcân” , s: 64
- Ebu Bekr Hatib el-Bağdâdi “S” , “Tarih Bağdâd” , c: 4, s: 380
- Ebu Ferec Abdurrahman İbin Cuvzî “S” , “El-‘İlel el-Mutanâhiye” , c: 1, s: 283

(21*)

- İbin Muhlid el-Kurtubî “S” , “Mâ Ruviya fil-Havdi vel-Kevser” , s: 125
- Hafız el-Tabarani “S” , “Mu’cem-ul Kebir” , c: 5, s: 221
- İbin Bişkuvâl “S” , “Cuz-u Bekiy bin Muhlid” , s: 125
- Muhammed bin Sa’d “S” , “Tabakât’ul-Kubra” , c: 4, s: 85-86
- Muttaki El-Hindi “S” , “Kenz’ul-‘Ummâl” , c: 9, s: 169
- Celaluddin el-Suyuti “S” , “El-Durr’ul-Mensur” , c: 4, s: 371
- El-Dahhâk “S” , “El-Âhâd vel-Mesânî” , c: 5, s: 172
- İbin Abdul-Birr “S” , “El-İstiy’âb” , c: 1, s: 18
- Muhammed bin Suleyman el-Kufi “Ş” , “Menâkib el-İmâm Emirul-muminin” c: 2, s: 421
- Şeyh el-Mufid “Ş” , “El-İhtisâs” , s: 222-223

- Seyyid bin Tâvûs “Ş” , “El-Tarâif fi ma’rifet mezâhib el-Tavâif” , s: 119
- Muhammed Tâhir el-Kummi el-Şîyrâzî “Ş” , “Kitab’ul-Erba’în” , s: 233
- Zehebi “S” , “Siyeru ‘Alâm el-Nubalâ” , c: 1, s: 142
- El-Hafız el-İsbahâni “S” , “Ahbâr İsbahân” , c: 1, s: 48
- Muhammed bin Ali el-Tabari “Ş” , “Beşâret el-Mustafa” , s: 325
- El-Muvaffak el-Havarezmi “S” , “El-Menâkib” , s: 151
- İbin Hibbân “S” , “El-Sikât” , c: 1, s: 141
- Abdullah bin ‘Adey “S” , El-Kamil” , c: 3, s: 207
- Hafız İbin ‘Asakir “S” , “Tarih medinet Dimaşk” , c: 21, s: 415

(22*)

- Muhammed Bakır el-Mecliysi “Ş” , “Bihar’ul-Envar” , c: 22, s: 347-348
- Şeyh El-Mufid “Ş” , “El-İhtisâs” , s: 223
- Seyyid el-Huî “Ş” , “Mu’cem Ricâl el-Hadis” , c: 19, s: 347
- Şeyh el-Saduk “Ş” , “El-Amâlî” , s: 252

(23*)

- Muhammed Bakır el-Mecliysi “Ş” , “Bihar’ul-Envâr” , c: 17, s: 170-171; c: 18, s: 19; c: 20, s: 189, 198
- El-Hakim el-Niysâburi “S” , “El-Mustedrek” , c: 3, s: 598
- Abdullah bin Hibbân “S” , “Tabakât el-Muhaddisin bi-Esbahân” , c: 1, s: 203
- Hafız İbin ‘Asakir “S” , “Tarih medinet Dimaşk” , c: 4, s: 270 ; c: 21, s: 408
- Şeyh el-Saduk “Ş” , “Uyun ahbar el-Rida” , c: 1, s: 70
- Şeyh el-Tusi “Ş” , “Misbah el-Mutheccid” , s: 817
- Muhammed bin Hasan el-Saffar “Ş” , “Basâir’ul-Derecât” , s: 37

- Mukâtil bin Suleymân “S” , “Tefsir” , c: 3, s: 38
- Muhammed bin Cerir el-Tabari “S” , “Cemi’ul-Beyân” , c: 21, s: 162
- El-Se’elebî “S” , “Tefsir el-Se’elebî” , c: 3, s: 40
- El-Sam’ânî “S” , “Tefsir el-Sam’ânî” , c: 4, s: 265
- El-Râğib el-Esfahânî “S” , “Mufredât ğarîb el-Kurân” , s: 64
- El-Bağavî “S” , “Tefsir el-Bağavî” , c: 3, s: 510
- Muhammed bin Sa’d “S” , “Tabakât’ul-Kubra” , c: 4, s: 83 ; c: 7, s: 319
- El-Heysemi “S” , “Mecma’uz-Zevâid” , c: 6, s: 130
- Hafız el-Tabarani “S” , “Mu’cem-ul Kebir” , c: 6, s: 213
- İbin ‘Abdel-Birr “S” , “El-Durer” , s: 169-170
- Celaluddin el-Suyuti “S” , “El-Cami’ul-Sağiy” , c: 2, s: 52
- Muttaki el-Hindi “S” , “Kenz’ul-‘Ummâl” , c: 11, s: 690
- Şeyh el-Tabrassi “Ş” , “Mecma’ul-Beyân” , c: 2, s: 269 ve c: 8, s: 126
- İbin Şehrâşub “Ş” , “Menâkib Âl Ebi Tâlib” , c: 1, s: 75
- El-Makriyî “S” , “İmtâ’ el-Esmâ’ “ , c: 1, s: 226 ; c: 13, s: 291
- İbin Hişşâm el-Himyari “S” , “Siyret’ul-Nebeviyye” , c: 1, s: 46; c: 3, s: 708
- İbin Kesir “S” , “Siyret’ul-Nebeviyye” , c: 1, s: 49 ; c: 3, s: 192
- Burhanuddin el-Halebî “S” , “Siyret’ul-Helebiyye” , c: 2, s: 634
- Muhammed bin Cerir el-Tabari “S” , “Tarih” , c: 2, s: 235
- El-Hafız el-Esbahânî “S” , “Zikru ahbar İsbahân” , c: 1, s: 54
- İbn’ul-Esir “S” , “El-Kamil fit-Tarih” , c: 2, s: 179 ve “Usud’ul-Ğâbe” c: 2, s: 331
- İbin Kesir “S” , “El-Bidâyetü vel-Nihâye” , c: 2, s: 227 ; c: 4, s: 114
- El-Meziy “S” , “Tehziyb’ul-Kemal” , c: 11, s: 250-251
- El-Zehebi “S” , “Siyeru ‘Alâm el-Nubalâ” , c: 1, s: 539-540

- El-Dârekutnî “S” , “İlelu-Dârekutnî” , c: 8, s: 129
- Hafız İbin ‘Asakir “S” , “Tarih medinet Dimaşk” , c: 21, s: 419
- El-Zehebi “S” , “Siyeru ‘Alâm el-Nubalâ” , c: 1, s: 543
- Abdurrezzak el-Sam’âni “S” , “El-Musannaf” , c: 4, s: 279
- El-Tabarani “S” , “Mu’cem-ul Kebir” , c: 6, s: 218
- ‘Umar bin Şâhin “S” , “Nâsih el-Hadis ve mensuhihi” , s: 420
- Muttaki el-Hindi “S” , “Kenz’ul-‘Ummâl” , c: 3, s: 44
- Muhammed bin Sa’d “S” , “Tabakât’ul-Kubra” , c: 2, s: 346 ; c: 4, s: 85

(25*)

- İbin Hacer el-‘Askalani “S” , “Takrib el-Tehziyb” , c: 2, s: 587
- İbin Ebi Şeybe el-Kufi “S” , “El-Musannaf” , c: 7, s: 536
- Celaluddin el-Suyuti “S” , “Cami’ul-Sağiy” , c: 2, s: 52 ve 60
- Muttaki el-Hindi “S” , “Kenz’ul-‘Ummâl” , c: 2, s: 302; c: 11, s: 690; c: 12, s: 346
- El-Zehebi “S” , “Tarih el-İslam” , c: 3, s: 514 ve “Siyeru ‘Alâm el-Nubalâ” , c: 1, s: 539
- Muhammed bin Sa’d “S” , “Tabakât’ul-Kubra” , c: 4, s: 82; c: 7, s: 318
- Hafız El-Esbahâni “S” , “Zikru ahbâr İsbahân” , c: 1, s: 49
- El-Meziy “S” , “Tehziyb el-Kemâl” , c: 35, s: 45
- Hafız İbin ‘Asakir “S” , “Tarih medinet Dimaşk” , c: 21, s: 404-405
- El-Nesefiy “S” , “Tefsir el-Nesefiy” , c: 1, s: 124
- El-Se’elebiy “S” , “Tefsir el-Se’elebiy” , c: 2, s: 229
- El-Tabrassi “Ş” , “Mecma’ul-Beyân” , c: 2, s: 157
- Muhammed Bakır el-Mecliysi “Ş” , “Bihar’ul-Envâr” , c: 22, s: 325 ; c:61, s: 30

(26*)

- Muttaki el-Hindi “S” , “Kenz’ul-‘Ummâl” , c: 11, s: 690-691
- El-Se’elebiy “S” , “Tefsir el-Se’elebiy” , c: 4, s: 79
- El-Bağavi “S” , “Tefsir el-Bğavi” , c: 4, s: 187 ve s: 340
- El-Nesefiy “S” , “Tefsir el-Nesefiy” , c: 1, s: 288
- İbin Cuvzi “S” , “Zâd’ul-Mesiyr” , c: 7, s: 157
- ‘İzzu bin ‘Abdusselâm “S” , “Tefsir” , c: 3, s: 200
- İbin Kesir “S” , “Tefsir” , c: 4, s: 196, 388
- El-Se’âlebiy “S” , “Tefsir” , c: 5, s: 244-245
- Celaluddin el-Suyuti “S” , “Durr’el-Mensur” , c: 6, s: 67, 215
- İbin Ebil-Hadid “S” , “Şerh Nehc’ul-Belâğa” c: 18, s: 36
- İbin ‘Abdel-Birr “S” , “El-İstiy’âb” c: 2, s: 636
- İbin Hibbân “S” , “Sahih” , c: 16, s: 63, 298
- Ahmed bin Şu’ab el-Nesei “S” , “Sunnen’ul-Kubra” , c: 6, s: 490 ve “Fadail’ul-Sahabe” , s: 52
- Muslim bin Hacâc el-Niysaburi “S” , “Sahih” , c: 7, s: 191-192
- Muhammed bin İsmail el-Buhari “S” , “Sahih” , c: 6, s: 63
- Ahmed bin Hanbel “S” , “Musned” , c: 2, s: 417
- Muhammed Bakır el-Mecliysi “Ş” , “Bihar’ul-Envâr” , c: 22, s: 391
- Muhammed bin Tahir el-Kummi el-Şiyrâzi “Ş” , “Kitâb’ul-Erbe’iyn” , s: 234

(27*)

- Hafız İbin ‘Asakir “S” , “Tarih medinet Dimâşk” , c: 21, s: 407-408
- Muttaki el-Hindi “S” , “Kenz’ul-‘Ummâl” , c: 11, s: 691
- Şeyh el-Tusi “Ş” , “İhtiyâr ma’rifat el-Ricâl” , c: 1, s: 59 ve “El-Amâli” s: 147

- Muhammed Bakır el-Mecliysi “Ş” , “Bihar’ul-Envar” , c: 22, s: 348, 381-382; c: 67, s: 289-290
- Şeyh el-Mufid “Ş” , “El-İhtisâs” , s: 341
- İbrahim bin Muhammed el-Sakafiy “Ş” , “El-Ğârât” , c: 2, s: 823

(28*)

- El-Hafız El-Esbahâni “S” , “Zikru ahbar İsbahân” , c: 2, s: 257
- El-Hafız İbin ‘Asakir , “S” , “Tarih medinet Dimaşk” , c: 21, s: 417
- Abdullah bin Hibbân “S” , “Tabakât el-Muhaddisin bi-Esbahân” , c: 4, s: 113
- El-Tabarani “S” , “El-Mu’cem’ul-Kebir” , c: 6, s: 215 ; c: 8, s: 258
- Heysemi “S” , “Mecma’uz-Zevâid” , c: 9, s: 344

(29*)

- Hafız İbin ‘Asakir “S” , “Tarih medinet Dimaşk” , c: 12, s: 274-275; c: 21, s: 419-422; c: 32, s: 61-62
- Zehebi “S” , “Tarih el-İslam” , c: 3, s: 515-516 ve “Siyeru ‘Alâm el-Nubalâ” , c: 1, s: 541, 543 ; c: 2, s: 388
- El-Hafız El-Esbahâni “S” , “Zikru ahbar İsbahân” , c: 1, s: 54
- El-Meziy “S” , “Tehziyb el-Kemâl” , c: 11, s: 251-252
- İbn’ul-Esir “S” , “Usud’ul-Ğâbe” , c: 2, s: 331
- İbin ‘Abdel-Birr “S” , “El-İstiy’âb” , c: 2, s: 636-637
- El-Tabarani “S” , “El-Mu’cem’ul-Kebir” , c: 6, s: 213-214
- İbin Ebi Şeybe “S” , “El-Musannaf” , c: 7, s: 536
- Ebu Ca’far el-İskâfi “S” , “El-Mi’yâr vel-Muvazene” , s: 300
- El-Heysemi “S” , “Mecma’uz-Zevâid” , c: 9, s: 157-158

- Muhammed bin Sa'd "S" , "Tabakât'ul-Kubra" , c: 2, s: 346; c: 4, s: 85-86
- Muttaki el-Hindi "S" , "Kenz'ul-'Ummâl" , c: 13, s: 254
- İbin Ebil-Hadid "S" , "Şerh Nehc'ul-Belâğa" , c: 18, c: 36
- El-Hatiyb el-Tebriyzi "Ş" , "El-İkmâl fi Esmâ'il-Ricâl" , s: 96
- Muhammed Bakır el-Meclisi "Ş" , "Bihar'ul-Envar" , c: 10, s: 123 ; c: 22, s:319, 329-330, 391; c: 34, s: 317-318
- Şeyh Saduk "Ş" , "El-Amâli" , s: 324

(30*)

- Seyyid Ali Hân el-Medeni "Ş" , "El-Derecât el-refiy'a fi Tabakât el-Şiy'a" , s:209
- Muhammed el-Erdebiyli "Ş" , "Cami'ul-Ruvât" , c: 1, s: 182
- El-Tefreşiy "Ş" , "Nekd'ul-Ricâl" , c: 3, s: 319
- Şeyh El-Tusi "Ş" , "İhtiyâr ma'rifatu el-Ricâl" , c: 1, s: 32-34
- Muhammed Bakır el-Meclisi "Ş" , "Bihar'ul-Envar" , c: 22, s: 326, s: 345 , s: 351; c: 34, s: 273
- Şeyh el-Mufid "Ş" , "El-İhtisâs" , s: 5

(31*)

- Muhammed bin Cerir el-Tabari "Ş" , "Delâil el-İmâme" , s: 140

(32*)

- Muhammed Bakır el-Meclisi "Ş" , "Bihar'ul-Envar" , c: 22, s: 349
- El-Keşşi "Ş" , "El-Ricâl" , s: 9-10
- Ebu Ğâlib el-Zirâri "Ş" , "Tarih Âl-Zirâr" , s 119

- Şeyh El-Tusi “Ş” , “İhtiyâr ma’rifatu el-Ricâl” , c: 1, s: 56
- Seyyid Ali Hân el-Medeni “Ş” , “El-Derecât el-Refiy’a” , s: 210
- Seyyid el-Huî “Ş” , “Mu’cem Ricâl el-Hadis” , c: 9, s: 200
- Seyyid Musin el-Emiyn “Ş” , “A’yân el-Şiy’a” , c:7, s: 287

(33*)

- Şeyh El-Mufid “Ş” , “El-İhtisâs” , s: 11
- Muhammed Bakır el-Meclisi “Ş” , “Bihar’ul-Envâr” , c: 22, s: 346
- Şeyh el-Tusi “Ş” , “İhtiyâr ma’rifat el-Ricâl” , c: 1, s: 56
- El-Tefreşiy “Ş” , “Nekd’ul-Ricâl” , c: 2, s: 348
- Seyyid Ali Hân el-Medeni “Ş” , “El-Derecât el-Refiy’a” , s: 210
- Seyyid el-Huî “Ş” , “Mu’cem Ricâl el-Hadis” , c: 9, s: 200
- Seyyid Musin el-Emiyn “Ş” , “A’yân el-Şiy’a” , c:7, s: 287
- El-Keşşi “Ş” , “El-Ricâl” , s: 7

(34*)

- Şeyh Saduk “Ş” , “İllelu el-Şerai” , c: 1, s: 183
- Hur el-Âmili “Ş” , “Vesâi el-Şiy’a” , c: 27, s: 146
- Şeyh El-Tusi “Ş” , “El-Amâli” , s: 407 ve “İhtiyâr ma’rifet el-Ricâl” c: 1, s: 55, 61-62, 63-64, 72
- Muhammed Bakır el-Meclisi “Ş” , “Bihar’ul-Envar” , c: 22, s: 327, 331, 349-350; c: 26, s: 67
- Seyyid Tabâtabâi “Ş” , “Tefsir’ul-Miyzân” , c: 3, s: 220
- Seyyid Ali Hân el-Medeni “Ş” , “El-Derecât el-Refiy’a” , s: 210-211
- Muhammed bin Hasan el-Saffar “Ş” , “Basâir’ul-Deracât” , s: 342

(35*)

- Muhammed bin Ali “Ş” , “Beşarat el-Mustafa” , s: 411
- Şeyh el-Tusi “Ş” , “El-Amâli” , s: 133
- Muhammed Bakır el-Meclisi “Ş” , “Bihar’ul-Envar” , c: 22, s: 327
- Ali Hân el-Medeni “Ş” , “El-Derecât el-Refiy’a” , s: 209-210

(36*)

- FettaI El-Niysâburi “Ş” , Ravdat’ul-Vâ’iziyn” , s: 282
- Şeyh el-Mufid “Ş” , “El-İhtisâs” , s: 61
- Muhammed bin Hasan el-Kummi “Ş” , “El-’akd’ul-Nadiyd” , s: 142
- Muhammed Bakır el-Meclisi “Ş” , “Bihar’ul-Envar” , c: 22, s: 342; c: 34, s: 275
- Şeyh Tusi “Ş” , “İhtiyâru ma’rifet el-Ricâl” , c: 1, s: 45
- Muhammed Ali El-Erdebîlî “Ş” , “Câmi’ul-Ruvât” , c: 2, s: 545

(37*)

- Şeyh El-Mufid “Ş” , “El-İhtisâs” , s: 11-12
- Muhammed Bakır el-Meclisi “Ş” , “Bihar’ul-Envar” , c: 2, s: 213-214; c: 22, s: 353, 440
- Seyyid Ali Hân el-Medeni “Ş” , “El-Derecât el-Refiy’a” , s: 211

(38*)

- Tirmizi “S” , “Sunen” , c: 5, s: 336
- Nesei “S” , “Fadail el-Sahabe” , s: 45 ve “Sunen el-Kubra” , c: 5, s: 70

- Hakim el-Niysâburi “S” , “El-Mustedrek” , c: 1, s:98; c: 3, s: 270, 416
- İbin Hibbân “S” , “Sahih” , c: 16, s: 122
- Tabarani “S” , “Mu’cem-ul Kebir” , c: 20, s: 116 ve “Musned el-Şamiyyun” , c: 3, s: 128
- Heysemi “S” , “Mevârid el-Zamâin” , c: 7, s: 210
- Muhammed bin Sa’d “S” , “Tabakât el-Kubra” , c: 4, s: 86
- Muhammed bin ismail el-Buhari “S” , “Tarih el-Kebir” , c: 4, s: 136
- Hafız İbin ‘asakir “S” , “Tarih medinet Dimaşk” , c: 11, s: 460 ; c: 21, s: 423; c: 29, s: 129; c: 47, s: 120-121; c: 65, s: 336
- İbn’ul-Esir “S” , “Usud’ul-Ğâbe” , c: 3, s: 177
- Zehebi “S” , “Siyeru ‘Alâm el-Nubalâ” , c: 1, s: 544; c: 3, s: 516 ve “Tarih el-İslam” , c: 4, s: 76
- Ahmed bin Hanbel “S” , “Musned” , c: 5, s: 243

(39*)

- İbin ‘Abdel-Birr “S” , “El-İstiy’âb” , c: 2, s: 636
- İbin Ebil-Hadid “S” , “Şerh Nehc’ul-Belâğa” , c: 18, s:36
- Tabarani “S” , “Mu’cem’ul-Kebir” , c: 6, s: 219
- Heysemi “S” , “Mecma’uz-Zevâid” , c: 8, s: 40-41
- İbn’ul-Esir “S” , “Usud’ul-Ğâbe” , c: 22, s: 391
- Seyyid Ali Hân el-Medeni “Ş” , “El-Derecât el-Refiy’a” s: 209
- Muhammed Bakır el-Mecliysi “Ş” , “Bihar’ul-Envar” , c: 22, s: 391

(40*)

- İbin ‘Abdel-Birr “S” , “El-İstiy’âb” , c: 2, s: 636
- İbin Ebil-Hadid “S” , “Şerh Nehc’ul-Belâğa” , c: 18, s: 36
- El-Hakim el-Niysâburi “S” , “El-Mustedrek” , c: 3, s: 392

- Termizi “S” , “Sunen” , c: 5, s:339
- İbin Hacer el-‘Askalâni “S” , “Feth’ul-Bâri” , c: 7, s: 73
- Hafız İbin ‘Asâkir “S” , “Tarih medinet Dimâşk” , c: 12, s: 274
- Zehebi “S” , “Tarih el-İslâm” , c: 3, s: 493
- El-Makriyzi “S” , “El-İmta’ul-Esma” , c: 9, s: 325
- Muhammed Tâhir el-Kummi el-Şiyrâzi “Ş” , “Kitab’ul-Erba’iyn” , s: 236

(41*)

- El-Sa’labi “S” , “Tefsir el-Sa’labi” , c: 1, s: 177
- Muttaki el-Hindi “S” , “Kenz’ul-‘Ummâl” , c: 12, s: 579
- Nu’aym bi Hammâd el-Meruvzi “S” , “Kitab’ul-Fiten” , s: 56
- Celaluddin el-Suyuti “S” , “El-Durr’ul-Mensur” , c: 5, s: 306
- El-Âlûsi “S” , “Tefsir” , c: 23, s: 231
- İbin Ebil-Hadid “S” , “Şerh Nehc’ul-Belâğâ” , c: 18, s: 36
- İbin ‘Abdel-Birr “S” , “El-İstiy’âb” , c: 2, s: 637
- Muhammed Bakır el-Meclisi “Ş” , “Bihar’ul-Envâr” , c: 22, s: 391

(42*)

- Seyyid Ali Hân el-Medeni “Ş” , “El-Derecât el-Refiy’a” , s: 211
- Şeyh el-Tusi “Ş” , “İhtiyâr ma’rifet el-Ricâl” , c: 1, s: 68; c: 2, s: 780
- Hurr el-‘Âmili “Ş” , “Vesâi el-Şiy’a” , c: 27, s: 146
- El-Keşşi “Ş” , “Ricâl” , s: 11
- Seyyid el-Hûi “Ş” , “Mu’cem ricâl el-Hadis” , c: 9, s: 202

(43*)

- İbin ‘Abdel-Birr “S” , “El-İstiy’âb” , c: 2, s: 635
- İbin Ebil-Hadid “S” , “Şerh Nehc’ul-Belâğâ” , c: 18, s: 35

(44*)

- Şeyh El-Tusi “Ş” , “İhtiyâr ma’rifet el-Ricâl” , c: 2, s: 780
- İbin Davud el-Hilli “Ş” , “Ricâl ibin Davud” , s: 207
- İbin Şhrâşub “Ş” , “Menâkib Âl-Ebi Tâlib” , c: 4, s: 183
- Seyyid el-Hûi “Ş” , “Mu’cem ricâl el-Hadis” , c:21, s: 213

(45*)

- El-Hurr el-‘Âmili “Ş” , “Vesâil el-Şiy’a” , c: 30, s: 384-385
- Şeyh el-Tusi “Ş” , “Ricâl el-Tusi” , s: 65
- ‘Allâme el-Hilli “Ş” , “Hulâset el-Mekâl” , s: 164
- El-Tefreşi “Ş” , “Nakd’ul-Ricâl” , c: 2, s: 347
- Muhammed Ali el-Erdebîli “Ş” , “Câmi’ul-Ruvât” , c: 1, s: 371
- Şeyh El-Mufid “Ş” , “El-İhtisâs” , s: 6-7
- Muhammed Bakır el-Meclisi “Ş” , “Bihar’ul-Envar” , c: 34, s: 273
- İbin Davud el-Hilli “Ş” , “Ricâl ibin Davud” , s: 105
- Seyyid Ali Hân el-Medeni “Ş” , “El-Derecât el-Refiy’a” , s: 206

(46*)

- El-Hakim el-Nisâburi “S” , “El-Mustedrek” , c: 4, s: 396
- İbin Ebi Şeybe el-Kufi “S” , “El-Musannaf” , c: 7, s: 245, 448

- ‘Abdurrezzak el-San’âni “S”, “Tefsir el-Kurân” , c: 2, s: 317
- Muhammed bin Cerir el-Tabari “S”, “Cami’ul-Beyân” , c: 13, s: 91
- İbin Ebi Hâtim el-Râzi “S”, “Tefsir ibin Ebi Hâtim” , c: 7, s: 2202
- Calaluddin el-Suyuti “S”, “Durr’el-Mensur” , c: 4, s: 38

(47*)

- Hafız el-Tabarani “S”, “Mu’cem-ul Kebir” , c: 6, s: 221
- Heysemi “S”, “Mecm’uz-Zevâid” , c: 9, s: 113-114
- Ahmed bin Hanbel “S”, “Fadail el-Sahabe” , s: 118, hadis: 174/ c: 3, s: 30
- Ebi Bekr Ahmed bin Musa ibin Merduveyh “S”, “Ma nuzila min el-Kurân fi Ali” , s: 103-104
- İbin Cuvzi “S”, “Tezkirat’ul-Havvâs” , s: 48
- Muttaki el-Hindi “S” , “Kenz’ul-‘Ummâl” , c: 11, s: 610, hadis: 32952
- El-Hâkim el-Hasakâni “S”, “Şevâhid el-Tenziyl” , c: 1, s: 99
- Hafız ‘Abdulğaniy bin Sa’iyd “S”, “El-Mu-telif vel-Muhtelif” , s: 103
- Muhibbuddin el-Tabari “S”, “El-Riyâd’ul-Nadara fi menâkib el-‘Aşara” , c: 1, s: 255-256
- Celaluddin el-Suyuti “S”, “Cam’Ul-Cevâmi” (Câmi’ul-Kebir), c: 1, s: 8249
- Hatib el-Bağdâdi “S”, “El-Muttefik vel-Mufterik” , c: 2, s: 152
- Seyyid ibin Tavus “Ş”, “El-Tarâif” , s: 22
- İbin el-Batriyk “Ş” , s: 76
- Muhammed bin Cerir el-Tabari “Ş” , “El-Musterşid” , s: 580
- El-Kadi Nu’mân el-Mağribî “Ş”, “Şerh’ul-Ahbâr” , c: 1, s: 125-126
- Muhammed bin İsmail el-Kufi “Ş” , “Menakib” , c: 1, s: 386
- Şeyh El-Saduk “Ş” , “İlal’ul-Şerâi” , c: 2, s: 469 ve “El-Amâli” , s: 63
- Şerif el-Murtada “Ş” , “Risâil el-Murtada” , c: 4, s: 93-94

- Muhammed Bakır el-Meclisi “Ş”, “Bihar’ul-Envar” , c: 38, s: 18-19, 131
- Seyyid Hâşim el-Bahrâni “Ş”, “Hilyet’ul-Ebrâr” , c: 2, s: 442-443
- Muhammed Tâhir el-Kummi el-Şiyrâzi “Ş” , “Kitab’ul-Erba’in” , s: 36, 49-50
- Ali bin Yunus el-‘Âmili “Ş” , “Sırât’ul-Mustakiym” , c: 2, s: 28-29
- Hatib el-Tebriyzi “Ş” , “El-İkmâl” , s: 204

(48*)

- Şeyh Saduk “Ş”, “El-Hisâl” , s: 475 ve “Kemâl el-Din ve temâmu el-Ni’me” s: 262-263 ve “Uyun ahbar el-Rida” , c: 2, s: 56
- El-Huzzâz el-Kummi “Ş”, “Kifâyet’ul-Eser” , s: 45-46
- İbin Şehrâşub “Ş”, “Menakib Âl Ebi Tâlib” , c: 3, s: 226
- Ebul-Feth el-Kerâciki “Ş”, “El-İstinsâr” , s: 9
- Şeyh El-Mufid “Ş” , “El-İhtisâs” , s: 207-208
- Muhammed bin Ahmed el-Kummi “Ş” , “Mietu Menkibe” , s: 124
- Ahmed bin ‘Ayyâş el-Cevheri “Ş”, “Muktadab el-Eser” , s: 8-9
- Suleym bin Kays el-Hilâli el-Kufi “Ş”, “Kitâbu Suleym” , s: 460-461
- İbin Babuveyh el-Kummi “Ş”, “El-İmâmetu vel-Tabsire” , s: 110
- Muhammed Bakır el-Meclisi “Ş” , “Bihar’ul-Envar” , c:36, s: 241-242, 304, 359-360, 372; c: 43, s: 295
- Muhammed Tahir el-Kummi el-Şiyrâzi “Ş” , “Kitab’ul-Erbe’iyn” , s: 355
- Ali bin Yunus el-‘Âmili “Ş” , “El-Sirât’ul-Mustakiym” , c: 2, s: 118-120
- Seyyid ibin Tâvus “Ş”, “El-Tarâif” , s: 174

(49*)

- Ahmed bin 'Ayyâş el-Cevheri "Ş", "Muktadab el-Eser", s: 6-8, 36-39
- El-Huseyn bin Hamdan el-Hasiybi "Ş", "Hidâyet'ul-Kubra", s: 375-376
- El-İmâm Ca'far el-Sadık aleyhisselâm "Misbâh el-Şeriy'a" s: 63-64
- El-Huzzâz el-Kummi "Ş", "Kifâyet'ul-Eser", s: 147-151
- Muhammed bin Cerir el-Tabari "Ş", "Delâil el-İmâme", s: 448-450
- Hasan bin Suleyman el-Hilli "Ş", "El-Muhtadar", s: 266-269
- Ali bin Yunus el-Âmili "Ş", "El-Sirât'ul-Mustakiym", c: 2, s: 142-143
- Muhammed Bakır el-Meclisi "Ş", "Bihar'ul-Envar", c: 15, s: 245-248 ; c: 18, s: 290-300 ; c: 25, s: 6-8 ; c:53, s: 142-144

(50*)

- İbin El-Mağâzeliy "S", "El-Menâkib", s: 45 (87)
- Hafız İbin 'Asakir "S", "Tarih medinet Dimaşk" (muhtasar olarak), c: 42, s: 67
- İbin Şiyrueyeh el-Deylemi "S", "Firdevs'ul-Ahbâr", c: 3, s: 333
- Ahmed bin Hanbel "S", "Fadail el-Sahabe" (muhtasar olarak), c: 2, s: 662
- Ahmed bin Muvvaffak el-Havarazmi "S", s: 145
- El-Hamaveyni "S", "Fereid el-Samtayn", c: 1, s: 41
- El-Kenci el-Şafii "S", "Kifâyet el-Tâlib", s: 314-315
- Muhibbuddin el-Tabari "S", "Riyâdun-Nadara", c: 2, s: 164
- Şeyh Suleyman el-Kanduzi el-Nakşibendi "S", "Yenabi'ul-Mevedde", s: 10
- Ali bin Yunus el-Âmili "Ş", "El-Sirât'ul-Mustakiym", c: 2, s:47-48
- Muhammed Tahir el-Kummi el-Şiyrâzi "Ş", "Kitab'ul-Erbe'iyin", s: 52, 54
- Muhammed Bakır el-Meclisi "Ş", "Bihar'ul-Envar", c: 38, s: 147

- Hafız İbin Batriyk “Ş” , “Hasâis el-Vahiy el-Mubin” , s: 95 ve “El-‘Umdatu” , s: 88-89, 91
- Şâzen bin Cebrâil el-Kummi “Ş” , “El-Ravdatu fi fadail Emiyr-elmuminin” , s: 81-82
- Seyyid ibin Tâvus “Ş” , “El-Tarâif” , (mutasar olarak) s: 15-16

(51*)

- Tabarani “S” , “Mu’cem el-Kebir” , c: 3, s: 50 ; c: 6, s: 241 (muhtasar olarak)
- El-Zerendi el-Hanefi “S” , “Nazmu Durer el-Samtayn” , s: 210
- El-Sâlihi el-Şami “S” , “Subul el-Huda vel-Reşâd” , c: 11, s: 57
- Muttaki el-Hindi “S” , “Kenz’ul-‘Ummâl” , c: 12, s: 119-121
- İbin ‘Asakir “S” , “Tarih medinet Dimaşk” , c: 14, s: 156
- El-Makriyzi “S” , “İmta’ el-İsma’ ” , c: 6, s: 11
- Hafız el-İsbahâni “S” , “Zikru ahbar İsbahân” ,c: 1, s: 56
- Hakim el-Niysâburi “S” , “El-Mustedrek” , c: 3, s: 166
- Heysemi “S” , “Mecma’uz-Zevâid” , c: 9, s: 181
- Muhammed Bakır el-Meclisi “Ş” , “Bihar’ul-Envar” , c: 43, s: 275
- Şeyh el-Mufid “Ş” , “El-İrşâd” , s: 27-28
- El-Kâdı Nu’mân “Ş” , “Şerh’ul-Ahbâr” , c: 3, s: 101
- Muhammed bin Suleyman el-Kufi “Ş” , “Menâkib el-İmâm Emirel-muminin” , c: 2, s: 222
- Muhsin ibin Kerâme “Ş” , “Tenbih’ul-Ğafilin” , s: 42

(52*)

- El-Hurr el-Âmili “Ş” , “El-Cevâhir el-Sunniye” s: 301-302

- Muhammed Bakır el-Meclisi “Ş” , “Bihar’ul-Envâr” , c: 27, s: 128-129; c: 40 s: 46-48 , 54-55
- Seyyid Hâşin el-Bahrâni “Ş” , “Medinet’ul-Me’âciz” , c: 2, s: 363-366
- Hasan bin Suleyman el-Hilli “Ş” , “El-Muhtadar” , s: 181-183
- Muhammed bin Hasan el-Kummi “Ş” , “Akd’ul-Nadiyd” , s: 14-16
- Şâzen bin Cebrâil el-Kummi “Ş” , “El-Fadâil” , s: 147-148
- El-Kadı Nu’mân el-Mağribi “Ş” , “Şerh’ul-Ahbâr” , c: 1, s: 221-224

(53*)

- Şâzen Bin Cebrail el-Kummi “Ş” , “El-Fadâil” , s: 163-164
- Seyyid Hâşim el-Bahrâni “Ş” , “Medinet el-Ma’âciz” , c: 1, s: 215-216, 221-222 ve “Ğâyet’ul-Merâm” , c: 6, s: 214-215
- Muhammed Bakır Meclisi “Ş” , “Bihar’ul-Envar” , c: 41, s: 180-181
- Huseyn bin Abdulvehhab “Ş” , “Uyun el-Me’âciz” , s: 4
- Şerefuddin el-Huseyni “Ş” , “Tevîl el-Âyât” , c: 2, s: 654
- Şeyh Cafar el-Nakdi “Ş” , “Envâr el-‘Alaviyye” , s: 138

(54*)

- Şeyh Suleyman el-Kanduzi el-Nakşibendi “S” , “Yenabi’ul-Mevedde” , c: 2, s: 332
- Ali bin Şihâbuddin el-Hamadâni el-Huseyni “S” , “Meveddet el-Kurba” , s: 35 (s: 116; Lâhur/Hindistan baskısı)
- Muvaffk bin Ahmed el-Havarazmi “S” , “Maktel el-Huseyn” , s: 59, hadis: 123
- Muhammed Bakır el-Meclisi “Ş” , “Bihar’ul-Envar” , c: 27, s: 116-117
- Muhammed bin Ahmed el-Kummi “Ş” , “Mietu Menkibe” , s: 127
- Seyyid Hâşim el-Bahrâni “Ş” , “Ğâyet’ul-Merâm” , c: 1, s: 71-72

- El-Deylemi “Ş”, “İrşad el-Kulub” , c: 2, s: 416
- Seyyid el-Mer’aşi “Ş” , “Şerh ihkâk el-Hak” , c: 10, s: 166

(55*)

- Seyyid Hâşim el-Bahrani “Ş” , “Medinet el-Me’âciz” , c: 1, s: 183-184 ; c: 3, s: 159-161
- Muhammed bin Hasan el-Kummi “Ş” , “Akd’ul-Nadiyd” , s: 176-177
- Seyyid ibin Tâvûs “Ş” , “Sa’d el-Su’ûd” , s: 114-116 ve “El-Yakin” , s: 376-380
- Huseyn bin Hamdân el-Hasiybi “Ş” , “Hidâyet’ul-Kubrâ” , s: 111-112
- Deylemi “Ş” , “İrşâd el-Kulub” , c: 2, s: 100
- Muhammed Bakır el-Meclisi “Ş” , “Bihar’ul-Envar” , c: 39, s: 137-150 ; c: 50, s: 213

(56*)

- Şeyh Suleymân el-Kanduzi el-Nakşibendi “S” , “Yenabi’ul-Mevedde” , s: 253 (Türkiye’de yapılan eski taş baskısı) ; yeni baskı: c: 2, s: 296
- Muhammed Salih el-Keşfi el-Hanefi “S” , “Menâkib el-Murtadaviye” , s: 128 (Bombay/Hindistan baskısı) ve “Kevkeb el-Durriy” s: 133 (Lâhur/Hindistan baskısı)
- Ali bin Şihâbuddin el-Hamadâni el-Huseyni “S” , “Meveddet el-Kurba” , s: 67 (Lâhur/Hindistan baskısı)
- Seyyid el-Mar’aşi “Ş” , “Şerh İhkâk el-Hak” , c: 4, s: 327; c: 15, s: 161; c: 22, s: 203
- Muhammed bin Suleyman el-Kufi “Ş” , “Menâkib el-İmâm Emirel-muminin” , c: 1, s: 389-390 , 437-438

(57*)

- Şâzen bin Cebrâil el-Kummi “Ş” , “El-Ravda” , s: 146-147 ve “El-Fadâil” , s: 145-146
- Muhammed Bakır el-Meclisi “Ş” , “Bihar’ul-Envar” , c: 6, s: 51-53; c: 28, s: 92-94; c: 36, s: 148-149; c: 37, s: 292-293, , 311-312, 323; c: 38, s: 30
- El-Tabressi “Ş” , “El-İhticâc” , c: 1, s: 230
- El-‘Ayyâşi “Ş” , “Tefsir” , c: 2, s: 268
- Muhammed bin Hasan el-Kummi “Ş” , “Akd’ul-Nadiyd” , s: 111-112
- Muhammed bin Cerir el-Tabari “Ş” , “El-Musterşid” , s: 584-585
- Huseyn bin Hamdan el-Hasiybi “Ş” , “Hidâyet’ul-Kubra” , s: 103

(58*)

- Suleym bin Kays el-Hilâli el-Kufi “Ş” , “Kitabu Suleym” , s: 132-136
- Muhammed Bakır el-Meclisi “Ş” , “Bihar’ul-Envar” , c: 22, s: 496-497, 502-503 ; c: 28, s: 52-54; c: 40, s: 66-67
- Ebu Hamza El-Sumâli “Ş” , “Tefsir” , s: 322-323
- Furat bin İbrahim el-Kufi “Ş” , “Tefsir” , s: 464-465
- Şeyh El-Tusi “Ş” , “El-Amâli” , s: 406
- Seyyid Hâşim el-Bahrani “Ş” , “Ğâyet’ul-Merâm” , c: 2, s: 232

(59*)

- Heysemi “S” , “Mecma’uz-Zevâid” , c: 9, s: 182
- Tabarani “S” , “El-Mu’cem’ul-Kebir” , c: 3, s: 65
- Muttaki el-Hindi “S” , “Kenz’ul-‘Ummâl” , c: 13, s: 662-663
- Huseyn bin Abdulvehhab “Ş” , “Uyun el-Mu’cizât” , s: 53
- Kutubuddin el-Ravândi “Ş” , “El-Harâic vel-Cerâih” , c: 1, s: 24
- İbin Şehrâşub “Ş” , “Menâkib Âl ebi Tâlib” , c: 3, s: 190

- Seyyid Hâşim el-Bahrani “Ş” , “Medinet’ul-Me’âciz” , c: 4 s: 12
- Muhammed Bakır el-Meclisi “Ş” , “Bihar’ul-Envar” , c: 43, s: 309

(60*)

- Muhammed Bakır el-Meclisi “Ş” , “Bihar’ul-Envar” , c: 7, s: 332-333
- Furat bin İbrahim el-Kufi “Ş” , “Tefsir” , s: 293-294

(61*)

- Muhammed Bakır el-Meclisi “Ş” , “Bihar’ul-Envar” , c: 9, s: 236 ; c: 35, s: 319-320
- El-Kadı Nu’mân el-Mağribi “Ş” , “Şerh’ul-Ahbâr” , c: 2, s: 466-467
- Şeyh el-Kuleyni “Ş” , “El-Kâfi” , c: 8, s: 57
- Şeyh Saduk “Ş” , “El-Hisâl” , s: 557
- Kutubuddin el-Râvandi “Ş” , “El-Harâic vel-Cerâih” , c: 2, s: 907
- İbin Şehrâşub “Ş” , “Menâkib Âl Ebi Tâlib” , c: 3, s: 53
- Hasan bin Suleyman el-Hilli “Ş” , “El-Muhtadar” , s: 105
- Ali bin Yunus el-Âmili “Ş” , “Sırât el-Mustakiym” , c: 2, s: 60
- Seyyid Hâşim el-Bahrâni “Ş” , “Medinat’ul-Me’âciz” , c: 2, s: 265
- Ali bin İbrahim el-Kummi “Ş” , “Tefsir” , c: 2, s: 285-286
- Şeyh el-Tusi “Ş” , “Tefsir el-Tibyân” , c: 9, s: 209

(62*)

- Muhammed Bakır el-Meclisi “Ş” , “Bihar’ul-Envar” , c: 37, s: 331
- Seyyid İbin Tavûs “Ş” , “El-Yakin” , s: 477

(63*)

- Hafız ibin 'Asakir "S", "Tercumet el-îmâm Hasan" , s: 17 ve "Tercumet el-îmâm el-Huseyn" , s: 31-33 ve "Tarih medinet Dimaşk" , c: 13, s: 171 ; c: 14, s: 118-119
- İbn'ul-Esir "S", "Usud'ul-Ğâbe" , c: 4, s: 308
- İbin Mâkulâ "S" , "İkmâl el-Kemâl" , c: 4, s: 378-379
- Muhammed bin İsmail el-Buhari "S", "Tarih'ul-Kebir" , c: 2, s: 147
- Muttaki el-Hindi "S", "Kenz'ul-'Ummâl" , c: 12, s: 117-118 ; c: 13, s: 667
- El-Zarendi el-Hanefi "S", "Nazmu Durrer'ul-Samtayn" , s: 193
- Tabarani "S", "Mu'cem'ul-Kebir" , c: 3, s: 97-98 ; c: 6, s: 263
- El-Heysemi "S", "Mecma'uz-Zevâid" , c: 8, s: 52
- Muhammed Bakır el-Meclisi "Ş", "Bihar'ul-Envar" , c: 43, s: 252
- İbin Şehrâşub , "Ş", "Menâkib Âl Ebi Tâlib" , c: 3, s: 166

(64*)

- İbin Ebi 'Âsim "S", "Kitâb'ul-Evâil" , s: 35
- El-Dahhâk "S", "El-Âhâd vel-Mesâni" , c: 1, s: 149
- El-Haris bin Ebi Usâme "S", "Bağyat'ul-Bâhis" , s: 295
- İbin Muhlid el-Kurtûbi "S", "Mâ ruvi fil-Havdi vel-Kevser" , s: 121
- İbin Ebi Şeybe el-Kufi "S", "El-Musannaf" , c: 7, s: 503 ; c: 8, s: 350
- Heysemi "S", "Mecma'uz-Zevâid" , c: 9, s: 102
- El-Hakim el-Niysâburi "S", "El-Mustedrek" , c: 3, s: 136
- Ahmed bin Abdullah el-Tabarani "S", "Zahâir'ul-'Ukba" , s: 58
- Hafız İbin 'Asakir "S", "Tarih medinet Dimaşk" , c: 42, s: 40
- İbin Mâkulâ "S" , "İkmâl el-Kemâl" , c: 7, s: 127
- Hatıyb el-Bağdâdi "S", "Tarih Bağdâd" , c: 2, s: 79

- Abdullah bin 'Adey "S", "El-Kâmil" , c: 4, s: 291
- Muttaki el-Hindi "S", "Kenz'ul-'Ummâl" , c: 13, s: 144
- İbin Abdel-Birr "S", "El-Temhiyd" , c: 2, s: 305 ve "El-İstiy'âb" , c: 3, s: 1090-1091
- Tabarani "S", "Kitâb el-Evâil" , s: 78 ve "Mu'cem'ul-Kebir" , c: 6, s: 265
- Burhanuddin el-Halabi "S", "Syret'ul-Helebiyye" , c: 1, s: 432
- Ebi Bekr Ahmed bin Musa İbin Merduveyh "S", "Menâkib" , s: 186
- El-Meziy "S", "Tehziyb el-Kemâl" , c: 20, s: 480-481
- İbn'ul-Esir "S", "Usud'ul-Ğâbe" , c: 4, s: 18
- Şeyh el-Tusi "Ş" , "El-Amâli" , s: 246
- Ali bin Yunus el-Âmili "Ş" , "Sırat'ul-Mustakiym" , c: 1, s: 235
- Seyyid Hâşim el-Bahrâni "Ş" , "Hilyet'ul-Ebrâr" , c: 2, s: 51
- İbin Batriyk "Ş" , "El-'Umdatu" , s: 66
- İbin Şehrâşub "Ş" , "Menâkib Âl Ebi Tâlib" , c: 3, s: 25
- Şerif el-Murtada "Ş" , "El-Fusul el-Muhtâra" , s: 262

(65*)

- Muvaffak bin Ahmed el-Havarizmi "S", "El-Menâkib" , s: 326
- Muhammed Bakır el-Meclisi "Ş" , "Bihar'ul-Envar" , c: 27, s: 280
- Seyyid Hâşim el-Bahrani "Ş" , "Mediyet'ul-Me'âciz" , c: 1, s: 423-424
- Muhammed Tâhir el-Kummi el-Şiyrâzi "Ş" , "Kitab'ul-Erbe'în" s: 57
- Ali bin Yunus el-Âmili "Ş" , "El-Sirât el-Mustakiym" , c: 2, s: 34
- El-Hurr el-Âmili "Ş" , "Vesâil el-Şiy'a" , c: 5, s: 83

(66*)

- El-Sâlihi el-Şâmi “S”, “Subul el-Huda vel-Reşâd” , c: 11, s: 293
- Hafız İbin ‘Asakir “S”, “Tarih medinet Dimaşk” , c: 42, s: 269
- Muttaki el-Hindi “S”, “Kenz’ul-‘Ummâl” , c: 11, s: 601, 622
- Heysemi “S”, “Mecma’uz-Zevâid” , c: 9, s: 132
- Şeyh el-Tusi “Ş”, “El-Amâli” , s: 133, 352
- Muhammed Bakır el-Meclisi “Ş”, “Bihar’ul-Envar” , c: 27, s: 82-83 ; c: 29, s: 642 ; c: 39, s: 278-279, 285
- El- Hatib el-Tebriyzi “Ş”, “El-İkmâl fi Esmâi el-Ricâl” , s: 96
- Muhammed bin Ali el-Tabari , “Ş”, “Beşâret el-Mustafa” , s: 124
- Muhammed Tâhir el-Kummi el-Şiyrâzi “Ş”, “Kitab’ul-Erbe’în” s: 461

(67*)

- Hafız İbin ‘Asakir “S”, “Tarih medinet Dimaşk” , c: 42, s: 332
- El-Hakim el-Hasakâni “S”, “Şevâhid el-Tenziyl” , c: 1, s: 88-89
- Hafız Huseyn bin el-Hakem el-Hibri el-Kufi “S”, “Tenziyl’ul-Âyât el-munzila fi menâkib Ehlil-Beyt” (El yazması, Tahran/İran Üniversitesi)
- Hafız Ebu Nu’aym el-İsfahâni “S”, “Ma nuzila min’el-Kurân fi Aliy” , s: 254 (Tahran/İran baskısı)
- Muhammed bin Mukrim İbin Manzûr “S”, “Muhtasar tarih Dimaşk” , c: 17, s: 384
- Şeyh Saduk “Ş”, “El-Amâli” , s: 579
- Muhammed Bakır el-Meclisi “Ş”, “Bihar’ul-Envar” , c: 24, s: 213 ; c: 40, s: 7 ; c: 65, s: 39-40, 139-140
- El-Hafız İbin Batriyk “Ş”, “Hasâis el-Vahiy el-mubiyn” , s: 216
- Muhammed bin Ali el-Tabari “Ş”, “Beşâret el-Mustafa” , s: 275
- İbin Ebil-Feth el-İrbili “Ş”, “Keşf’ul-Ğumme” , c: 1, s: 92

(68*)

- Muvaffak bin Ahmed el-Havarazmi “S”, “El-Menâkib” , s: 112
- Ebi Bekr Ahmed bin Musa İbin Merduveyh “S”, “Menâkib” , s: 102
- Hafız İbin ‘Asakir “S”, “Tarih medinet Dimaşk” , c: 42, s: 43,56
- Hakim el-Hasakâni “S”, “Şevâhid el-Tenziyl” , c: 1, s: 489
- El-Cuveyni el-Hamaveyni “S”, “Ferâid el-Samtayn” , c: 1, s: 60
- İbin Mağâzili “S”, “Menâkib” , s: 101
- Muhammed Tâhir el-Kummi el-Şiyrâzi “Ş” , “Kitâb’ul-Erbe’în” , s: 50, 76, 458
- Muhammed Bakır el-Meclisi “Ş” , “Bihar’ul-Envar” , c: 38, s: 1, 9, 11-12, 16, 247 ; c: 40 , s: 6
- Şeyh el-Saduk “Ş” , “El-Amâli” , s: 427-428, 564
- Muhammed bin İsmail el-Kufi “Ş” , “Menâkib el-İmâm Emir’el-muminin” , c: 1, s: 335, 341, 384-385, 387-388
- Muhammed bin Cerir el-Tabari “Ş” , “El-Musterşid” , s: 271
- İbin Şehrâşub “Ş” , “Menâkib Âl Ebi Tâlib” , c: 2, s: 246-247 , 268
- Furat ibin İbrahim el-Kufi “Ş” , “Tefsir” , s: 613
- Ali bin Yunus el-Âmili “Ş” , “El-Sirât el-Mustakiym” , c: 2, s: 30, 70

(69*)

- Muvaffak bin Ahmed el-Havarazmi “S” , “El-Menâkib” , s: 82
- Şeyh İbrahim bin Muhammed bin Ebi Bekr El-Cuveyni el-Hamaveyni “S”, “Ferâid el-Samtayn” , c: 1, s: 97
- El-Kenci el-Şafi’i “S” , “Kifâyet’ul-Tâlib” , s: 332
- Muttaki el-Hindi “S” , “Kenz’ul-‘Ummâl” , c: 11, s: 614
- Deylemi “S” , “Firdevs’il-Ahbar” , c: 1, s: 370, hadis: 1491
- Ali bin Şihâbuddin el-Hamadâni el-Huseyni “S” , “Meveddet el-Kurba” , s: 18, 23

- Şeyh Zeynuddin Abdurrauf el-Munavi “S”, “Kunuz el-Hakâik” , s: 19
- Kadı Nu’mân el-Mağribi “Ş” , “Şerh’ul-Ahbâr” , c: 2, s: 310
- İbin Şehrâşub “Ş” , “Menâkib Âl Ebi Tâlib” , c: 1, s: 312
- Muhammed Tâhir el-Kummi el-Şiyrazi “Ş” , “Kitâb’ul-Erbe’în” , s: 439
- Muhammed Bakır el-Meclisi “Ş” , “Bihar’ul-Envar” , c: 40, s: 135, 179
- Şerif el-Murtada “Ş” , “Risail” , c: 4, s: 93
- Şeyh el-saduk “Ş” , “El-Amâli” , s: 63
- Ali bin Yunus el-Âmili “Ş” , “El-Sirât el-Mustakiym” , c: 2, s: 29

(70*)

- Şeyh İbrahim bin Muhammed bin Ebi Bekr El-Cuveyni el-Hamaveyni “S” , “Ferâid el-Samtayn” , c: 1, s: 78
- Muvaffak bin Ahmed el-Havarazmi “S” , “El-Menâkib” , s: 316
- Muhammed bin Ahmed el-Kummi “Ş” , “Mietu Menkibe” , s: 63
- Ebul-Feth el-Kereciyki “Ş” , “Kenz’ul-Fevâid” , s: 209
- Muhammed Bakır el-Meclisi “Ş” , “Bihar’ul-Envar” , c: 27, s: 112 ; c: 38, s: 152-153
- Muhammed Tâhir el-Kummi el-Şiyrazi “Ş” , “Kitâb’ul-Erbe’în” , s: 80
- Seyyid Hâşim el-Bahrâni “Ş” , “Ğâyet’ul-Merâm” , c: 1, s: 298 ; c: 2, s: 294 ; c: 6, s: 67 ve “Keşf el-muhimm” , s: 146

(71*)

- Tabarani “S” , “Mu’cem-ul Kebir” , c: 6, s: 269
- Muttaki el-Hindi “S” , “Kenz’ul-’Ummâl” , c: 11, s: 616
- Heysemi “S” , “Mecma’uz-Zevâid” , c: 9, s: 102
- Hafız İbin ‘Asakir “S” , “Tarih medinet Dimaşk” , c: 42, s: 41

- El-Zehebi “S”, “Siyeru A’lâm el-Nubalâ” , c: 23, s: 79 (hz. Ebu Zer’den) ve “Tarih el-İslâm” , c: 46, s: 391
- Ebi Bekr Ahmed bin Musa İbin Merduveyh “S”, “Menâkib” , s: 65-66 (hz. Ebu Zer’den)
- Şeyh İbrahim bin Muhammed bin Ebi Bekr El-Cuveyni el-Hamaveyni “S”, “Ferâid el-Samtayn” , c: 1, s: 139-140
- İbin Ebil-Hadid “S”, “Şerh Nehc’ul-Balâğa” , c: 13, s: 228 (hz. Ebu Zer’den)
- El-Cahiz “S”, “El-’Usmâniye” , s: 290 (hz. Ebu Zer’den)
- Muhammed bin Suleyman el-Kufi “Ş” , “Menâkib el-İmâm Emir’el-muminin” , c: 1, s:267
- Kadı Nu’mân el-Mağribi “Ş” , “Şerh’ul-Ahbâr” , c: 2, s: 264
- Ebul-Feth el-Kereciyki “Ş” , “El-Te’accub” , s: 98 ve “Kenz’ul-Fevâid” , s: 221
- Şeyh el-Tusi “Ş” , “El-Amâli” , s: 210
- İbin Şehrâşub “Ş” , “Menâkib Âl Ebi Tâlib” , c: 1, s: 290
- Şâzen bin Cebrâil el-Kummi “Ş” , “El-Ravda” , s: 147
- Seyyid ibin Tâvus “Ş” , “El-Yakin” , s: 499, 512
- İbin ‘Ukda el-Kufi “Ş” , “Fadâil Emir’el-muminin” , s: 20
- Muhammed bin Ali el-Tabari “Ş” , “Beşâret el-Mustafa” , s: 172

(72*)

- Ebi Bekr Ahmed bin Musa İbin Merduveyh “S”, “Menâkib” , s: 111
- Ebu Nu’aym Ahmed bin Abdullah el-İsbahâni “S” , “Tesbiyt el-İmâme ve tertiyb el-Hilâfe” , s: 76 (Dar Muslim baskısı, Beyrut/Lübnan)
- Kadı Nu’mân el-Mağribi “Ş” , “Şerh’ul-Ahbâr” , c: 2, s: 576
- İbin Ebi Feth el-İrbili “Ş” , “Keşf’ul-Ğumme” , c: 1, s: 155
- Hasan bin Yusuf el-Hilli “Ş” , “Keşf’ul-Yakin” , s: 291

- Muhammed bin Suleyman el-Kufi “Ş” , “Menâkib el-İmâm Emir’el-muminin” , c: 1, s: 388
- Muhammed Bakır el-Meclisi “Ş” , “Bihar’ul-Envar” , c: 38, s: 11

(73*)

- Ahmed bin Yahya bin Cabir el-Balâzari “S” , “Ensâb’ul-Eşrâf” , s: 183
- Şeyh Zeynuddin Abdurrauf el-Munavi “S” , “Kunuz el-Hakâik” , s: 88
- Deylemi “S” , “Firdevs’il-Ahbar” , c: 2, s: 504, hadis: 3417
- Şeyh Suleyman el-Kanduzi el-Nakşibendi “S” , “Yenabi’ul-Mevedde” , c: 2, s: 77
- Hafız İbin ‘Asakir “S” , “Tarih medinet Dimaşk” , c: 42, s: 317
- Cemaluddin Muhammed bin Mukrim el-Ansâri “S” , “Mutasar tarih Dimaşk” , c: 17, s: 152
- El-Kenci el-Şafiî “S” , “Kifâyet’ul-Tâlib” , s: 293
- El-Hakim el-Hasakâni “S” , “Şevâhid’ul-Tenziyl” , c: 1, s: 98
- İbin Şahrâşub “Ş” , “Menâkib Âl Ebi Tâlib” , c: 2, s: 62 (Abdullah bin Abas’tan)
- Muhammed Bakır el-Meclisi “Ş” , “Bihar’ul-Envar” , c: 38, s: 300
- Muhammed bin Suleyman el-Kufi “Ş” , “Menâkib el-İmâm Emir’el-muminin” , c: 1, s: 385

(74*)

- Muhammed Bakır el-Meclisi “Ş” , “Bihar’ul-Envar” , c: 27, s: 162; c: 65, s: 9
- Şeyh el-Saduk “Ş” , “El-Amâli” , s: 416-417 ve “El-Hisâl” s: 403
- Muhammed bin Ali el-Tabari “Ş” , “Beşâret el-Mustafa” , s: 98
- El-Fettâl el-Niysâburi “Ş” , “Ravdat’ul-Vâ’iziyn” , s: 297

- Ali el-Tabarassi “Ş” , “Mişkât el-Envâr” , s: 153
- Şeyh Hasan bin Ebi Hasan el-Deylemi “Ş” , “A’lâm el-Din” , s: 451
- El-Hafız Recab’ul-Bursi “Ş” , “Meşârik Envâr el-Yakin” , s: 236
- Seyyid Hâşim el-Bahrâni “Ş” , “Ğâyet el-Merâm” , c: 4, s: 336 ; c: 6, s: 80

(75*)

- Seyyid Hâşim el-Bahrâni “Ş” , “Medinat’ul-Me’âciz”
- Şeyh el-Tusi “Ş” , “El-Amâli” , s: 283
- İbin Şehrâşub “Ş” , “Menâkib Âl Ebi Tâlib” , c: 2, s: 152
- Muhammed Bakır el-Meclisi “Ş” , “Bihar’ul-Envar” , c: 17, s: 373 ; c: 41, s: 251-252 ; c: 65, s: 134
- Muhammed bin Ali el-Tabari “Ş” , “Beşâret el-Mustafa” , s: 214

(76*)

- Deylemi “S” , “Firdevs’ul-Ahbâr” , c: 2, s: 210, hadis: 2495
- Hafız İbin ‘Asakir “S” , “Tarih medinet Dimaşk” , c: 42, s: 308 (hz.Ammar ve hz. Ebu Eyyub’ten)
- Muvaffak bin Ahmed el-Havarazmi “S” , “Menâkib” , s: 321 (hz. Cabir’dan)
- İbin Mağâzili “S” , “Menakib” , s: 47
- Şeyh İbrahim bin Muhammed bin Ebi Bekr El-Cuveyni el-Hamaveyni “S” , “Ferâid el-Samtayn” , c: 1, s: 296 (hz. Ammar ve hz. Ebu Eyyub’tan)
- Muhibbuddin el-Tabari “S” , “Riyâd’ul-Nadara” , c: 3, s: 130 (hz.Ammar ve hz. Ebu Eyyub’ten)

- Şeyh Zeynuddin Abdurrauf el-Munavi “S”, “Kunuz el-Hakâik” , s: 69 (Enes bin Malik’ten)
- İbin Hacer el-‘Askalâni “S”, “Lisân’ul-Mizân” , c: 4, s: 399 (Haydarâbâd/Hindistan baskısı)
- Şeyh Suleyman el-Kanduzi el-Nakşibendi “S”, “Yenâbi’ul-Mevedde” , s: 123 (İstanbul baskısı)
- El-Fettâl el-Niysâburi “Ş” , “Ravdat’ul-Vâ’iziyn” , s: 128
- Şeyh el-Tusi “Ş” , “El-Amâlî” , s: 271, 334-335 (imam-ı Ali’den)
- Şâzen bin İbrahim el-Kummi “Ş” , “El-Ravda” , s: 131 (imam-ı Ali’den)
- Muhammed ahir el-Kummi “Ş” , “Kitab’ul-Erba’iyn” , s: 73
- Muhamme Bakır el-Meclisi “Ş” , “Bihar’ul-Envar” , c: 36, s: 5
- İbin ‘Ukde el-Kufi “Ş” , “Fadâil Emir’ul-muminin” , s: 77, (imam-ı Ali’den)
- Muhammed bin Ali el-Tabari “Ş” , “Beşâret el-Mustafa” , s: 414 (imam-ı Ali’den)
- Seyyid Hâşim el-Bahrâni “Ş” , “Ğâyet’ul-Merâm” , c: 5, s: 296-298

(77*)

- Muhibuddin el-Tabari “S”, “Riyâd’ul-Nadara” , c: 2, s: 177 ve “Zahâir’ul-‘Ukbâ” , s: 70 (muhtasar olarak)
- Tabarani “S”, “Mu’cem el-Kebir” , c: 3, s: 88 (muhtasar olarak)
- Muttaki el-Hindi “S”, “Kenz’ul-‘Ummâl” , c: 11, s: 619 ; c: 13, s: 143 (muhtasar olarak)
- Heysemi “S”, “Mecma’uz-Zevâid” , c: 9, s: 132 (muhtasar)
- İbin Ebil-Hadid “S”, “Şerh Nehc’ul-Belâğa” , c: 9, s: 170
- Şemsuddin Ebi Berkât el-Dimaşki el-Şafi’î “S”, “Cavâhir’ul-Matâlib” , c: 1, s: 105
- Hafız Ebu Nu’aym el-İsfahâni “S”, “Hilyet’ul-Evliyâ” , c: 1, s: 63 (muhtasar olarak)

- Ali bin Şihâbuddin el-Hamadâni el-Huseyni “S”, “Meveddet el-Kurba” , s: 16
- Şeyh el-Tusi “Ş”, “El-Amâli” , s: 223
- Şeyh el-Saduk “Ş”, “El-Amâli” , s: 564
- Muhammed bin uleyman el-Kufi “Menakib” , c: 1, s: 208 (muhtasar olarak)
- Şeyh el-Mufid “Ş”, “El-Amâli” , s: 44 (muhtasar olarak)
- İbin Şehrâşub “Ş”, “Menâkib Âl Ebi Tâlib” , c: 2, s: 217 (muhtasar olarak)
- Seyyid bin Tâvus “Ş”, “El-Tahsiyn” , s: 624
- Muhammed Bakır el-Meclisi “Ş”, “Bihar’ul-Envar” , c: 38, s: 103, 115
- Muhammed bin Ali el-Tabari “Ş”, “Beşâret el-Mustafa” , s: 175, 259-260
- Furat bin İbrahim el-Kufi “Ş”, “Tefsir” , s: 164
- Ebu Salâh el-Halebi “Ş”, “Takriyb’ul-Ma’ârif” , s: 201
- Seyyid Haşim el-Bahrâni “Ş”, “Ğâyet’ul-Merâm” , c: 1, s: 189 ; c: 2, s: 206 ; c: 5, s: 124

(78*)

- El-Zarendi el-Hanefi “S”, “Nazmu Durer’el-Samtayn” , s: 233
- Şeyh Suleyman el-Kanduzi el-Nakşibendi “S”, “Yenabi’ul-Mevedde” , c: 2, s: 365
- İbin Hacer el-Heysemi “S”, “Sava’ik-ul Muhrika” , s: 228

HZ. SELAMN 6. BÖLÜM

(78*)

- El-Zarendi el-Hanefi “S”, “Nazmu Durer’el-Samtayn” , s: 233
- Şeyh Suleyman el-Kanduzi el-Nakşibendi “S”, “Yenabi’ul-Mevedde” , c: 2, s: 365
- İbin Hacer el-Heysemi “S”, “Sava’ik-ul Muhrika” , s: 228
- Heysemi “S”, “Mecma’uz-Zevâid” , c: 10, s: 346 (değişik bir şekilde)
- Tabarani “S”, “Mu’cem el-Avsat” , c: 9, s: 156 ve “Mu’cem el-Kebir” , c: 11 , s: 84 (mutasar ve değişik bir şekilde)
- İbin ‘Amr el-Nakkâş “S”, “Fevâid el-‘îrâkiyyun” , s: 49 (değişik bir şekilde)
- Muttaki el-Hindi “S”, “Kenz’ul-‘Ummâl” , c: 14 , s: 379 (muhtasar ve değişik bir şekilde)
- El-Se’lebi “S”, “Tefsir” , c: 10, s: 208 (muhtasar ve değişik bir şekilde)
- Muvaffak bin Ahmed el-Havarezmi “S”, “El-Menâkib” , s: 77 (değişik bir şekilde)
- İbin abbâğ el-Maliki “S”, “Fusul el-Muhimme” , c: 1, s: 585 (değişik bir şekilde)
- İbin Meğâzili “S”, “Menâkib” , s: 119 (değişik bir şekilde)
- Hafız İbin ‘Asakir “S”, “Tarih medinet Dimaşk” , c: 2, s: 159 (değişik bir şekilde)
- Şeyh el-Mufid “Ş” , “El-Amâli” , s: 353 (değişik bir şekilde)
- Şeyh Tusi “Ş” , “El-Amâli” , s: 124 (değişik bir şekilde)
- El-Kadı Nu’mân el-Mağribi “Ş” , “Şerh’ul-Ahbâr” , c: 1, s: 157 (değişik bir şekilde)
- İbin Şehrâşub “Ş” , “Menâkib Âl Ebi Tâlib” , c: 2, s: 4-5 (değişik bir şekilde)

(79*)

- Muhammed bin Suleyman el-Kufi “Ş” , “Menâkib el-İmâm Emir’ul-muminin” , c: 1, s: 414

- İbin Şehrâşub “Ş” , “Menâkib Âl Ebi Tâlib” , c: 1, s: 318
- Seyyid Hâşim el-Bahrâni “Ş” , “Yanâbi’ul-Me’âciz” , s: 115
- Muhammed Bakır el-Meclisi “Ş” , “Bihar’ul-Envar” , c: 26, s: 148 ; c: 39, s: 345-346; c: 40 , s: 154 ; c: 53, s: 119
- Ali bin Yunus el-’Âmili “Ş” , “El-Sirât’ul-Mustakim” , c: 1, s: 217
- Muhammed bin Hasan el-Saffâr “Ş” , “Basâir’ul-Deracât” , s: 222, 289

(80*)

- Muhammed bin Suleyman el-Kufi “Ş” , “Menâkib el-İmâm Emir’ul-muminin” , c: 1, s: 414
- Şeyh el-Tusi “Ş” , “İhtiyâr ma’rifet el-Ricâl” , c: 1, s: 78
- El-Tabrassi “Ş” , “El-İhticâc” , c: 1, s: 151
- Muhammed Bakır el-Meclisi “Ş” , “Bihâr’ul-Envâr” , c: 22, s: 387 ; c: 29, s: 79-80
- Seyyid el-Hûi “Ş” , “Mu’cem rical el-Hadis” , c: 9, s: 205
- Seyyid Hâşim el-Bahrâni “Ş” , “Ğâyet’ul-Merâm” , c: 2, s: 120-121 ; c: 6, s: 179

(81*)

- Ahmed Muhibbuddin bin Abdullah el-Tabari “S” , “Zahâir’ul-’Ukba” , s: 17 (Peygamber efendimizden)
- Şeyh Suleyman el-Kanduzi el-Nakşibendi “S” , “Yenabi’ul-Mevedde” , s: 21 (İstanbul baskısı); c: 1, s: 459 (yeni baskı)
- Abderrauf el-Munavi “S” , “Kunuz el-Hakaik” , s: 165
- Deylemi “S” , “Firdevs’ul-Ahbar” , c: 4, s: 283, hadis: 6838

- Şeyh İbrahim bin Muhammed bin Ebi Bekr El-Cuveyni el-Hamaveyni "S", "Ferâid el-Samtayn", c: 1, s: 45
- Muhammed bin Yusuf el-Salihi el-Şami "S", "Subul el-Huda vel-Reşâd", c: 11, s: 7 (Peygamber efendimizden)
- Muvaffak bin Ahmed el-Havarezmi "S", "Maktel el-Huseyn", s: 18
- İbin Hacer el-Heytemi "S", "Sava'ik-ul Muhrika", s: 233
- Muttaki el-Hindi "S", "Kenz'ul-'Ummâl", c: 12, s: 104
- Ebi Bekr Ahmed bin Musa bin Merduveyh el-İsfahâni "S", "Menakib", s: 213
- Şeyh Saduk "Ş", "'Uyun ahbar el-Rida", c1, s: 71
- El-Kadı Nu'mân el-Mağribi "Ş", "Şerh'ul-Ahbâr", c: 2, s: 202
- Muhammed bin Cerir el-Tabari "Ş", "Nevâdir el-Mu'cizât", s: 124 (hz. İmam Muhammed el-Bakır'dan)
- İbin Ebi Feth el-İrbili "Ş", "Keşf'ul-Ğumme", c: 1, s: 31
- Hasan bin Yusuf el-Hilli "Ş", "Keşf'ul-Yakin", s: 191
- Huseyn bin Abdulvehhâb "Ş", "'Uyun el-Mu'cizât", s: 73 (hz. İmam Muhammed el-Bakır'dan)
- Syiid Hâşim el-Bahrâni "Ş", "Medinat'ul-Me'âciz", c: 4, s: 430 ; c: 5, s: 121 (hz. İmam Muhammed el-Bakır'dan)
- Muhammed Bakır el-Meclisi "Ş", "Bihar'ul-Envar", c: 26, s: 269; c: 46, s: 278 (hz. İmam Muhammed el-Bakır'dan) ; c: 65, s: 45 (Peygamber efendimizden)

(82*)

- El-Kadı Nu'mân el-Mağribi "Ş", "Şerh'ul-Ahbâr", c: 1, s: 124

(83*)

- Şeyh el-Saduk “Ş” , “Kemâl el-Din ve İtmâm el-Ni’me” , s: 342 (hz. İmam Cafer el-Sadık’tan)
- Muhammed Bakır el-Meclisi “Ş” , “Bihar’ul-Envar” , c: 51, s: 145 (hz. İmam Cafer el-Sadık’tan)
- Huseyn bin Hamdan el-Hasiybi “Ş” , “Hidâyet’ul-Kubra” , s: 361

(84*)

- Şeyh El-Saduk “Ş” , “Men la yahdurahu el-Fakih” , c: 1, s: 538
- Seyyid Hâşim el-Bahrâni “Ş” , “Medinat’ul-Me’âciz” , c: 4, s: 223
- Ebi ‘Abbâs bin Abdullah el-Himyeri “Ş” , “Kurbel-İsnâd” , s: 158
- Muhammed Bakır el-Meclisi “Ş” , “Bihar’ul-Envar” , c: 88, s: 322

(85*)

- Şeyh Yusuf el-Bahrâni “Ş” , “Hedâik el-Nâdira” , c: 3, s:346
- Şeyh Muhammed bin Hasan el-Hurr el-‘Âmili “Ş” , “Vesâil el-Şiy’a” , c: 2, s: 403
- İbin Sâbur el-Zeyyât “Ş” , “Tıb el-Eimme” , s: 15
- Muhammed Bakır el-Meclisi “Ş” , “Bihar’ul-Envar” , c: 78, s: 186

(86*)

- Ahmed Muhibbuddin bin Abdullah el-Tabari “S” , “Zahâir’ul-‘Ukbâ” , s: 136-137
- Tabarani “S” , “El-Mu’cem el-Evsat” , c: 2, s: 55 (muhtasar olarak)

- Ebu 'Amr el-Dâni "S", "Sunen el-varide fil-fiten" , c: 5, s: 1054, hadis: 571 (muhtasar)
- Hafız Ebu Nu'aym el-İsfahâni "S", "Erbe'iyn Hadis fil-Mehdi" 6. hadis
- Hafız el-Kenci el-Şafi'i "S", "El-Beyân fi ahbâr ahir'il-zamân" s: 90 (Necef/İrak baskısı)
- Eyh Suleyman el-Kanduzi el-Nakşibendi "S", "Yenabi'ul-Mevedde" , c: 2, s: 210
- Şeyh İbrahim bin Muhammed bin Ebi Bekr El-Cuveyni el-Hamaveyni "S", "Ferâid el-Samtayn" , c: 2, s: 325, hadis: 575
- Şeyh el-Tusi "Ş" , "El-Ğaybe" , s: 181 (muhtasar olarak)
- Muhammed Bakır el-Meclisi "Ş" , "Bihar'ul-Envar" , c: 51, s: 74 (muhtasar)
- El-Tabrassi "Ş" , "Tefsir mecma'ul-beyân" , c: 7, s: 120 (muhtasar)
- İbin Ebil-Feth el-İrbili "Ş" , "Keşf'ul-Ğumme" , c: 3, s: 268-269
- Seyyid Hâşim el-Bahrâni "Ş" , "Ğâyet'ul-Merâm" , c: 7, s: 84

(87*)

- Muttaki el-Hindi "S", "Kenz'ul-'Ummâl" , c: 11, s: 608
- El-Hakim el-Niysâburi "S", "El-Mustedrek" , c: 2, s: 241
- El-Hakimel-Hasakâni "S", "Şevâhid'ul-Tenzil" , c: 1, s: 375
- Celâluddin el-Suyuti "S", "El-Durr'ul-Mensur" , c: 4, s: 44
- Ebu Bekr Ahmed İbin Merduveyh el-İsfahâni "S", "Menâkib" , s: 265
- Muhammed bin Yusuf el-Sâlihi el-Şâmi "S", "Subul el-Huda vel-Reşâd" , c: 11, s: 296
- Ebu Bekr Ahmed el-Hatib el-Bağdâdi "S", "Muvaddah evhâm el-Cem'u vel-Tefrik" c: 1, s: 41, Hindistan baskısı)
- Nuruddin el-Heysemi "S", "Mecma'uz-Zevâid" , c: 9, s: 100
- Şeyh Yusuf ibin Hasan el-Hilli "Ş" , "Keşf'ul-Yakin" , s: 369

- El-Hafız İbin Batriyk “Ş” , “Hasâis el-Vahiy el-mubin” , s: 242
- İbin Ebi Feth el-İrbili “Ş” , “Keşf’ul-Ğumme” , c: 1, s: 300
- Şeyh el-Saduk “Ş” , “Uyun ahabâr el-Rida” , c: 1, s: 68, 78 ve “El-Hisâl” , s: 21
- Muhammed bin Suleymân el-Kufi “Ş” , “Menâkib el-İmâm Emir’el-muminin” , c: 1, s: 476, 480
- Şeyh el-Tusi “Ş” , “El-Amâli” , s: 610 (daha geniş bir şekilde)
- Muhammed Bakır el-Meclisi “Ş” , “Bihar’ul-Envâr” , c: 15, s: 20 ; c: 2, s: 278 ; c: 35, s: 25 ; c: 36, s: 180 ; c: 37, s: 38; c: 38, s: 309 , 325 (daha geniş bir şekilde)
- Muntecebuddin İbin Bâbuveyh “Ş” , “El-Erba’un hadisen” , s: 35

(88*)

- Şeyh Mufid “Ş” , “El-Amâli” , s: 161
- Muhammed Bakır el-Meclisi “Ş” , “Bihar’ul-Envar” , c: 39, s: 265
- Ebi Salâh Takiy bin Necm el-Halabi “Ş” , “Takriyb el-Ma’ârif” , 204

(89*)

- El-Zerandi el-Hanefi “S” , “Nazm Durer el-Samtayn” , s: 240
- Muttaki el-Hindi “S” , “Kenz’ul-‘Ummâl” , c: 11, s: 611-612 (değişik bir şekilde)
- Muvaffak bin Ahmed el-Havarazmi “S” , “Menâkib” , s: 75 (değişik bir şekilde)
- El-Hakim el-Niysâburi “S” , “El-Mustedrek” , c: 3, s: 128(değişik bir şekilde)
- Tabarani “S” , “El-Mu’cem el-Kebir” , c: 5, s: 194 (değişik bir şekilde)

- Hafız İbin 'Asakir "Ş", "Tarih medinet Dimaşk", c: 42, s: 242
- Hazreti İmâm Hasan el-'Askeri , "Tefsir", s: 546 (değişik bir şekilde)
- Ebi Cafar Muhammed bin Ya'kub el-Kuleyni "Ş" , "El-Kâfi" , c: 1, s: 287
- Şeyh el-Tabrassi "Ş" , "El-İhticâc" , c: 2, s: 224 (değişik bir şekilde)
- Seyyid bin Tâvua "Ş" , "El-Tarâif" , s: 118 (değişik bir şekilde)
- Muhammed Bakır el-Meclisi "Ş" , "Bihar'ul-Envar" , c: 23, s: 110 ; c: 27, s: 106 (değişik bir şekilde)
- Furat bin İbrahim el-Kufi "Ş" , "Tefsir" , s: 110
- Suleym bin Kays el-Kufi "Ş" , "Kitâb Suleym" , s:258 (değişik bir şekilde)
- Muhammed bin Suleyman el-Kufi "Ş" , "Menâkib el-İmâm Emir'el-Muminin" , c: 2, s: 475 (değişik bir şekilde)
- Muhammed bin Cerirel-Tabari "Ş" , "El-Msterşid" , s: 638 (değişik bir şekilde)
- İbin Şehrâşub "Ş" , "Menâkib Âl Ebi Tâlib" , c: 1, s: 250-251 (değişik bir şekilde)
- Muhammed bin Mes'ud el-'Ayyâşi "Ş" , "Tefsir" , c: 1, s: 250
- İbin Bâbuveyh el-Kummi "Ş" , "El-İmâmetu vel-Tabsire" , s: 44, (değişik bir şekilde)
- Şeyh el-Saduk "Ş" , "El-Hisâl" , s: 558 (değişik bir şekilde)

(90*)

- Şeyh Saduk "Ş" , "El-Amâli" , s: 57
- Fettâl el-Niysâburi "Ş" , "Ravdat'ul-Vâ'iziyn" , s: 110
- Suleym bin Kays el-Hilâli el-Kufi "Ş" , "Kitâbu Suleym" , s: 479
- İbin Şehrâşub "Ş" , "Menâkib Âl Ebi Tâlib" , c: 1, s: 312
- Seyyid Hâim el-Bahrâni "Ş" , "Hilyet'ul-Ebrâr" , c: 2, s:120

- Muhammed Bakır el-Meclisi “Ş”, “Bihar’ul-Envar”, c: 39, s: 37; c: 40, s: 149
- Hafız Receb’ul-Bursi “Ş”, “Meşârik Envâr’ul-Yakin”, s: 235

(91*)

- İbin Mağâzeli “S”, “Menâkib”, s: 286
- Şeyh İbrahim bin Muhammed bin Ebi Bekr El-Cuveyni el-Hamaveyni “S”, “Ferâid el-Samtayn”, c:1, s: 94
- Hafız Ebu Nu’aym el-İsfahâni “S”, “Hilyet’ul-Evliyâ”, c: 1, s: 65
- Muttaki el-Hindi “S”, “Kenz’ul-‘Ummâl”, c: 11, s: 615 ; c: 13, s: 146-147
- Abdurrâuf el-Munavi “S”, “Fayd’ul-Kadir”, c: 3, s: 60
- Hakim el-Hasakâni “S”, “Şevâhid’ul-Tenzil”, c: 1, s: 135
- Hafız İbin ‘Asakir “S”, “Tarih medinet Dimaşk”, c: 42, s: 384
- Muhammed bin Talha el-Şafi’i “S”, “Matâlib el-Su-ul”, s: 127
- İbin Abdel-Birr “S”, “El-İstiy’âb”, c: 3, s: 40
- El-Deylemi “S”, “Firdevs el-Ahbâr”, c: 3, s: 277, hadis: 4701
- Muvaffak bin Ahmed el-Havarazmi “S”, “Menâkib”, s: 82
- Muhammed Bakır el-Meclisi “Ş”, “Bihar’ul-Envar”, c: 40, s: 149
- İbin Şehrâşub “Ş”, “Menâkib Âl Ebi Tâlib”, c: 1, s: 312
- İbin Batriyk “Ş”, “El-‘Umde” s: 305, 379
- Ali bin Yunus el-Âmili “Ş”, “Sırât’ul-Mustakiym”, c: 1, s: 226; c: 2, s: 21
- Muhammed Tahir e-Kummi el-Şiyrâzi “Ş”, “Kitâb’ul-Erbe’iyn”, s: 438, 445
- Seyyid Hâşim el-Bahrâni “Ş”, “Ğâyet’ul-Merâm”, c: 5, s: 207

(92*)

- Şeyh Yusuf el-Bahrâni “Ş”, “Hedâik’ul-Nâdra”, c: 18, s: 149
- Ebi Cafer Muhammed bin Ya’kub el-Kuleyni “Ş”, “El-Kâfi” , c:1, s: 437 ; c: 2, s: 388
- El-Hurr el-Âmili “Ş”, “Vesâil el-Şiy’a”, c: 28, s: 354
- Suleym bin Kys el-Hilâli el-Kufi “Ş”, “Kitâbu Suleym”, s: 384
- Muhammed Bakır el-Meclisi “Ş”, “Bihar’ul-Envar”, c: 32, s: 325 ; c: 40 , s: 97

(93*)

- İbin Hacer el-‘Askalani “S”, “Lisân’ul-Mizân”, c: 6, s: 109 (muhtasar)
- Hafız İbin ‘Asakir “S”, “Tarih medinet Dimaşk”, c: 42, s: 54 (hz. Ebu Zer’den)
- Muhammed Bakır el-Meclisi “Ş”, “Bihar’ul-Envar”, c: 22, s: 318
- Şeyh el-Saduk “Ş”, “El-Amâli”, s: 107
- Muhammed bin Suleyman el-Kufi “Ş”, “Menâkib”, c: 1, s: 342
- İbin Ebil-Feth el-İrbili “Ş”, “Keşf’ul-Ğumme”, c: 1, s: 303

(94*)

- Muhammed Bakır el-Meclisi “Ş”, “Bihar’ul-Envar”, c: 8, s: 174 ; c: 40, s: 63
- Furat bin İbrahim el-Kufi “Ş”, “Tefsir”, s: 351

(95*)

- Şâzen bin Cebrâil el-Kummi “Ş” , “El-Ravda” , s: 146-147 ve “El-Fadâil” , s: 145-146
- Muhammed Bakır el-Meclisi “Ş” , “Bihar’ul-Envar” , c: 6, s: 51-53; c: 28, s: 92-94; c: 36, s: 148-149; c: 37, s: 292-293, , 311-312, 323; c: 38, s: 30
- El-Tabressi “Ş” , “El-Ihticâc” , c: 1, s: 230
- El-‘Ayyâşi “Ş” , “Tefsir” , c: 2, s: 268
- Muhammed bin Hasan el-Kummi “Ş” , “Akd’ul-Nadiyd” , s: 111-112
- Muhammed bin Cerir el-Tabari “Ş” , “El-Musterşid” , s: 584-585
- Huseyn bin Hamdan el-Hasiybi “Ş” , “Hidâyet’ul-Kubra” , s: 103

(96*)

- Ali bin Yunus el-Âmili “Ş” , “Sırât’ul-Mustakiym” , c: 2, s: 55
- İbin Şehrâşub “Ş” , “Menâkib Âl Ebi Tâlib” , c: 2, s: 254 (değişik bir şekilde)
- Zeynuddin Ali bin Yusuf “Ş” , “Nehc’ul-İmân” , s: 466
- Kadı Nu’mân el-Mağribi “Ş” , “Şerh’ul-Ahbâr” , c: 1, s: 428 ; c: 2, s: 369 (değişik bir şekilde)
- Muhammed bin Ahmed el-Kummi “Ş” , “Mi-etu Menkibe” , s: 53
- Seyyid bin Tâvus “Ş” , “El-Tahsiyn” , s: 569 ve “El-Yakiyn” , s: 252
- Muhammed Bakır el-Meclisi “Ş” , “Bihar’ul-Envar” , c: 37, s: 307
- Seyyid Hâşim el-Bahrâni “Ş” , “Ğâyet’ul-Merâm” , c: 1, s: 236

(97*)

- İbin Hamza el-Tusi “Ş”, “El-Sâkib fil-Menâkib”, s: 129-130
- Seyyid Hâşim el-Bahrâni “Ş”, “Medinat’ul-Me’âciz”, c: 1, s: 528-529 ve “Ğâyet’ul-Merâm”, c: 6, s: 336-337
- Muhammed Bakır el-Meclisi “Ş”, “Bihar’ul-Envar”, c: 42, s: 36-37
- Zeynuddin Ali bin Yusuf “Ş”, “Nehc’ul-İmân”, s: 643

(98*)

- Muhammed Bakır el-Meclisi “Ş”, “Bihar’ul-Envar”, c: 23, s: 88
- Suleym bin Kays el-Hilâli el-Kufi “Ş”, “Kitâbu Suleym”, s: 452-453
- Şeyh Saduk “Ş”, “Kemâl’ud-Din ve temâm’ul-Ni’me”, s: 413-414

(99*)

- İbin Mağâzali el-Şafi’i “S”, “Menâkib”, s: 109-110 (muhtasar)
- Şeyh Suleyman el-Kanduzi el-Nakşibendi “S”, “Yenabi’ul-Mevedde”, c: 2, s: 80, 239-240
- Abdurrauf el-Munâvi “S”, “Kunuz el-Hakâik”, s: 141 (muhtasar)
- El-Deylemi “S”, “Firdevs’ul-Ahbâr”, c: 4, s: 134, hadis: 6417
- Muhammed Bakır el-Meclisi “Ş”, “Bihar’ul-Envar”, c: 22, s: 317-318 ; c: 39, s: 257-258, 270; c: 73, s: 181-182; c: 89, s: 345-346
- İbin Şehrâşub “Ş”, “Menâkib Âl Ebi Tâlib”, c: 3, s: 4
- Kadı Nu’mân el-Mağribi “Ş”, “Şerh’ul-Ahbâr”, c: 2, s: 265
- El-Fettâl el-Niysâburi “Ş”, “Ravdat’ul-Vâ’iziyn”, s: 280-281

- Şeyh Saduk “Ş”, “Fadâil Eşhur’ul-Selâse”, s: 49-50 ve “El-Amâli”, s: 85-86 ve “Ma’âni el-Ahbâr”, s: 235
- İbin Batriyk “Ş”, “El-‘Umde”, s: 300-301
- Seyyid el-Mir Muhamed Bakır el-Mar’aşi el-Huseyni “Ş”, “İsna ‘Aşar risâle” , c: 1, s: 15-16, 19
- Zeynuddin Ali bin Yusuf “Ş”, “Nehc’ul-İmân”, s: 600
- Hasan bin Yusuf el-Mutahhar el-Hilli “Ş”, “Keşf’ul-Yakin”, s: 297-298
- Seyyid Hâşi el-Bahrâni “Ş”, “Ğâyet’ul-Merâm”, c: 6, s: 142-143
- İbin Şâzen el-Kummi “Ş”, “El-Fadâil”, s: 112

(100*)

- Hasan bin Suleyman el-Hilli “Ş”, “Muhtasar el-Basâir” , s: 193
- Muhammed bin Mes’ud el-‘Ayyâşi “Ş”, “Tefsir”, c: 2, s: 18
- Muhammed Bakır el-Meclisi “Ş”, “Bihar’ul-Envar”, c: 8, s: 337; c: 24, s: 252-253
- Muhammed bin Hasan el-Saffâr “Ş”, “Basâir’ul-Deracât”, s: 517

(101*)

- Suleym bin Kays el-Hilâli el-Kufi “Ş”, “Kitâbu Suleym”, s: 353-354
- El-Fadıl bin Şâzen el-Ezdi “Ş”, “El-İydâh” , s: 61-62
- Muhammed bin Suleyman el-Kufi “Ş”, “Menâkib el-İmâm Emir’ul-muminin”, c: 2, s: 99
- Şeyh el-Mufid “Ş”, “El-Amâli” , s: 30
- Ebul-Feth el-Karaciki “Ş”, “El-Te’accub”, s: 152

- Seyyid ibin Tâvus “Ş”, “El-Melâhim evl-Fiten”, s: 231-232 ve “El-Yakin”, s: 473-474
- Muhammed Bakır el-Meclisi “Ş”, “Bihar’ul-Envar”, c: 28, s: 9 ; c: 28, s: 10

(102*)

- İbin Şehrâşub “Ş”, “Menâkib Âl Ebi Tâlib”, c: 1, s: 254, 258
- Muhammed Bakır el-Meclisi “Ş”, “Bihar’ul-Envar”, c: 36, s: 289-290
- Ebu Salâh el-Halabi “Ş”, “El-Kâfi”, s: 99
- Şeyh El-Saduk “Ş”, “El-Hisâl”, s: 467
- Ebi Kâsem Ali bin Muhammed el-Hazâz I-Kummi “Ş”, “Kifâyet’ul-Eser”, s: 14, 36-38, 74-76, 78-79 , 104, 110, 129-130...
- Ahmed bin ‘Ayyâş el-Cevhari “Ş”, “Muktadab el-Eser”, s: 27
- Şeyh el-Mufid “Ş”, “El-Nuket”, s: 48

(103*)

- Seyyid İbin Tâvus “Ş”, “El-Tahsiyn”, s: 633-634
- El-Tabressi “Ş”, “El-Ihticâc”, c: 1, s: 213-214
- Muhammed bin İbrâhim el-Nu’mânî “Ş”, “Kitâb’ul-Ğaybe”, s: 75-76
- Muhammed bin Suleyman el-Kufi “Ş”, “Menâkib”, c: 2, s: 413 (muhtasar)
- Suleym bin Kays el-Hilâli el-Kufi “Ş”, “Kitâbu Suleym”, s: 296-297
- Şeyh el-Saduk “Ş”, “Kemâl el-Din”, s: 276-277
- Seyyid Hâşim el-Bahrânî “Ş”, “Ğâyet’ul-Merâm”, c: 2, s: 108-109
- Muhammed Bakır el-Meclisi “Ş”, “Bihar’ul-Envar”, c: 33, s: 147-149

(104*)

- Suleym bin Kays el-Hilâli el-Kufi “Ş”, “Kitâbu Suleym”, s: 379-381
- Muhammed Bakır el-Meclisi “Ş”, “Bihar’ul-Envar”, c: 22, s: 148-150; c: 30, s: 310-311; c: 36, s: 294-295
- Şâzen bin Cebrâil el-Kummi “Ş”, “El-Ravda”, s: 124-126 ve “El-Fadâil”, s: 134-135
- Hafız Receb’ul-Bursi “Ş”, “Meşariku envâr’ul-yakin”, s: 303-304
- Seyyid Hâşim el-Bahrâni “Ş”, “Ğâyet’ul-Merâm”, c: 2, s: 106-107

(105*)

- El-Heysemi “S”, “Mecma’uz-Zevâid”, c: 9, s: 172
- El-Tabarâni “S”, “Mu’cem el-Kebir”, c: 3, s: 47
- Ebi Bekr Ahmed bin Musa İbin Merduveyh el-İsfahâni “S”, “Menâkib”, s: 213
- Ebu Nu’aym el-İsfahâni “S”, “Zikru ahbâr İsbahân”, c: 1, s: 44
- Ahmed bin Abdullah Muhibb el-Tabari “S”, “Zahâi’ul-‘Ukba”, s: 63 (muhtasar)
- Celaluddin el-Suyuti “S”, “El-Cami’ul-Sağiyır”, c: 2, s: 140 (mutasar/Mısır baskısı)
- Ebul-Mueyyed Muvaffak bin Ahmed el-Havarazmi “S”, “Menâkib”, s: 89 (muhtasar-Tebriz/İran baskısı) ve “Maktel el-Huseyn”, s: 111 (tam olarak/Hindistan baskısı)
- İbin Mağâzeli “S”, “Menâkib”, s: 20
- İbin Hacer el-Heysemi “S”, “Savâ’ik-ul Muhrika”, s: 75 (muhtasar/Mısır baskısı)

- Muhammed bin Suleyman el-Kufi “Ş”, “Menâkib Emir’ul-Müminin” c: 1, s: 414
- Ebi Kâsem Ali bin Muhammed el-Hazâz el-Kummi “Ş”, “Kifâyet’ul-Eser”, s: 111
- Ali bin Yunus el-Âmili “Ş”, “Sirât’ul-Mustakiy”, c: 3, s: 161 (muhtasar)
- Muhammed Tahir el-Kummi el-Şiyrâzi “Ş”, “Kitâb’ul-Erbe’iyn”, s: 623 (muhtasar)
- Muhammed Bakır el-Meclisi “Ş”, “Bihar’ul-Envar”, c: 36, s: 323
- Hafız Receb’ul-Bursi “Ş”, “Meşariku envâr’ul-yakin”, s: 90 (muhtasar)

(106*)

- Ebi Bekr Ahmed bin Musa İbin Merduveyh el-Esfahâni “S”, “Menâkib”, s: 122
- Muhammed Kurd Ali “S”, “Hutat el-Şâm”, c: 5, s: 251
- Şeyh el-Tusi “Ş”, “El-Amâli”, s: 155
- Seyyid Ali Hân el-Medeni “Ş”, “El-Derecât el-Refiy’a”, s: 213
- Muhammed Bakır el-Meclisi “Ş”, “Bihar’ul-Envar”, c: 40, s: 27-28
- Şeyh el-Tusi “Ş”, “El-Amâli”, s: 155
- İbin Ebil-Feth el-İrbili “Ş”, “Keşf’ul-Ğumme”, c: 2, s: 16
- Hasan bin Yusuf el-Mutahhar el-Hilli “Ş”, “Keşf’ul-Yakin”, s: 465

(107*)

- El-Se’lebi “S”, “Tefsir”, c: 5, s: 303
- El-Hâkim el-Hasakâni “S”, “Şevâhid’ul-Tenziyl”, c: 1, s: 400-405
- Muhiddin el-‘Arabi “S”, “Ahkâm el-Kurân”, c: 3, s: 86

- İbin Cuvzi “S”, “Zâd’ul-Musiyr”, c: 4, s: 252
- El-Kurtubi “S”, “Tefsir el-Kurtubi”, c: 9, s: 336
- Ebi Hayyân el-Endelusi “S”, “Tefsir Bahr el-Muhiyt”, c: 5, s: 211
- El-Âlusi “S”, “Tefsir”, c: 13, s: 176
- İbin Şehrâşub “Ş”, “Menâkib Âl Ebi Tâlib”, c: 1, s: 309
- Seyyid Hâşim el-Bahrâni “Ş”, “Yenabi’ul-Me’âciz”, s: 19
- Muhammed Bakır el-Meclisi “Ş”, “Bihar’ul-Envar”, c: 35, s: 432; c: 40, s: 146
- Seyyid Tabâtabâi “Ş”, “Tefsir el-Miyzân”, c: 11, s: 388
- Şeyh Yusuf el-Bahrâni “Ş”, “Hadâik el-Nâdira”, c: 1, s: 28
- Muhammed bin Hasan el-Saffâr “Ş”, “Basâir’ul-Deracât”, s: 236 ve 232-236, 251 (imam-ı Cafer el-Sadık hazretlerinden)
- Şeyh el-Kuleyni “Ş”, “El-Kâfi”, c: 1, s: 229, 257 (imam-ı Cafer el-Sadık hazretlerinden)
- El-Kadı Nu’mân el-Mağribi “Ş”, “De’âim el-İslâm”, c: 1, s: 22 (imam-ı Cafer el-Sadık hazretlerinden)
- El-Şeyh el-Saduk “Ş”, “El-Amâli”, s: 659 (Ebu Sa’id el-Hudri hazretlerinden)
- El-Fettâl el-Niysâburi “Ş”, “Ravdat’ul-Vâ’iziyn”, s: 105 (imam-ı Muhammed el-Bakır hazretlerinden) ; s: 111 (Ebu Sa’id el-Hudri hazretlerinden)

HZ. SELAMN 7. BÖLÜM

(108*)

- El-Hakim el-Hasakâni “S”, “Şevâhid’ul-Tenziyl”, c: 2, s: 285
- İbin Mağâzeli “S”, “Menâkib”, s: 339, hadis: 393
- Ebu Nu’aym el-İsfahâni “S”, “Mâ nuzila min el- Kurân” , s: 236 , hadis: 64
- Celaluddin el-Suyuti “S”, “Cem’ul-Cevâmi” , c: 2, s: 53

- Seyyid Tabâtabâi “Ş”, “Tefsir el-Miyzân”, c: 19, s: 103
- Muhammed Bakır el-Meclisi “Ş”, “Bihar’ul-Envar”, c: 24, s: 98 ; c: 43, s: 31-32
- İbin Şehrâşub “Ş”, “Menâkib Âl Ebi Tâlib”, c: 3, s: 101

(109*)

- İbin Ebil-Hadid “S”, “Şerh Nehc’ul-Belâğâ”, c: 18, s: 39
- El-Hurr el-Âmili “Ş”, “Emel el-Âmâl”, c: 1, s: 13
- El-Kadı Nu’mân el-Mağribi “Ş”, “Şerh’uAhbar”, c: 1, s: 108; c: 3, s: 470
- Ali bin Yunus el-Âmili “Ş”, “Sırât’ul-Mustakiym”, c: 1, s: 205; c: 2, s: 6; c: 3, s: 255
- Muhammed Tâhir el-Kummi el-Şiyrâzi “Ş”, “Kitâb’ul-Erba’iyn”, s: 231, 306-307
- Seyyid Hâşim el-Bahrâni “Ş”, “Medinet el-Me’âciz”, c: 2, s: 275-276 ; c: 3, s: 209, 407-408
- Muhammed Bakır el-Meclisi “Ş”, “Bihar’ul-Envar”, c: 22, s: 330-331, 392
- Huseyn bin Hamdân el-Hasiybi “Ş”, “Hidâyet’ul-Kubra”, s: 192-193
- El-Kaşşi “Ş”, “Ricâl”, s: 12-37

(110*)

- El-Belâzari “S”, “Ensâb’ul-Eşrâf”, s: 183
- El- Kadı Nu’mân el-Mağribi “Ş”, “Şerh’uAhbar”, c: 2, s: 281
- El-Şeyh el-Saduk “Ş”, “El-Amâli”, s: 641-642
- Şeyh el-Tusi “Ş”, “El-Amâli”, s: 124

- Muhammed Bakır el-Meclisi “Ş”, “Bihar’ul-Envar”, c: 22, s: 321; c: 40, s: 42, 131,135
- Muhammed bin Suleyman el-Kufi “Ş”, “Menâkib Emir’ul-Müminin” c: 2, s: 439
- Şeyh el-Mufid “Ş”, “El-Amâli” , s: 138-139
- İbin Şehrâşub “Ş”, “Menâkib Âl Ebi Tâlib”, c: 1, s: 311
- Muhammed bin Ali el-Tabari “Ş”i, “Beşâret el-Mustafa”, s: 199, 406
- İbin Ebil-Feth el-İrbili “Ş”, “Keşf’ul-Ğumme”, c: 2, s: 14

(111*)

- Zehebi “S”, “Tarih el-İslâm”, c: 3, s: 515 ve “Siyeru ‘Alâm el-Nubalâ”, c: 1, s: 541-542
- El-Hafız el-Esbahâni “S”, “Zikru ahbar İsbahân”, c: 1, s: 2-3
- El-Se’labi “S”, “Tefsir”, c: 9, s: 39
- El-Nehhâs “S”, “Ma’âni el-Kurân”, c: 6, s: 488
- İbin Ebi Htim el-Râzi “S”, “Tefsir”, c: 10, s: 3299-3300
- Muhammed bin Cerir el-Tabari “S”, “Câmi’ul-Beyân” , c: 26, s: 86
- Hafız İbin ‘Asakir “S”, “Tarih medinet Dimaşk”, c: 21, s: 416
- Hafız el-Dârekutni “S”, “İlel el-Derâkutni”, c: 10, s: 257
- Hafız el-Termizi “S”, “Sunen”, c: 5, s: 60
- El-Tabarâni “S”, “El-Mu’cem el-Evsat”, c: 8, s: 349
- Muhammed Bakır el-Meclisi “Ş”, “Bihar’ul-Envar”, c: 22, s: 52 ; c: 64, s: 168
- Seyyid Tabâtabâi “Ş”, “Tefsir el-Miyzân”, c: 18, s: 250
- Şeyh el-Tabrassi “Ş”, “Mecm’ul-Beyân” , c: 9, s: 180

(112*)

- Muhammed Bakır el-Meclisi “Ş”, “Bihar’ul-Envar”, c: 24, s: 16
- İbin Şehrâşub “Ş”, “Menâkib Âl Ebi Tâlib”, c: 2, s: 271

(113*)

- El-Hakim el-Hasakâni “S”, “Şevâhid’ul-Tenziyl”, c: 1, s: 154
- Muhammed bin Hasan el-Kummi “Ş”, “Akd’ul-Nadiyd”, s: 74-75
- İbin Şehrâşub “Ş”, “Menâkib Âl Ebi Tâlib”, c: 2, s: 283
- Muhammed Tâhir el-Kummi el-Şiyârî “Ş”, “Kitâb’ul-Erba’iyn”, s: 234
- Muhammed Bakır el-Meclisi “Ş”, “Bihar’ul-Envar”, c: 35, s: 390
- Seyyid el-Mar’aşî “Ş”, “Şerh İhkâk el-Hak”, c: 14, s: 390

(114*)

- Şeyh el-Mufid “Ş”, “El-İhtisâs”, s: 63
- Muhammed Bakır el-Meclisi “Ş”, “Bihar’ul-Envar”, c: 22, s: 321-322; c: 23, s: 337
- Ebil-‘Abbas Abdullah bin Ca’far el-Himyari “Ş”, “Kurb el-İsnâd”, s: 79
- El-Fayd el-Kâşânî “Ş”, “Tefsir el-Sâfi”, c: 4, s: 372-373; c: 6, s: 364-365
- Abd-Ali bin Cum’a el-‘Arusi el-Huveysi “Ş”, “Tefsir Nur el-Sakalayn”, c: 4, s: 570-571
- Seyyid Hâşim el-Bahrâni “Ş”, “Ğâyet’ul-Merâm”, c: 3, s: 240

(115*)

- Hafız İbin 'Asakir "S", "Tarih medinet Dimaşk", c: 21, s: 418

(116*)

- Hafız İbin 'Asakir "S", "Tarih medinet Dimaşk", c: 21, s: 406
- Muhammed bin Cerir el-Tabari "S", "Câmi'ul-Beyân", c: 7, s: 265 ; c: 15, s: 294
- Muhammed Bakır el-Meclisi "Ş", "Bihar'ul-Envar", c: 22, s: 322 ; c: 69, s: 1-2
- Ali bin İbrahim el-Kummi "Ş", "Tefsir", c: 2, s: 34-35

(117*)

- El-Zehebi "S", "Siyeru A'lâm el-Nubalâ", c: 1, s: 540
- Hafız İbin 'Asakir "S", "Tarih medinet Dimaşk", c: 24, s: 235
- Yahya bin Şeref el-Nuvavi "S", "Riyâd el-Sâlihîn", s: 181 ve "El-Ezkâr", s: 356
- İbin Ebil-Hadid "S", "Şerh Nehc'ul-Belâğâ", c: 18, s: 37
- İbin 'Abdel-Birr "S", "El-İstiy'âb", c: 2, s: 732-733, 737
- Ahmed bin Şuayb el-Nesei "S", "Fadâil el-Sahabe", s: 51
- Muslim bin Hacâc "S", "Sahih-i Muslim", c: 7, s: 173
- Ahmed bin Hanbel "S", "Musned", c: 5, s: 64-65
- Muhammed Bakır el-Meclisi "Ş", "Bihar'ul-Envar", c: 22, s: 391-392
- Muhammed Tâhir el-Kummi el-Şiyrâzi "Ş", "Kitâb'ul-Erba'iyn", s: 234
- Seyyid Ali Hân el-Medeni "Ş", "El-Deracât el-Refiy'a", s: 208-209

(118*)

- Muhammed Bakır el-Meclisi “Ş”, “Bihar’ul-Envar”, c: 22, s: 323
- Ali bin İbrahim el-Kummi “Ş”, “Tefsir”, c: 2, s: 46
- El-Fayd el-Kâşâni “Ş”, “Tefsir el-Sâfi”, c: 3, s: 268
- Abd-Ali bin Cum’a el-‘Arusi el-Huvezyi “Ş”, “Tefsir Nur el-Sakalayn”, c: 3, s: 313

(119*)

- Muhammed Bakır el-Meclisi “Ş”, “Bihar’ul-Envar”, c: 22, s: 322-323 ; c: 35, s: 342 ; c: 64, s: 263-264
- Ali bin İbrahim el-Kummi “Ş”, “Tefsir”, c: 1, s: 255
- El-Fayd el-Kâşâni “Ş”, “Tefsir el-Asfâ” , c: 1, s: 424 ve “Tefsir el-Sâfi”, c: 2, s: 268
- Abd-Ali bin Cum’a el-‘Arusi el-Huvezyi “Ş”, “Tefsir Nur el-Sakalayn”, c: 2, s: 121

(120*)

- Muhammed Bakır el-Meclisi “Ş”, “Bihar’ul-Envar”, c: 22, s: 349 ; c: 64,s: 50
- Ali bin İbrahim el-Kummi “Ş”, “Tefsir”, c: 2, s: 301
- El-Fayd el-Kâşâni “Ş”, “Tefsir el-Asfâ” , c: 2, s: 1171 ve “Tefsir el-Sâfi”, c: 5, s: 21 ; c: 6, s: 468

- Abd-Ali bin Cum'a el-'Arusi el-Huveyzi "Ş", "Tefsir Nur el-Sakalayn", c: 5, s: 27

(121*)

- Muhammed Bakır el-Meclisi "Ş", "Bihar'ul-Envar", c: 22, s: 345
- Furat bin İbrahim el-Kufi "Ş", "Tefsir", s: 577
- İbin Şehrâşub "Ş", "Menâkib Âl Ebi Tâlib", c: 1, s: 387 ("Şia" ifadesini, isim yerine kullanmış)
- Şerefuddin el-Huseyni "Ş", "Tevil el-Âyât", c: 2, s: 814 ("Şia" ifadesini, isim yerine kullanmış)

(122*)

- Şeyh el-Tabressi "Ş", "El-İhticâc", c: 1, s: 49-50
- Muhammed Bakır el-Meclisi "Ş", "Bihar'ul-Envar", c: 9, s: 289 ; c: 22, s: 327-328
- İmam Hasan el-'Askeri aleyisselam, "Tefsir", s: 456-457
- Abd-Ali bin Cum'a el-'Arusi el-Huveyzi "Ş", "Tefsir Nur el-Sakalayn", c: 1, s: 104-106

(123*)

- Muhammed Bakır el-Meclisi "Ş", "Bihar'ul-Envar", c: 22, s: 327
- Ali bin İbrahim el-Kummi "Ş", "Tefsir", c: 1, s: 303
- El-Fayd el-Kâşânî "Ş", "Tefsir el-Asfâ", c: 1, s: 486 ve "Tefsir el-Sâfi", c: 2, s: 369

- Seyyid Hâşim el-Bahrâni “Ş”, “Ğâyet’ul-Merâm”, c: 4, s: 150

(124*)

- El-Hakim el-Hasakâni “S”, “Şevâhid’ul-Tenzil”, c: 1, s: 94-95
- Muhammed Bakır el-Meclisî “Ş”, “Bihar’ul-Envar”, c: 6, s: 52 ; c: 17, s: 341 ; c: 30, s: 223 ; c: 67, s: 167 ; c: 9, s: 317
- Seyyid Hâşim el-Bahrâni “Ş”, “Hilyet’ul-Ebrâr”, c: 1, s: 108-109 ve “Ğâyet’ul-Merâm”, c: 4, s: 183-184
- İmam Hasan el-‘Askerî aleyisselam, “Tefsir”, s: 120-121, 292
- Hasan bin Sueyman el-Halabi “Ş”, “El-Muhtadar”, s: 116-117

(125*)

- Muhammed bin Cerir el-Tabari “S”, “Câmi’ul-Beyân”, c: 28, s: 122
- İbin Ebi Hâtim el-Râzi “S”, “Tefsir”, c: 10, s: 3355
- Termizi “S”, “Sunen”, c: 5, s: 86, 382-383
- Nesei “S”, “Sunen”, c: 5, s: 75-76
- Abdullah bin Hibbân “S”, “Tabakât el-Muhaddisin bi-Esbehân”, c: 1, s: 39
- Hafız el-İsbahânî “S”, “Zikru ahbâr İsbahân”, c: 1, s: 2
- İbin Kesir “S”, “El-Bidâyetu vel-Nihâye”, c: 6, s: 219
- El-Makriyzi “S”, “El-İmtâ’ el-Esmâ’ ”, c: 14, s: 197-198
- Şeyh el-Tabressî “Ş”, “Mecma’ul-Beyân”, c: 10, s: 7

(126*)

- Seyyid Haşim el-Bahrânî “Ş”, “Medinet’ul-Me’âciz”, c: 1, s: 442
- Muhammed Bakır el-Meclisi “Ş”, “Bihar’ul-Envar”, c: 22, s: 372
- İmam Hasan el-‘Askeri aleyisselam, “Tefsir”, s: 72

(127*)

- Şeyh el-Tusi “Ş”, “İhtiyâr ma’rifet el-Ricâl”, c: 1, s: 39
- Muhammed bin Cerir el-Tabari “Ş”, “Delâil el-İmâme” , s: 140
- Muhammed Bakır el-Meclisi “Ş”, “Bihar’ul-Envar”, c: 43, s: 28-29, 66, 200 ; c: 45, s: 190 308;c: 78, s: 385-386 ; c: 83, s: 323; c: 91, s: 226-227 ; c: 92, s: 37

(128*)

- Ali bin İbrahim el-Kummi “Ş”, “Tefsir”, c: 2, s: 44, 249
- Muhammed Bakır el-Meclisi “Ş”, “Bihar’ul-Envar”, c: 58, s: 36, 39
- Ebi Abdullah Ahmed bin Muhammed bin ‘Ayyâş “Ş”, “Muktadab el-Eser”, s: 19

(129)

- Şeyh el-Mufid “Ş”, “El-İhtisâs”, s: 341
- Muhammed Bakır el-Meclisi “Ş”, “Bihar’ul-Envar”, c: 22, s: 349

(130*)

- Ahmed bin Abdullah Muhibb el-Tabari “S”, “El-Riyâd’ul-Nadara”, c: 1, s: 256
- Ahmed bin Hanbel “S”, “Fadâil el-Sahâbe”, c: 2, s: 615; c: 3, s: 30
- El-Hakim el-Hasakâni “S”, “Şevâhid’ul-Tenzil”, c: 1, s: 99
- İbn’ul-Dimaşki “S”, “Cevâhir’ul-Matâlib”, c: 1, s: 107
- Muhammed Tâhir el-Kummi el-Şiyrâzi “Ş”, “Kitâb’ul-Erba’iyn”, s: 36
- Seyyid Hâşim el-Bahrâni “Ş”, “Hilyet’ul-Ebrâr”, c: 2, s: 443
- Furat bin İbrahim el-Kufi “Ş”, “Tefsir”, s: 613
- El-Kadı Nu’mân el-Mağribi “Ş”, “Şerh’ul-Ahbar”, c: 1, s: 211
- İbin Batriyk “Ş”, “El-‘Umde”, s: 76

(131*)

- El-Makriyzi “S”, “Fadâil Âl el-Beyt”, s: 86
- Muhyiddin bin el-‘Arabi “S”, “Futuhât el-Mekkiyye”, c: 1, s: 196
- Muhammed bin Ali el-Tabari “Ş”, “Beşâret el-Mustafa”, s: 411
- El-Hafız Receb’ul-Bursi “Ş”, “Meşarîk envâr’ul-yakin”, s: 351
- Muhammed bin Suleyman el-Kufi “Ş”, “Menâkib”, c: 1, s: 221
- Suleym bin Kays el-Hilâli “Ş”, “Kitâbu Suleym”, s: 129, 174-175
- Şeyh el-Kuleyni “Ş”, “El-Kâfi”, c: 8, s: 162
- Muhammed Bakır el-Meclisi “Ş”, “Bihar’ul-Envar”, c: 22, s: 354
- Hasan bin Suleyman el-Hilli “Ş”, “Muhtasar el-Basâir”, s: 124-125
- Şeyh el-Saduk “Ş”, “El-Hisâl”, s: 448
- Seyyid bin Tâvus “Ş”, “İkbâl el-A’mâl”, c: 2, s: 264-265
- Şeyh el-Mufid “Ş”, “El-İhtisâs”, s: 221-222

- Şeyh el-Tusi “Ş”, “El-Amâli”, s: 133

(132*)

- Hafız İbin ‘Asakir “S”, “Tarih medinet Dimaşk”, c: 21, s: 424
- El-Zehebi “S”, “Siyeru A’lâm el-Nubalâ”, c: 1, s: 544
- İbin Şehrâşub “Ş”, “Menâkib Âl Ebi Tâlib”, c: 2, s: 90-91
- Muhammed bin Suleyman el-Kufi “Ş”, “Menâkib”, c: 1, s: 414
- El-Şeyh el-Tabressi “Ş”, “El-İhticâc”, c: 1, s: 151
- Muhammed Bakır el-Meclisi “Ş”, “Bihar’ul-Envar”, c: 22, s: 387; c: 29, s: 79; c: 38, s: 47
- Şeyh Suleyman bin Abdullah el-el-Mâhuzi el-Bahrâni “Ş”, “Kitâb’ul-Erba’iyn”, s: 342, 345
- Şeyh el-Tusi “Ş”, “İhtiyâr ma’rifet el-Ricâl”, c: 1, s: 77
- El-Seyyid Ali Hân el-Medeni “Ş”, “El-Deracât el-Refiy’a”, s: 218
- Seyyid Hâşim el-Bahrâni “Ş”, “Ğâyet’ul-Merâm”, c: 2, s: 120; c: 6, s: 179
- Şeyh Ali Yezdi el-Hâiri “Ş”, “İlzâm el-Nâsib”, c: 2, s: 133

(133*)

- El-Hafız Receb’ul-Bursi “Ş”, “Meşarik envâr’ul-yakin”, s: 306, 351
- Miyrza Huseyn Nuri el-Tabressi “Ş”, “Nefs’ul-Rahmân”, s: 20, 207

(134*)

- Şeyh el-Mufid “Ş”, “El-İhtisâs”, s: 11-12
- Muhammed Bakır el-Meclisi “Ş”, “Bihar’ul-Envar”, c: 2, s: 213-214; c: 22, s: 353, 440
- El-Seyyid Ali Hân el-Medeni “Ş”, “El-Deracât el-Refiy’a”, s: 211

(135*)

- El-Hafız Receb’ul-Bursi “Ş”, “Meşarik envâr’ul-yakin”, s: 306
- Şeyh el-Mufid “Ş”, “El-İhtisâs”, s: 12
- Muhammed Bakır el-Meclisi “Ş”, “Bihar’ul-Envar”, c: 2, s: 190 ; c: 22, s: 343-344, 373-374
- El-Seyyid Ali Hân el-Medeni “Ş”, “El-Deracât el-Refiy’a”, s: 210-211
- Şeyh el-Tusi “Ş”, “İhtiyâr ma’rifet el-Ricâl”, c: 1, s: 59-60, 69-70
- Muhammed bin Hasan el-Saffâr “Ş”, “Basâir’ul-Deracât”, s: 45

(136*)

- İbin Sabbâğ el-Mâlikî “S”, “El-Fusul el-Muhimme”, c: 1, s: 605
- Ebi Bekr Muhammed bin Ahmed bin Abdullah el-Kâtib el-Bağdâdî “Ş”, “Târih el-Eimme”, s: 32
- Seyyid Muhammed Rıdâ el-Huseynî “Ş”, “Tarih Ehl el-Beyt” , s: 147
- Muhammed Bakır el-Meclisi “Ş”, “Bihar’ul-Envar”, c: 42, s: 180 ve değişik olarak c: 22, s: 374 (imam-ı Ali’den aktarılan bu haberde, hazreti Selman’ın Allah’ın yeryüzündeki kapısı olduğu beyan edilmiş)
- El-Keşşî “Ş”, “Ricâl”, s: 10 (imam-ı Ali’den aktarılan bu haberde, hazreti Selman’ın Allah’ın yeryüzündeki kapısı olduğu beyan edilmiş)
- Şey el-Tusi “Ş”, “İhtiyâr ma’rifet el-Ricâl”, c: 1, s: 60 (imam-ı Ali’den aktarılan bu haberde, hazreti Selman’ın Allah’ın yeryüzündeki kapısı olduğu beyan edilmiş)

- El-Seyyid Ali Hân el-Medeni “Ş”, “El-Deracât el-Refiy’a”, s: 210 (imam-ı Ali’den aktarılan bu haberde, hazreti Selman’ın Allah’ın yeryüzündeki kapısı olduğu beyan edilmiş)

(137*)

- Muhammed Bakır el-Meclisi “Ş”, “Bihar’ul-Envar”, c: 22, s: 374
- El-Keşşi “Ş”, “Ricâl”, s: 10
- Şey el-Tusi “Ş”, “İhtiyâr ma’rifet el-Ricâl”, c: 1, s: 60
- El-Seyyid Ali Hân el-Medeni “Ş”, “El-Deracât el-Refiy’a”, s: 210

(138*)

- Suleym bin Kays el-Hilâli el-Kufi “Ş”, “Kitâbu Suleym”, s: 174-175

(139*)

- Şey el-Tusi “Ş”, “İhtiyâr ma’rifet el-Ricâl”, c: 1, s: 321-322
- Ebul-Feth el-Kereciki “Ş”, “El-İstinsâr”, s: 10-13
- Muhammed bin Cerir el-Tabari “Ş”, “El-Musterşid”, s: 231-239
- Suleym bin Kays el-Hilâli el-Kufi “Ş”, “Kitâbu Suleym”, s: 26, 181-185
- Muhammed Bakır el-Meclisi “Ş”, “Bihar’ul-Envar”, c: 2, s: 228-230 ; c: 22, s: 245-246 ; c: 36, s: 273-274
- Vâlid el-Bahâi el-Âmili “Ş”, “Vusul el-Ahyâr ila vusul el-Ahbâr” , s: 166-168
- Şeyh el-Tabressi “Ş”, “El-Ihticâc”, c: 1, s: 393-395

- İbin Şu'be el-Harrâni "Ş", "Tuhef'ul-'Ukul", s: 193-196
- Şeyh el-Kuleyni "Ş", "El-Kâfi", c: 1, s: 62-64
- Şeyh el-Saduk "Ş", "El-İ'tikâdet fiy diyân el-İmâmîye", s: 118-122 ve "El-Hisâl", s: 255-256
- Muhammed bin İbrahim el-Nu'mânî "Ş", "Kitâb'ul-Ğaybe", s: 80-84

(140*)

- Şeyh el-Kuleyni "Ş", "El-Kâfi", c: 8, s: 162
- Muhammed Bakır el-Meclisi "Ş", "Bihar'ul-Envar", c: 22, s: 345
- El-Keşşi "Ş", "Ricâl", s: 22

(141*)

- Muhammed Bakır el-Meclisi "Ş", "Bihar'ul-Envar", c: 38, s: 334 ; c: 71, s: 250 ; c: 72, s: 444-445
- Ali bin İbrahim el-Kummi "Ş", "Tefsir", c: 2, s: 109
- Şey el-Tusi "Ş", "İhtiyâr ma'rifet el-Ricâl", c: 1, s: 69-70
- El-Seyyid Ali Hân el-Medenî "Ş", "El-Deracât el-Refiy'a", s: 211
- Şeyh el-Kuleyni "Ş", "El-Kâfi", c: 8, s: 162
- El-Keşşi "Ş", "Ricâl", s: 22

(142*)

- Muhammed bin Sa'd "S", "Tabakât'ul-Kubra", c: 4, s: 84

- Muhammed Bakır el-Meclisi “Ş”, “Bihar’ul-Envar”, c: 38, s: 335
- İbin Şehrâşub “Ş”, “Menâkib Âl Ebi Tâlib”, c: 2, s: 32
- Muhammed bin Suleyman el-Kufi “Ş”, “Menâkib”, c: 1, s: 334

(143*)

- İbin ‘Abdel-Birr “S”, “El-İstiy’âb”, c: 2, s: 638 ; c: 4, s: 1646 ve “El-Durer” , s: 90
- Celaluddin el-Suyuti “S”, “El-Durr’ul-Mensur”, c: 2, s: 309
- Muhammed bin Sa’d “S”, “Tabakât’ul-Kubra”, c: 4, s: 84
- Abdullah bin ‘Adey “S”, “El-Kâmil”, c: 2, s: 455
- İbin Ebil-Dunyâ “S”, “Kitâb’ul-Havâtif”, s: 83
- Ebu Ya’la “S”, “Musned”, c: 2, s: 193, c: 6, s: 131
- İbin Huzeyme “S”, “Sahih”, c: 3, s: 309
- İbin Hibbân “S”, “Sahih”, c: 2, s: 23
- Tabarani “S”, “Mu’cem el-Kebir” , c: 6, s: 218 ; c: 22, s: 112 ve “Mu’cem el-Evsat”, c: 6, s: 159
- Dârekutni “S”, “Sunen”, c: 2, s: 156
- ‘Umar bin Şâhin “S”, “Nâsîh el-Hadis ve mensuheh”, s: 420
- Buhari “S”, “Sahih”, c: 2, s: 243, c: 4, s: 267, c: 7, s: 92
- Termizi “S”, “Sunen”, c: 4, s: 33
- Beyhaki “S”, “Sunen el-Kubra”, c: 4, s: 276

(144*)

- Muhammed Bakır el-Meclisi “Ş”, “Bihar’ul-Envar”, c: 2, s: 190 ; c: 22, s: 343

- Seyyid Abdullah el-Cezâiri “Ş”, “El-Tuhfe el-Sunniye”, s: 8
- Muhammed bin Hasan el-Saffâr “Ş”, “Basâir’ul-Dercât”, s: 45
- Şeyh el-Kuleyni “Ş”, “El-Kâfi” , c: 1, s: 401
- Hasan bin Sleyman el-Hilli “Ş”, “Mutasar Basâir el-Dercât”, s: 124-125
- Şeyh Suleyman bin Abdullah el-el-Mâhuzi el-Bahrâni “Ş”, “Kitâb’ul-Erba’iyn”, s: 343-344
- Şey el-Tusi “Ş”, “İhtiyâr ma’rifet el-Ricâl”, c: 1, s: 70
- El-Seyyid Ali Hân el-Medeni “Ş”, “El-Deracât el-Refiy’a”, s: 211
- El-Hafız Receb’ul-Bursi “Ş”, “Meşarik envâr’ul-yakin”, s: 4

(145*)

- Hasan bin Sleyman el-Hilli “Ş”, “Mutasar Basâir el-Dercât”, s: 40-41, 162
- Suleym bin Kays el-Hilâli “Ş”, “Kitâbu Suleym”, s: 129
- Muhammed Bakır el-Meclisi “Ş”, “Bihar’ul-Envar”, c: 53, s: 69
- El-Hurr el-Âmili “Ş”, “El-İykâz”, s: 85, 265, 336-337

(146*)

- Şeyh Saduk “Ş”, “El-Hisâl”, s: 447-448
- Muhammed Bakır el-Meclisi “Ş”, “Bihar’ul-Envar”, c: 22, s: 351; c: 66, s: 165-166 , 168-169
- Şeyh el-Kuleyni “Ş”, “El-Kâfi”, c: 2, s: 45
- El-Fettâl el-Niysâburi “Ş”, “Ravdat’ul-Vâ’iziyn”, s: 280 (muhasar)
- El-Hurr el-Âmili “Ş”, “Vesâil el-Şiy’a”, c: 16, s: 162

(147*)

- Şeyh Hasan sahib'ul-Me'âlim "Ş", "El-Tahriyr el-Tâvûsi", s: 392-393
- Muhammed Salih el-Mâzanderâni "Ş", "Şerh usul el-Kâfi", c: 9, s: 188
- Şeyh el-Mufid "Ş", "El-İhtisâs", s: 9-10
- El-Kaşşî "Ş", "Ricâl", s: 11, numara: 24
- Miyr Dâmâd Muhammed Bakır el-Huseyni el-Esterâbâdi "Ş", "El-Revâşih el-Semâviye", s: 215
- Muhammed Bakır el-Meclisi "Ş", "Bihar'ul-Envar", c: 22, s: 440; c: 28, s: 239, 260 ; c: 64, s: 165
- Şeyh Suleyman bin Abdullah el-el-Mâhuzi el-Bahrâni "Ş", "Kitâb'ul-Erba'iyn", s: 292
- Şey el-Tusi "Ş", "İhtiyâr ma'rifet el-Ricâl", c: 1, s: 51-52
- Ebi Mansur Hasan bin Yusuf bin Mutahhar el-Esedî 'Allâme el-Hilli "Ş", "Hulâset el-Ekvâl", s: 223
- El-Seyyid Ali Hân el-Medeni "Ş", "El-Deracât el-Refiy'a", s: 223
- Seyyid Hâşim el-Bahrâni "Ş", "Ğâyet el-Merâm", c: 6, s: 42

(148*)

- Seyyid İbin Tâvûs "Ş", "İkbâl el-A'mâl", c: 2, s: 264-265
- Seyyid Hâşim el-Bahrâni "Ş", "Keşf el-Muhimm", s: 71
- Muhammed Bakır el-Meclisi "Ş", "Bihar'ul-Envar", c: 95, s: 323
- Ali bin Yunul-Hilli "Ş", "Adad'ul-Kaviyye", s: 169

(149*)

- Şeyh el-Mufid “Ş”, “El-İhtisâs”, s: 221-222
- Muhammed Bakır el-Meclisi “Ş”, “Bihar’ul-Envar”, c: 22, s: 347

(150*)

- Şeyh Mufid “Ş”, “El-Amâli”, s: 214
- Muhammed Bakır el-Meclisi “Ş”, “Bihar’ul-Envar”, c: 22, s: 341 ; c: 65, s: 164

(151*)

- Muhammed Bakır el-Meclisi “Ş”, “Bihar’ul-Envar”, c: 22, s: 341
- El-Fettâl el-Niysâburi “Ş”, “Ravdat’ul-Vâ’iziyn”, s: 282
- El-Seyyid Ali Hân el-Medeni “Ş”, “El-Deracât el-Refiy’a”, s: 22

(152*)

- İbin Şehrâşub “Ş”, “Menâkib Âl Ebi Tâlib”, c: 2, s: 90-91
- Muhammed bin Suleymân el-Kufi “Ş”, “Menâkib”, “Tevrat” kelimesi zikredilmemiş.
- Muhammed Bakır el-Meclisi “Ş”, “Bihar’ul-Envar”, c: 22, s: 387 “Tevrat” kelimesi zikredilmemiş.
- Şey el-Tusi “Ş”, “İhtiyâr ma’rifet el-Ricâl”, c: 1, s: 77 “Tevrat” kelimesi zikredilmemiş.

- El-Seyyid Ali Hân el-Medeni “Ş”, “El-Deracât el-Refiy’a”, s: 218 “Tevrat” kelimesi zikredilmemiş.
- Seyyid Hâşim el-Bahrâni “Ş”, “Ğâyet el-Merâm”, c: 2, s: 120 “Tevrat” kelimesi zikredilmemiş.

(153*)

- Şeyh el-Mufid “Ş”, “El-İhtisâs”, s: 216
- Seyyid Hâşim el-Bahrâni “Ş”, “Mediynet’ul-Me’âciz”, c: 6, s: 35
- Muhammed Bakır el-Meclisi “Ş”, “Bihar’ul-Envar”, c: 47, s: 395

(154*)

- El-Hâkim el-Niysâburi “S”, “El-Mustedrek”, c: 1, s: 122
- Muttaki el-Hindi “S”, “Kenz’ul-‘Ummâl”, c: 1, s: 447
- Celâluddin el-Suyuti “S”, “Durr’el-Mensur”, c: 4, s: 219
- El-Sâlihi el-Şâmi “S”, “Subul el-Huda vel-Reşâd”, c: 10, s: 3
- Hafız el-Esbahâni “S”, “Hilyet’ul-Evliyâ”, c: 1, s: 339
- Seyyid Ali Emir el-San’âni “Ş”, “El-Bid’a”, s: 69

(155*)

- Muhammed bin Mes’ud el-‘Ayyâşî “Ş”, “Tefsir”, c: 2, s: 32
- Muhammed Bakır el-Meclisi “Ş”, “Bihar’ul-Envar”, c: 52, s: 346
- Muhammed bin Cerir el-Tabari “Ş”, “Delâil el-İmâme”, s: 247 (değişik klimelelele)

- Şeyh el-Mufid “Ş”, “El-İrşâd”, s: 365 (değişik klimerle)
- El-Tabrassi “Ş”, “Mecma’ul-Beyân”, c: 2, s: 489 (muhtasar)
- El-Fettâl el-Niysâburi “Ş”, “Ravdat’ul-Vâ’iziyn”, c: 2, s:266 (değişik klimerle)
- Seyyid Hâşim el-Bahrâni “Ş”, “Hilyet’ul-Ebrâr”, c: 2, s: 618 (değişik klimerle)
- İbin Ebil-Feth el-İrbili “Ş”, “Keşf’ul-Ğumme”, c: 3, s: 256 (değişik klimerle)
- Ali bin Yunus el-‘Âmili “Ş”, “Sırât’ul-Mustakiym”, c: 2, s: 256 (değişik klimerle)

(156*)

- El-Seyyid Ali Hân el-Medeni “Ş”, “El-Deracât el-Refiy’a”, s: 211

(157*)

- Şeyh el-Tusi “Ş”, “İhtiyâr ma’rifet el-Ricâl”, c: 1, s: 73
- Muhammed Bakır el-Meclisi “Ş”, “Bihar’ul-Envar”, c: 22, s: 385

(158*)

- İbin Ebi Hâtim el-Râzi “S”, “Tefsir”, c: 8, s: 2713
- Hafız el-Esbahâni “S”, “Zikru ahbar İsbahân”, c: 2, s: 103 (hz. Selman’ın: “Allah’ın senin gözlerin arasında yaratmış olduğu nura secde ediuorum” ifadesi ile)
- İbin Kesir “S”, “Tefsir”, c: 2, s: 509

- Muhammed Bakır el-Meclisi “Ş”, “Bihar’ul-Envar”, c: 27, s: 139-141

(159*)

- İbin Sabbâğ el-Mâlikî “S”, “El-Fusul el-Muhimme”, c: 1, s: 605
- Ebi Bekr Muhammed bin Ahmed bin Abdullah el-Kâtib el-Bağdâdî “Ş”, “Târih el-Eimme”, s: 32
- Seyyid Muhamme Rıda el-Huseynî “Ş”, “Tarih Ehl el-Beyt” , s: 147
- Muhammed Bakır el-Meclisi “Ş”, “Bihar’ul-Envar”, c: 42, s: 180 ve değişik olarak c: 22, s: 374 (imam-ı Ali’den aktarılan bu haberde, hazreti Selman’ın Allah’ın yeryüzündeki kapısı olduğu beyan edilmiş)
- El-Keşşî “Ş”, “Ricâl”, s: 10 (imam-ı Ali’den aktarılan bu haberde, hazreti Selman’ın Allah’ın yeryüzündeki kapısı olduğu beyan edilmiş)
- Şeyh el-Tusi “Ş”, “İhtiyâr ma’rifet el-Ricâl”, c: 1, s: 60 (imam-ı Ali’den aktarılan bu haberde, hazreti Selman’ın Allah’ın yeryüzündeki kapısı olduğu beyan edilmiş)
- El-Seyyid Ali Hân el-Medenî “Ş”, “El-Deracât el-Refiy’a”, s: 210 (imam-ı Ali’den aktarılan bu haberde, hazreti Selman’ın Allah’ın yeryüzündeki kapısı olduğu beyan edilmiş)
- İbin Şehrâşub “Ş”, “Menâkib Âl Ebi Tâlib”, c: 3, s: 90

(160*)

- İbin Kesir “S”, “El-Bidâyetu vel-Nihâye”, c: 8, s: 374
- Muttaki el-Hindî “S”, “Kenz’ul-‘Ummâl”, c: 14, s: 106
- Hafız İbin ‘Asakir “S”, “Tarih medinet Dimâşk”, c: 28, s: 221
- Abdurrezzâk el-San’ânî “S”, “El-Musannaf”, c: 5, s: 138
- İbin EbiŞeybe el-Kufî “S”, “El-Musannaf”, c: 4, s: 353 ; c: 7, s: 258 ; c: 8, s: 610

- Seyyid Hâşim el-Bahrâni “Ş”, “Ğâyet’ul-Merâm”, c: 5, s: 187 (Zubeyr ismini zikretmeden)
- Şeyh el-Tusi “Ş”, “El-Amâl”, s: 312 (Zubeyr ismini zikretmeden)
- Suleym bin Kays el-Hilâli el-Kufi “Ş”, “Kitâbu Suleym”, s: 483

(161*)

- Şeyh el-Tusi “Ş”, “El-Ğaybe”, s: 163
- Muhammed Bakır el-Meclisi “Ş”, “Bihar’ul-Envar”, c: 52, s: 126

(162*)

- Şeyh el-Mufid “Ş”, “El-İhtisâs”, s: 11
- El-Kaşşî “Ş”, “Ricâl”, s: 12, numara: 25
- Muhammed Bakır el-Meclisi “Ş”, “Bihar’ul-Envar”, c: 22, s: 373
- Şeyh el-Tusi “Ş”, “İhtiyâr ma’rifet el-Ricâl”, c: 1, s: 52
- El-Seyyid Ali Hân el-Medeni “Ş”, “El-Deracât el-Refiy’a”, s: 209
- Seyyid el-Hûî “Ş”, “Mu’cem Ricâl el-Hadis”, c: 9, s: 199

(163*)

- Muhammed Bakır el-Meclisi “Ş”, “Bihar’ul-Envar”, c: 22, s: 387 ; c: 32, s: 147
- El-Kaşşî “Ş”, “Ricâl”, s: 9
- Şeyh el-Tusi “Ş”, “İhtiyâr ma’rifet el-Ricâl”, c: 1, s: 58

- Seyyid el-Hûî “Ş”, “Mu’cem Ricâl el-Hadis”, c: 9, s: 200

(164*)

- Muhammed Bakır el-Meclisi “Ş”, “Bihar’ul-Envar”, c: 22, s: 386
- El-Kaşşi “Ş”, “Ricâl”, s: 13 (birinci baskı)
- Seyyid el-Hûî “Ş”, “Mu’cem Ricâl el-Hadis”, c: 9, s: 204-205
- Şeyh el-Tusi “Ş”, “İhtiyâr ma’rifet el-Ricâl”, c: 1, s: 75

(165*)

- İbin Ebi Şeybe el-Kufi “S”, “El-Musannaf”, c: 8, s: 337

(166*)

- İbin Ebi Şeybe el-Kufi “S”, “El-Musannaf”, c: 8, s: 718

(167*)

- Ebu Bekr Ahmed bin Abdulazizi el-Cevhari “S”, “El-Sakifetu ve-Fedek”, s: 45-46, 69
- İbin Ebi Şeybe el-Kufi “S”, “El-Musannaf”, c: 8, s: 586
- İbin Ebil-Hadid “S”, “Şerh Nehc’ul-Belağa”, c: 2, s: 49 ; c: 6, s: 43
- Şeyh el-Tabrassi “Ş”, “El-İhticâc”, c: 1, s: 149-153

- El-Kadı Nu'mân el-Mağribi "Ş", c: 2, s: 256 (muhtasar)
- Muhammed Bakır el-Meclisi "Ş", "Bihar'ul-Envar", c: 22, s: 386-390 ; c: 29, s: 79-82
- Şeyh el-Tusi "Ş", "İhtiyâr ma'rifet el-Ricâl", c: 1, s: 75-98
- El-Fadıl bin Şâzân el-Ezdi "Ş", "El-İydâh", s: 457-458
- Muhammed Tâhir el-Kummi el-Şîyrâzi "Ş", "Kitâb'ul-Erbe'iy", s: 231-232
- Şeyh el-Saduk "Ş", "El-Hisâl", s: 463

(168*)

- İbin Ebil-Hadid "S", "Şerh Nehc'ul-Belağa", c: 6, s: 43
- El-Câhiz "S", "El-'Usmâniye", s: 172
- Şeyh el-Tabrassi "Ş", "El-İhticâc", c: 2, s: 152
- İbin Hamza el-Tusi "Ş", "El-Sâkib fil-Menâkib", s: 129
- Muhammed Tâhir el-Kummi el-Şîyrâzi "Ş", "Kitâb'ul-Erbe'iy", s: 231-232
- Seyyid Hâşim el-Bahrâni "Ş", "Medinat'ul-Me'âciz", c: 1, s: 528
- Muhammed Bakır el-Meclisi "Ş", "Bihar'ul-Envar", c: 28, s: 193-195

(169*)

- El-Fadıl bin Şâzân el-Ezdi "Ş", "El-İydâh", s: 457-458
- El-Kadı Nu'mân el-Mağribi "Ş", c: 1, s: 197
- Seyyid Murtada "Ş", "El-Şâfi", s: 402 (kelime değişikliği ile)
- Muhammed Bakır el-Meclisi "Ş", "Bihar'ul-Envar", c: 28, s: 401

(170*)

- Muhammed bin Cerir el-Tabari “S”, “Tarih”, c: 5, s: 232 (Mektubun yazıldığını ifade etmiş ve halkın içeriğine tahammül edemiyeceği için bunu aktarmadığını açıkça beyan etmiş.)
- İbn’ul-Esir “S”, “El-Kâmil fit-Târih”, c: 3, s: 108 (Mektubun yazıldığını ifade etmiş ve halkın içeriğine tahammül edemiyeceği için bunu aktarmadığını açıkça beyan etmiş.)
- İbin Ebil-Hadid “S”, “Şerh Nehc’ul-Belağa”, c: 3, s: 189-190
- Balazari “S”, “Ensab’ul-Eşrâf”, s: 393-397
- İbin Muzâhim “Ş”, “Kitâbu Siffin”, s: 132
- El-Mes’udi “Ş”, “Muruc el-Zeheb”, c: 2, s: 59
- El-Tabrassi “Ş”, “El-İhticâc”, c: 1, s: 183
- Şeyh el-Mufid “Ş”, “El-İhtisâs”, s: 119
- Muhammed Bakır el-Meclisi “Ş”, “Bihar’ul-Envar”, c: 33, s: 575

(171*)

- Muhammed Bakır el-Meclisi “Ş”, “Bihar’ul-Envar”, c: 28, s: 193-195, 211-212
- Muhammed Tâhir el-Kummi el-Şiyrâzi “Ş”, “Kitâb’ul-Erbe’iyn”, s: 239-240 (muhtasar olarak)
- Seyyid İbin Tâvus “Ş”, “El-Yakiyn”, s: 339 (muhtasar)
- Ali bin Yunus el-Âmili “Ş”, “El-Sirât el-Mustakiym”, c: 2, s: 80
- Şeyh el-Saduk “Ş”, “El-Hisâl”, s: 463 (muhtasar)
- El-Tabrassi “Ş”, “El-İhticâc”, c: 1, s: 99-100

(172*)

- El-Tabrassi “Ş”, “El-İhticâc”, c: 1, s: 111-113
- Suleym bin Kays el-Hilli el-Kufi “Ş”, “Kitâbu Suleym”, s: 159-160
- Muhammed Bakır el-Meclisi “Ş”, “Bihar’ul-Envar”, c: 28, s: 278-279
- El-Seyyid Ali Hân el-Medeni “Ş”, “El-Deracât el-Refiy’a”, s: 214 (muhtasar)
- Seyyid Hâşim el-Bahrâni “Ş”, “Ğâyet’ul-Merâm”, c: 5, s: 319

(173*)

- El-Tabrassi “Ş”, “El-İhticâc”, c: 1, s: 113
- Suleym bin Kays el-Hilli el-Kufi “Ş”, “Kitâbu Suleym”, s: 162-164
- Muhammed Bakır el-Meclisi “Ş”, “Bihar’ul-Envar”, c: 28, s: 284
- El-Seyyid Ali Hân el-Medeni “Ş”, “El-Deracât el-Refiy’a”, s: 215

(174*)

- Muhammed Bakır el-Meclisi “Ş”, “Bihar’ul-Envar”, c: 28, s: 202-203
- Muhammed Tâhir el-Kummi el-Şiyrâzi “Ş”, “Kitâb’ul-Erbe’iyn”, s: 243
- El-Şehid Nurullah el-Tusteri “Ş”, “El-Savârim el-Muhrike”, s: 58-59
- Ali bin Yunus el-Âmili “Ş”, “El-Sirât el-Mustakiym”, c: 2, s: 82-83
- El-Tabrassi “Ş”, “El-İhticâc”, c: 1, s: 104

- El-Seyyid Ali Hân el-Medeni “Ş”, “El-Deracât el-Refiy’a”, s: 214-215
- Şeyh el-Huveyzi “Ş”, “Tefsir Nur’ul-Sakalayn”, c: 1, s: 605
- Seyyid Bahr’ul-‘Ulum “Ş”, “El-Fevâid el-Ricâliye”, c: 2, s: 334
- Zeynuddin Ali bin Yusuf “Ş”, “Nehc’ul-îmân”, s: 586

(175*)

- Muhammed bin Cerir el-Tabari “Ş”, “El-Musterşid”, s: 381-382
- Şeyh el-Mufid “Ş”, “El-İhtisâs”, s: 186-187
- El-Tabrassi “Ş”, “El-İhticâc”, c: 1, s: 113-114
- İbin Şehrâşub “Ş”, “Menâkib Âl Ebi Tâlib”, c: 3, s: 118
- Muhammed Bakır el-Meclisi “Ş”, “Bihar’ul-Envar”, c: 28, s: 206, 227-228
- Muhammed bin Mes’ud el-‘Ayyâşi “Ş”, “Tefsir”, c: 2, s: 67-68
- Seyyid Hâşim el-Bahrâni “Ş”, “Ğâyet’ul-Merâm”, c: 5, s: 338-339

(176*)

- Şeyh el-Kuleyni “Ş”, “El-Kâfi”, c: 8, s: 245-246
- Muhammed Bakır el-Meclisi “Ş”, “Bihar’ul-Envar”, c: 22, s: 325, 329, 332-333, 341-342, 351, 440; c: 28, s: 236, 239, 264
- Muhammed bin Hasan el-Kummi “Ş”, “Akd’ul-Nadiyd”, s: 150
- İbin Şehrâşub “Ş”, “Menâkib Âl Ebi Tâlib”, c: 2, s: 374-375
- Şeyh el-Mufid “Ş”, “El-İhtisâs”, s: 6
- Suleym bin Kays el-Hilli el-Kufi “Ş”, “Kitâbu Suleym”, s: 216, 218-219,
- El-Fettâl el-Niysâburi “Ş”, “Ravdat’ul-Vâ’iziyn”, s: 282

- Şeyh el-Tusi “Ş”, “İhtiyâr ma’rifat’ul-Ricâl”, c: 1, s: 26-31
- ‘Allâme el-Hilli “Ş”, “Hulâsat’ul-Ekvâl”, s: 223
- Muhammed Tâhir el-Kummi el-Şîyrâzi “Ş”, “Kitâb’ul-Erbe’iyn”, s: 233, 238
- Seyyid Hâşim el-Bahrâni “Ş”, “Hilyet’ul-Ebrâr”, c: 2, s: 306
- Huseyn bin Hamdan el-Hasiybi “Ş”, “Hidâyet’ul-Kubra”, s: 192-193, 413
- El-Tabrassi “Ş”, “El-İhticâc”, c: 1, s: 98; c: 2, s: 5

(177*)

- Muhammed Bakır el-Meclisi “Ş”, “Bihar’ul-Envar”, c: 22, s: 506
- Suleym bin Kays el-Hilâli el-Kufi “Ş”, “Kitâbu Suleym”, s: 144-145
- El-Tabrassi “Ş”, “El-İhticâc”, c: 1, s: 106
- Şeyh Yusuf el-Bahrâni “Ş”, “Hadâik el-Nâdira”, c: 1, s: 451

(178*)

- El-Kaşşî “Ş”, “El-Ricâl”, s: 4
- Şeyh el-Mufid “Ş”, “El-İhtisâs”, s: 5
- Furat bin İbrahim el-Kufi “Ş”, “Tefsir”, s: 570
- Şeyh el-Tusi “Ş”, “İhtiyâr ma’rifat’ul-Ricâl”, c: 1, s: 34
- Seyyid Mustafa bin Huseyn el-Huseyni “Ş”, “Nakd’ul-Ricâl”, c: 3, s: 319
- Muhammed bin Ali el-Erdebili “Ş”, “Cami’ul-Ruvât”, c: 1, s: 182
- El-Seyyid Ali Hân el-Medeni “Ş”, “El-Deracât el-Refiy’a”, s: 209, 285
- Seyyid Bahr’ul-‘Ulum “Ş”, “El-Fevâid el-Ricâliye”, c: 2, s: 168

- El-Ya'kubi "Ş", "Tarih el-Ya'kubi", c: 2, s: 115
- Muhammed Bakır el-Meclisi "Ş", "Bihar'ul-Envar", c: 34, s: 373

(179*)

- El-Hurr el-Âmili "Ş", "Vesâil el-Şiy'a", c: 9, s: 442
- Ahmed bin Muhammed bin Halid el-Berki "Ş", "El-Mehâsin", c: 1, s: 11
- Fettel el-Niysâburi "Ş", "Ravdat'ul-Vâ'iziyn", s: 371
- Ebul-Feth el-Kereciki "Ş", "Ma'den el-Cevâhir", s: 54
- Şeyh el-Mufid "Ş", "El-Hikâyât", s: 96-97
- Ali el-Tabrassi "Ş", "Maşkât el-Envâr", s: 154
- İbin İdris el-Hilli "Ş", "Mustatrafat el-Serâir", s: 651
- Muhammed Bakır el-Meclisi "Ş", "Bihar'ul-Envar", c: 74, s: 129
- Muhammed bin Ali el-Tabari "Ş", "Beşâret el-Mustafa", s: 342

(180*)

- El-Heysemi "S", "Mecma'uz-Zevâid", c: 5, s: 35
- Şeyh el-Kuleyni "Ş", "El-Kâfi", c: 5, s: 89
- Muhammed Bakır el-Meclisi "Ş", "Bihar'ul-Envar", c: 47, s: 235
- İbin Şu'be el-Harrâni "Ş", "Tuhaf'ul-'Ukul", s: 351-352
- El-Hurr el-Âmili "Ş", "Vesâil el-Şiy'a", c: 17, s: 435

(181*)

- El-Seyyid Ali Hân el-Medeni “Ş”, “El-Deracât el-Refiy’a”, s: 212
- Muhammed Bakır el-Meclisi “Ş”, “Bihar’ul-Envar”, c: 22, s: 355, c: 67, s: 291; c: 70, s: 231
- Şeyh el-Saduk “Ş”, “El-Amâli”, s: 708-709

(182*)

- İbin ‘Asaker “S”, “Tarih medinet Dimaşk”, c: 21, s: 444
- Şeyh el-Saduk “Ş”, “El-Hisâl”, s: 326
- Fettel el-Niysâburi “Ş”, “Ravdat’ul-Vâ’iziyn”, s: 486-487
- Ebul-Feth el-Kereciki “Ş”, “Ma’den el-Cevâhir”, s: 35
- Şeyh el-Mufid “Ş”, “El-İhtisâs”, s: 230
- Muhammed Bakır el-Meclisi “Ş”, “Bihar’ul-Envar”, c: 68, s: 266 ; , 386-387; c: 73, s: 59 ; c: 75, s: 453-454 ; c: 80, s: 94

(183*)

- İbin Abdel-Birr “S”, “El-İstizkâr”, c: 8, s: 285
- İbin Mâce “S”, “Sunen” , c: 2, s: 1347 (Peygamber efendimizden)
- Celaluddin el-Suyuti “S”, “Câmi’ul-Sağiy”, c: 1, s: 254 (Peygamber efendimizden)
- Muttaki el-Hindi “S”, “Kenz’ul-‘Ummâl”, c: 3, s: 119 (Peygamber efendimizden)
- Abdullah bin ‘Adey “S”, “El-Kâmil”, c: 3, s: 76 (Peygamber efendimizden)

- Muhammed Bakır el-Meclisi “Ş”, “Bihar’ul-Envar”, c: 69, s: 110-112
- Ali el-Tabrassi “Ş”, “Maşkât el-Envâr”, s: 411-412
- Şeyh el-Kuleyni “Ş”, “El-Kâfi”, c: 2, s: 291
- Şeyh el-Mufid “Ş”, “El-İhtisâs”, s: 248

(184*)

- El-Hâkim el-Nisâburi “S”, “El-Mustedrek”, c: 4, s: 420
- El-Heysemi “S”, “Mecma’uz-Zevâid”, c: 2, s: 313
- İbin Hazm “S”, “El-Ahkâm”, c: 6, s: 860
- İbin ‘Asaker “S”, “Tarih medinet Dimaşk”, c: 11, s: 460
- Şeyh el-Mufid “Ş”, “El-İhtisâs”, s: 335

(185*)

- İbin Ebil-Hadid “S”, “Şerh Nehc’ul-Belâğ”, c: 3, s: 155
- Muhammed Bakır el-Meclisi “Ş”, “Bihar’ul-Envar”, c: 22, s: 384
- El-Seyyid Ali Hân el-Medeni “Ş”, “El-Deracât el-Refiy’a”, s: 216

(186*)

- Cârullah el-Zamahşeri “S”, “El-Fâik fi-Ğariyb el-Hadis”, c: 1, s: 214
- Muhammed Bakır el-Meclisi “Ş”, “Bihar’ul-Envar”, c: 72, s: 436

(187*)

- Muhammed Bakır el-Meclisi “Ş”, “Bihar’ul-Envar”, c: 58, s: 103

(188*)

- İbin ‘Asaker “S”, “Tarih medinet Dimaşk”, c: 21, s: 440
- İbin Ebi Şeybe el-Kufi “S”, “El-Musannaf”, c: 8, s: 180
- Abdullah bin Behrâm el-Dâremi “S”, “Sunen”, c: 1, s: 138-139

(189*)

- El-Zehebi “S”, “Siyeru A’lâm el-Nubalâ”, c: 1, s: 549 ve “Tarih el-İslâm”, c: 3, s: 519-520
- Malik bin Enes “S”, “El-Muvattâ”, s: 480
- Ebu Nu’aym el-İsfahâni “S”, “Hilyet’ul-Evliyâ”, c: 1, s: 205

(190*)

- İbin Ebil-Dunya “S”, “Kitâbul-Samt ve Âdâb’ul-Lisân”, s: 280-281
- İbin ‘Asaker “S”, “Tarih medinet Dimaşk”, c: 21, s: 443
- Hafız Muttafik Cemâluddin Ebil-Haccâc Yusuf el-Meziy “S”, “Tehziyb’ul-Kemâl”, c: 11, s: 253-254

(191*)

- Muhammed Bakır el-Meclisi “Ş”, “Bihar’ul-Envar”, c: 22, s: 372-373
- Ali bin Yunus el-‘Âmili “Ş”, “El-Sirât el-Mustakiym”, c: 1, s: 95, 205
- Seyyid Hâşim el-Bahrâni “Ş”, “Medinat’ul-Me’âciz”, c: 2, s: 41419
- İbin Şehrâşub “Ş”, “Menâkib Âl Ebi Tâlib”, c: 2, s: 131-133

(192*)

- Muhammed Tâhir el-Kummi el-Şiyrâzi “Ş”, “Kitâb’ul-Erbe’iyn”, s: 193
- Şeyh el-Tusi “Ş”, “Tehziyb’ul-Ahkâm”, c: 6, s: 118-119
- Kutubuddin el-Râvandi “Ş”, “El-Harâic vel-Cerâih”, c: 2, s: 562
- Muhammed Bakır el-Meclisi “Ş”, “Bihar’ul-Envar”, c: 22, s: 372-373
- Ali bin Yunus el-‘Âmili “Ş”, “El-Sirât el-Mustakiym”, c: 1, s: 95, 205
- Seyyid Hâşim el-Bahrâni “Ş”, “Medinat’ul-Me’âciz”, c: 2, s: 41419
- İbin Şehrâşub “Ş”, “Menâkib Âl Ebi Tâlib”, c: 2, s: 131-133
- İbin Şâzân “Ş”, “El-Fadâil”, s: 172

(193*)

- İbin Hacer el-‘Askalâni “S”, “El-İsâbe”, c: 3, s: 119-120 ve “Tehziyb el-Tehziyb”, c: 4, s: 121
- El-Zehebi “S”, “Tarih el-İslâm”, c: 3, s: 521
- El-Makriyzi “S”, “İmtâ’ el-Esmâ”, c: 6, s: 339

- İbin Kesir “S”, “El-Siyret’ul-Nebeviyye”, c: 4, s: 626
- İbin ‘Asaker “S”, “Tarih medinet Dimaşk”, c: 21, s: 458-459
- İbn’ul-Esir “S”, “Usud’ul-Ğâbe”, c: 2, s: 331-332
- Hafız Muttafik Cemâluddin Ebil-Haccâc Yusuf el-Meziy “S”, “Tehziyb’ul-Kemâl”, c: 11, s: 255-256
- Halife bin Hayyât “S”, “Tarih”, s: 143-144
- Hatib el-Bağdâdi “S”, “Tarih Bağdâd”, c: 1, s: 181-182
- El-Hakim el-Nisaburi “S”, “El-Mustedrek”, c: 3, s: 598
- İbin Abdel-Birr “S”, “El-İstiy’âb”, c: 2, s: 638
- İbin Ebil-Hadid “S”, “Şerh Nehc’ul-Belâğa”, c: 18, s: 37

(194*)

- İbin Kuteybe “S”, “El-Ma’ârif”, s: 271
- İbin Kesir “S”, “El-Siyret’ul-Nebeviyye”, c: 4, s: 626
- İbn’ul-Esir “S”, “Usud’ul-Ğâbe”, c: 2, s: 331-332
- İbin Abdel-Birr “S”, “El-İstiy’âb”, c: 2, s: 638
- İbin Ebil-Hadid “S”, “Şerh Nehc’ul-Belâğa”, c: 18, s: 37

(195*)

- İbin Ebil-Hadid “S”, “Şerh Nehc’ul-Belâğa”, c: 18, s: 37
- İbin Abdel-Birr “S”, “El-İstiy’âb”, c: 2, s: 638
- İbin ‘Asaker “S”, “Tarih medinet Dimaşk”, c: 21, s: 458-459
- Hatib el-Bağdâdi “S”, “Tarih Bağdâd”, c: 1, s: 176, 181-182

- Muhammed bin Sa'd "S", "Tabak3at'ul-Kubra", c: 4, s: 93 ; c: 6, s: 16-17 ; c: 7, s: 319
- El-Zehebi "S", "Siyeru A'lâm el-Nubalâ", c: 1, s: 554-555
- Hafız Muttafik Cemâluddin Ebil-Haccâc Yusuf el-Meziy "S", "Tehziyb'ul-Kemâl", c: 11, s: 255-256
- İbn'ul-Esir "S", "Usud'ul-Ğâbe", c: 2, s: 331-332
- İbin Kesir "S", "El-Siyret'ul-Nebeviyye", c: 4, s: 626
- El-Makriyzi "S", "İmtâ' el-Esmâ", c: 6, s: 339
- Hafız el-İsbahâni "S", "Zikru Ahbâr Esbahân", c: 1, s: 49
- Muhammed bin Cerir el-Tabari "S", "El-Muntahab min zeyl'il-muzeyyel", s: 33
- İbin Hacer el-'Askalâni "S", "El-İsâbe", c: 3, s: 119-120 ve "Tehziyb el-Tehziyb", c: 4, s: 121